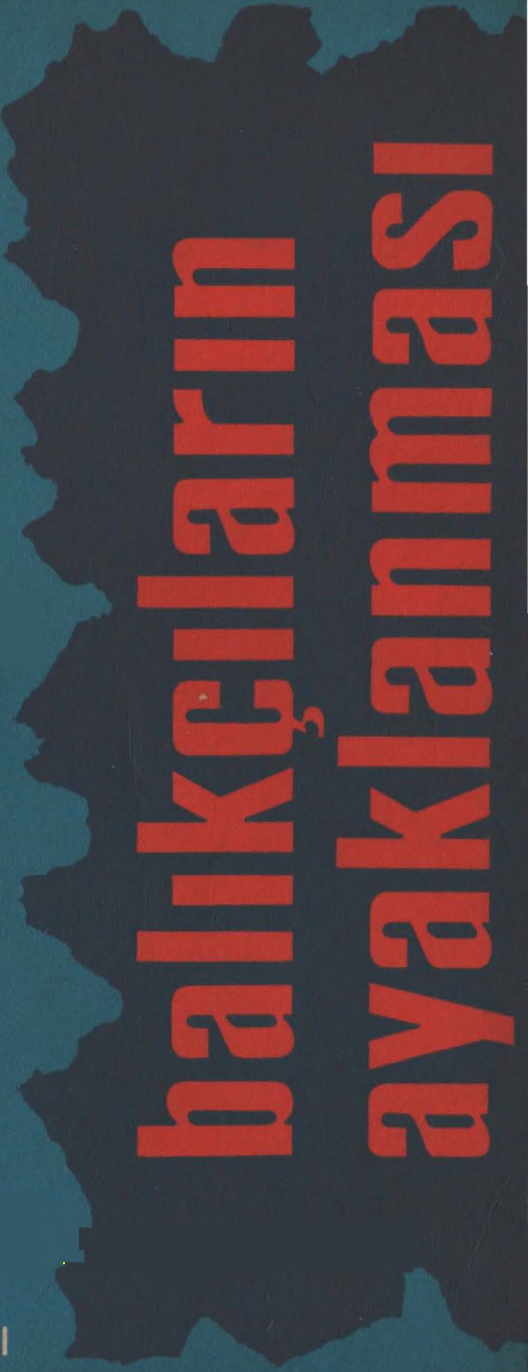
ANNA SEGHERS

st. barbaralı

balıkçıların ayaklanması

ROMAN

Çeviren:
HASAN KURUYAZICI

FAHİR ONGER YAYINLARI

Çağımızın Edebiyatı : 2

ANNA SEGHERS :

SANTA BARBARALI BALIKÇILARIN AYAKLANMASI

Birinci Baskı

Kapak Kompozisyonu

Derman ÖVER

ANNA SEGHERS

St. Barbaralı

BALIKÇILARIN

AYAKLANMASI

Roman

Almanca Aslından Çeviren:
HASAN KURUYAZICI

FAHİR ONGER YAYINLARI

FAHİR ONGER
YAYINLARI

Cağaloğlu, Ceridehane
Sokak No: 11/10
P.K. 918 İstanbul

TAN GAZETESİ VE MATBAASI
I S T A N B U L — 1 9 6 6

ANNA SEGHERS'İN
BU ROMANI "KLEİST"
ARMAĞANINI ALMIŞTIR

I

St. Barbara'lı balıkçıların ayaklanması, yine geçen dört yılın şartlarına uyularak çıkılan gecikmiş bir seferle sonuçlandı. Aslına bakılırsa ayaklanma Hull daha Port Sebastian'a gönderilmeden, Andreas ta kaçarken kayalıklardan düşüp ölmeden önce sona ermişti. Vali, körfezde düzenin yeniden sağlandığını başkente rapor ettikten sonra geri dönmüştü. Gerçekten de şimdi St. Barbara'nın görünüşü her yaz olduğundan farklı değildi. Ama askerler geri çekildikten, balıkçılar denize çıktıktan çok sonraları bile ayaklanma o boş, beyaz, yaz aylarına özgü çıplak pazar yerinde çöreklendi kaldı, sessiz sessiz kendi çocuklarını düşündü, layık oldukları en iyi şeyler için doğurduğu, büyüttüğü, baktığı, üstlerine titrediği çocuklarını.

Sabahın köründe, ekim başlarında, paslı küçük bir sahil gemisiyle St. Barbara'ya gidiyordu Hull, Margaret Adası'ndan geliyordu. Port Sebastian'daki ayaklanmadan sonra bütün yazı orada, bir liman meyhanesinin sıraları üstünde geçirmişti. Tutuklama kâ-

ğıdındaki deyimle "kurşunla yaralanma sonucu" aksayan ayağını iyileştirmişti.

Yağmur yağdı yağacaktı. Makina dairesinin yanına bağlanmış bir kaç koç meliyordu. Tuzlu havanın, hayvanların ve makine yağının kokusu birbirine karışıp tek bir kokuya, tatlı bir deniz yolculuğu kokusuna çevriliyordu. Hull küpeştenin üstünden, geminin denizde açtığı beyaz yarayı izliyordu; bir iyileşiyordu yara, bir açılıyor, bir iyileşiyor, bir açılıyordu. O sırada, her şeyi iyice aklına yerleştirmesi gerekirmiş gibi geldi Hull'a yalnız yarayı değil kaptanın yeleğindeki düğmeleri de, havadaki kuşları da, kokuyu da, hepsini, bütün hepsini. Yanıbaşında, hayvanlardan başka tek yolcu, küçük bir kız küpeşteye yaslanmıştı. Kara saç örgülerinin arasından gözlerini suya dikip dalmıştı.

Onun boynundaki sarı eşarbın, Margaret Adası'nın kıyısı boyunca, gemilerle askerlerin arasında uçtuğunu kimbilir kaç kereler görmüştü Hull. Gemicilerin yumrukları altında ezilmiş sıska gövdesini köyüne geri getiriyordu şimdi kız. Gemicilerin sevgisi, kızın esmer, sopa gibi kollarına bir bilezik bile takmaya yetmemişti hiç bir zaman. Hull'un birden canı çekti kızı. Hiç olmazsa göğüslerine dokunmalıydı onun, şu gerideki çizgi kara parçası olarak boyutlanmadan. Ama kız sallanarak onun yanından dolandı, makine dairesinin üstüne yerleşti, sonra ateşçiye bir şeyler seslendi. Hull geminin öbür ucuna gitti. Kalbi hayal kırıklıklarıyla dolmuştu, sanki şöyle

esaslı bir kız onu ekmiş gibi. Yeniden suya baktı. Yeniden bir hırs kapladı içini, herşeyi iyice aklına yerleştirmek için. Sonra bütün bunların, şu çirkin, sıska kıza karşı duyduğu saçma yakınlığın, herşeyi iyice aklına yerleştirmek için duyduğu şu hırsın, bütün bunların, arada sırada sözünü ettiklerini duyduğu ölüm korkusundan başka birşey olmadığını düşündü.

Öğle olmuştu. Hull korktu. Kahverengi çizgi gelişi güzel bir uzaklık değildi artık, kara olmuştu. Bir avuç kıyıydı bu dürbünden bakınca, kayalıklar boyunca taş yığını kulübelerdi, yelken direkleri soluk alan havayı deliyordu, dalgakıran, dar, derinlemesine yenip oyulmuş körfezden doğru bir sürgü gibi ağır ağır ortaya çıkıyordu.

Yine birşey girebilirdi araya daha; gemi daha geri dönebilirdi, kıyı yeni baştan uzaklaşabilirdi. O sırada gemi düdük çaldı, bir çırpıda yaklaşıvermişti. Sonra yine sessizlik, kül rengi, uykulu yolculuk. Derken geminin çanı tıngırdadı. İskelede iki kasabalı yağmurda büzülmüş duruyordu. Halat havada uçtu. Kız aşağıya doğru sarktı.

"Hey, Marie sen de şişmanlamamışsın." — "Eskiden nasılsan öylesin yine." Adamlardan biri güldü, öbürü, çok genç olanı, başını çevirdi, gözlerini kısıp kızı gözden geçirdi. Sonra birdenbire durdu. Hull'u görmüştü. Kısa bir süre esmer, durgun yüzüde bir merak, umut, bir parça da gurur ifadesi dolaştı yabancıya bakarken.

★

Meyhaneci yeniyle masayı sildi, bu yabancı müşteriye nefretle bakarak bardakla şişeyi masanın üstüne koydu. Balıkçıların iki av arasında ekmek bulmalarına yetecek kadar bile balık tutamadıkları bir yılda en pahalı içkiyi ısmarlamıştı adam. Hull bardağı doldurdu, geleneğe göre karşısında oturana ikram etti. "Veronika" dan gemici Kedennek kadehi gururla sıkılıp ipince olmuş dudaklarına dokundurdu, konuşmadan masaya bıraktı.

Başında içtikleri masa meyhanenin penceresine karşıydı. İkindi olmuştu, ekimdi. Bunaltıcı, kıpırtısız, kurşun rengi, yağmurla dolu birbirine bakıyordu gökyüzüyle toprak, su basmasıyla işliyen dev bir cenderenin iki yanağı gibi. Hava soğuktu, öyle keskin değil de, yavaştan işliyen, her şeyi delip geçen bir soğuk; İçki tezgâhını, duvar raflarındaki şişeleri, donmuş çalgılı saati. Yanyana duvar boyunca gemiciler oturuyordu, dik, elleri dizlerinde, İçmediklerine göre birbirleriyle susmak için gelmiş olacaklardı. Fırtına her sözü bastırdığı için konuşmayı gereksiz bulan insanların ifadesi vardı kıpırtısız yüzlerinde.

Hull birden içinde bir sıkıntı duydu geldiği için, Bir sürü, eğlenceli köşesi vardı yeryüzünün, hepsi açık önünde, niye çekip gtmemişti, niye burada oturuyordu?

Pencerenin ardında gökyüzü, bardaktan boşanan yağmurdan bunalmış, denizin üstüne doğru alçalıyordu. Akşam çöküverdi, birdenbire, dikkati çekme-

den, gündüzden azıcık daha karanlık. İleriye uzanmış bir elin işaret parmağı nasıl olur, Margaret Adası'ndaki fenerin ışığı da kendine ait bir avuç yerle göğün üstünde öyle dolaşıyordu, önce bir kere kısadan, sonra iki kere uzun. Ta uzakta bir yerde bir gemi hıçkırdı, karanlıkta kaybettiği annesini yeni bulan bir çocuk gibi.

Meyhaneci içki tezgâhının üstüne çıkıp ışığı yaktı. Adamlar kımıldamadı bile. İnsanları yumuşatan, birbirine kaynaştıran ışığa gözlerini kırpmadan baktılar.

Hull başını pencereden yana çevirdi, ama hiç bir şey yoktu gecenin ardında. Kapkaranlıktı her yer. Yalnız buğulanmış camın üstünde çapraz yağmur derecikleri akıyordu. Hull birden uzakta, her hangi bir limandaki bir vitrini hatırladı. Cam kir içindeydi, arkasında üst üste yığılmış kavunlar duruyordu, birisinden bir dilim kesmişlerdi, suyu boncuk boncuk donmuştu, dilimin üstünde sinekler uçuyordu. Sokak daracıktı, evler birbiri içine girmişti, yine de bunaltıcıydı keskin sıcak, insanın beynini deliyordu. Hull durmadan kavunlara bakıyordu. Kesik dilim öyle taze, öyle suluydu ki, pisliğe ve sineklere rağmen müthiş canı çekiyordu. Arada bir kapı açılıyordu, o zaman tahta bir çalgıdan çıkan birkaç küçük boğuk ses duyuyordu, lanet olası, zenci usulü bir melodiydi bu, hiçbir beyaz akıl erdiremezdi.

Sessizlik. Fener belirli aralarla dönüşünü tamamlıyor, karanlıkta duvarı, gölgede kalmış yüz-

leri yalayıp geçiyordu. Bütün içindekilerle birlikte fenerin kolları arasında yüzer gibiydi meyhane, çok uzaklarda, karanlıkta tehlikede olan başka gemiler gibi. Gemiciler hiç kıpırdamadan önlerine bakıyorlardı. Belki hiçbir şey düşünmüyorlardı, belki de bambaşka bir şey düşünüyorlardı.

Beni bulur da yakalarlarsa, diye düşündü Hull, bir daha bunlardan başka hiçbir arkadaşım olmayacak, bir daha hiç bir meyhanede oturmayacağım, bir daha böyle küçük, boğuk şarkı sesleri duymayacağım bir daha böyle kavunlar yiyemeyeceğim.

Gelişigüzel ısmarlamıştı öyle. Şimdi kafası iyice kızmıştı. Üç dört tane içti arka arkaya. Balıkçılar hiç saklamadan uysal uysal inceliyorlardı onu. Varsın incelesinler. İçine çekip kastığı boynu gevşedi, sıcaklık yavaş yavaş dudaklarına, gırtlağına ulaştı, kalbi birşeyler duydu, oraya da erişmiş olacaktı sıcaklık, göğsü ısınmıştı bile, artık iyice her yanına yayılmıştı, fırladı kalktı yerinden.

Ne kadar da kolaydı herşey. Şimdi de çekip gidebilirdi, daha kimse tanımamıştı onu. Sebastian'lı Hull olduğunu hiç kimse bilmiyordu. Sonradan öğrendiklerinde, bunun bir alçaklık olduğunu düşüneceklerdi belki. Belki de gerçekten bir alçaklıktı. Ama onu buraya getiren gemi yarın yine geri götürürdü. Margaret Ada'sından da her gün bir düzine gemi kalkardı çeşitli limanlarına yeryüzünün. Bir alçaklık olduğu su götürmezdi bunun. Ama yukarda güneş eritip yok ederdi alçaklığı. Ne kadar da

kolaydı herşey. Fırladı kalktı yerinden, parayı attı, hızla dışarı çıktı, kapıyı vurdu kapattı. Tepeden aşağı iskeleye koştu, kamaraya süzüldü, umutsuzca geminin çanını bekledi. Sonunda yola koyuldular. Yukarıya çıktı. İşte oradaydı St. Barbara, dün nasıl gittikçe büyüdüyse, şimdi de gittikçe küçülüyordu, öyle çabucak.

Hull toparlandı. Önünde masanın üstünde duran bardak boşalmıştı, çevresinde bir buhar kümesi, o kadar. Elleri dizlerinin üstündeydi şimdi, ötekiler gibi. Çevresine bakındı, onların yüzlerini ayırdetmiye, tek tek kafasına yerleştirmeye başladı.

★

İçki tezgâhına dayanmış uyuklayan meyhaneci birden kulaklarını dikti. Sonra dışarıya koştu. Meyhanede bir kıpırtı oldu. Biri kaşındı, bir başkası ayağını salladı. Hepsi kulak verdiler. Dışarıda boğuk bir konuşma, ayak sesleri, mırıltılar duyuldu. Gemideki kız içeri girdi. Baştan aşağı ıslanmış ıslık sıçanına dönmüştü. Kollarından, bacaklarından, çıkınından, entarisinden, hepsinden sular damlıyordu. Karmakarışık olmuş yüzünü duvardan yana çevirip, salonu bir bastan bir başa koşarak geçti. Merdiveni tırmandı, bir daha geri döndü, rahat bir hareketle elini uzatıp çalgılı saati işletti.

"Desak, konuk diye buna derim işte." dedi birisi — "Sabahleyin gelmiş, aşağıda dolaşıp durmasın.

Birşey isteyen olursa ondan, yukarı çıkar." dedi meyhaneci. Şimdi kapı daha çok açılıp kapanıyordu. Suda yürümüş gibi yumuşak, usul adımlar atarak geliyorlardı. Birisi bir şey ısmarladığında meyhaneci isteksiz isteksiz doğruluyor, içkiyi hoşnutsuzca uzatıyor, sonra yine masanın üstüne kıvrılıveriyordu. Bir süre sonra kız aşağıya indi. Kendine çeki düzen vermişti, ama kılçık kadar kuru çıplak boynuyla donmuş gibi bir görünüşü vardı. Kara saç örgüleri halâ ıslaktı. Hull, herkesin aklından geçirdiğini geçirdi aklından, ona sarılmak, onunla birlikte yatmak, gövdesinin katı köşelerini kendi gövdesinin üstünde duymak istedi. Kız onun arkasından dolandı, geride bir şeyler yapıp duruyordu. Hull arkasına dönmek istemedi. "Hadi Marie." diye bağırdıklarını duydu, Marie ıslık çalmağa başladı, ayakkabılarının topukları tıkırdadı. Hull'un karşısında genç bir oğlan oturuyordu, yabancı gelmedi Hull'a, Hull'un omuzunun üstünden gözünü dikmiş kıza bakıyordu, duyduğu istek, genç, esmer yüzünü daha genç, daha güzel yapmıştı. Marie şarkı söylemiye başladı, şimdi herkes ona doğru dönüyordu:

İhtiyar yüzbaşı Kedel'in karısının kıçı var ya,
Altmış adam gezinir üstüne kosan,
Kont Vaubert'le oğulları kışı geçirir
Yüzbaşı Kedel'in karısının eteğinin altında.
Sonra Godek'li sevgili baylar,
Sonra Sebastian'dan genç Bredel,

Bazı bazı Baba Bredel de girer siraya,
Yüzbaşı efendiye dersen, eh ona da azcık yer
kaldığı olur.

Hull'in karşısında oturan delikanlı başını Kedennek'in omuzuna dayayıp gülümsedi. Marie kollarını kafasının arkasında kavuşturdu. Sivri dirseklerinden, gövdesinin bütün büklümlerinden, köşelerinden, çekiçle vurulan bir taştan çıkar gibi küçücük kıvılcımlar fırlıyordu. Şarkısına devam etti:

"Alessia" Sebastian'a vardığında.— —

Hull'un karşısındaki delikanlı gözlerini kocaman kocaman açmış, masaya abanmıştı. Ama Hull'un omuzunun üstünden bakmıyordu artık, Hull'un yüzüne bakıyordu. Sağında solunda oturanlar da, ellerinde olmadan, aynı noktaya bakmağa başladılar. Sonra herkes baktı. Hull rahatsız olmuştu. Toparlandı, önüne, masanın üstüne bakmağa başladı. Ötekilerin bakışları katılaştı, öfkeyle doldu, yüzünü kaldırmasını, ondan bekledikleri gibi, durmasını istiyorlardı. Hull birden kim olduğunu açıklamak için doğruldu. Delikanlı derin bir soludu, sonra yeniden arkasına yaslandı. Gözleri halâ Hull'un ağzına dikiliydi.

Gerçekten de Hull onu daha önce bir kere görmüştü, o sabah iskelede..

★

Hull tam konuşmaya başlamıştı ki, Kedennek delikanlıya birşeyler fısıldadı beriki alnını kırıştırdı, istemiye istemiye dışarıya yollandı. Eşikte geri çağırılırım umuduyla, bir daha duraladı. Sonra tepeden aşağıya biraz koştu, kayaların arasından geçen, yalnız kasabalıların kullandığı dar yola saptı. Adımlarının ardından deniz karanlıkta esnedi, yağmura doymuş. Yalnızca dağınık birkaç beyaz köpük bir kayanın çevresinde uçuşuyordu.

Delikanlının adı Andreas Bruyn'du, "Veronika"dan Kedennek'in kızkardeşinin çocuğu olurdu. Annesinin gemide yük boşaltırken düştüğü günden sonra, ki bu babasının gemisiyle alabora olduğu yıla raslar, küçük kardeşlerini akrabalar arasında dağıtmışlar, onu da dayısının yanına yerleştirmişlerdi. Orada, damalı yorganın altında, aynı kendi kardeşleri gibi güçsüz solukları hastalık kokan, burun delikleri aç, tutam tutam açık renk saçları yapışkan iki küçük dayı oğluyla birlikte yatıyordu. Kedennek'lere geldikten biraz sonra, aradan bir kaç gün geçmeden, annesinin yerini aldığı balık pazarında, kumpanyanın değnekçisiyle kavgaya tutuşmuştu. Adam, balık sepetlerini başının üstünde taşımasını, annesinin yaptığı gibi karnına bastırmamasını istemişti ondan. Delikanlı, annesinin karnının büyük olduğunu söyledi. Değnekçi de bir tane patlatınca, sepeti onun ayaklarının dibine boşaltıverdi, koşarak uzaklaştı. Ertesi yıl dayısı onu mürettebat dışı, "Veronika"ya

yanına aldı. Oradan oraya koşturuyordu kaptan onu. Andreas neşeliydi, becerikliydi. Sonra bir gün, ekmeğini daha üçüncü kerre ısırmıştı, tam üçüncü kerre, yutmasına kalmadan kaptan yukarı yolladı onu. Andreas kaptanın yüzüne baktı, gülümsiyerek dinlenme zamanı olduğunu söyledi. Kaptan bir tane indirdi ona, Andreas dudaklarını birbirine bastırdı, evden alıştığı gibi tokatı savuşturmak için başını yana eğdi, sonra ekmek bıçağını kaptanın çenesine doğru uzatıverdi, bıçağın ucunda bir parça yağ duruyordu daha. Kaptan yerinden fırladı, ama çevresinde oturan balıkçıların bakışları bir garip dikilmişti üstüne, bakışlardan bir dikenli tel sanki, kaptan gözlerini Andreas'tan başka yana çevirdi güldü.

Ertesi yaz Andreas artık "Veronika"ya alınmadı. Gülünç denecek şartlarla tesadüfen "Amilia"ya girdi. Herkes Kedennek'e delikanlıyı kovmasını söylüyordu, uğursuzluk getiriyormuş, aileyi ekmeğinden ediyormuş. Kedennek ses etmedi, delikanlıya da hiç bir şey söylemedi, Andreas ise evin içinde becerikliydi, terbiyeliydi, uysaldı, sanki ailenin başına getirdiği dertlerle eziliyormuş gbi bir gölge, onun davranışlarını daha uysal, sözlerini daha yumuşak yapıyordu. Hep çocuklarla birlikteydi. Kedennek'in karısının akşam yemeğinde dağıttığı domuzyağı parçalarını - bunlar da artık ekim ayı geldiği için ancak tırnak boyuydu - çocuklara verirdi.

Şimdi sandala göndermişti onu Kedennek. İş yarına kadar bekleyebilirdi oysa. O an bir kin duydu Kedennek'e, Kedennek onu kullanıyormuş gibi geldi. Ama çabuk geçti kini. İçi üzüntüyle doldu. Yapayalnızdı. Annesi yoktu artık, sevgilisi bile. Demin dışarı yolladıkları, arkadaşlarıyla dolu meyhaneden başka yeri de yoktu. Üzüntüsü dağıldığında, yola çıkalı bir çeyrek olmamıştı bile. Basit bir avuntu bulmuştu kendine: büyüyecek, buyruk dinlemek zorunda kalmıyacaktı. Öyle istiyordu ki sevinçli olmayı. Daha hiç olmamıştı. Bir, hayır iki kere şöyle içinden geçivermişti o şey, balık pazarında balıkları fırlatıp alanı koşarak geçtiğinde, iki dakika hep zıplayıp durmuştu. Kaldırım taşları, depoların kül rengi duvarlarından kıvılcımlar saçılmıştı, ama çok geçmişti bunun üstünden, hem de ancak iki dakika sürmüştü o zaman bile. Öbür keresinde, bıçak hala titriyordu elinde, tokadın yeri hâlâ yanıyordu yüzünde, tam yapayalnız ne yapacağını bilmezken, birden sağında solunda arkadaşları bitivermişti, ardından çabucak yerlerine dönmüşyerdi yine, asık suratlı, durgun arkadaşlardı, ama olsun, bir an herşey başka türlü gelmişti ona.

Andreas içini çekti, dalgakıran boyunca Yelkenliler Limanına doğru yürüdü, iskeleden geçti, Kedennek'in sandalına atladı. Çalışmaya başladı, yağmur durmuştu, iki yanına yelkenlinin takımlarından sular damlıyordu, şurada burada küçük bir fener, aitta, suyun içinde de bir yağ birikintisi par-

lıyordu, ta geride, deponun içinde bir ışık, onun arkasında yukarılarda, sivri çatılarda daha başkaları. Andreas'ın canı ranzada yatmayı çekmedi, oracığa uzanıverdi. Sular damlıyordu, sandal yalnız o soludukça kımıldıyordu.

Canı uyumak istiyordu, ama uyumadı. Şimdi Marie'yi düşünüyordu. Geçen yazdanberi yatarken hep onu düşünmeyi âdet edinmişti. Kendinden yaşlı arkadaşlarını kıskanıyordu. Fıçı gibi içerler o işe hiç niyetleri yokmuş gibi sallanarak salonu bir baştan bir başa geçerler, bir süre sonra aşağıya inip ötekilerin yanına otururlardı onlar. Andreas dizlerini karnına çekti, yanına döndü. Sandal sallandı, bir yerden sırtına bir teviye su damladı. Belki de uyumuştu, o sırada rıhtımdan ayak sesleri duyuldu, sonra iskeleden, gelen Kedennek'ti.

Andreas gözlerini kırpıştırdı. Kedennek dimdik oturuyor, uysal uysal aşağıya Andreas'ın yüzüne bakıyordu. Ama her zamanki gibi görünmesine rağmen, Andreas yine de Kedennek'te bir şeyler değiştiğini farketti. Bunun neden olduğunu bilmiyordu yine de Kedennek'te birşeylerin değişmiş olması ona çok garip geldi Biraz doğruldu dirseklerine dayandı.

"Bazıları onun geleceğini söyledi", dedi Kedennek, "Bazıları da gelmiyeceğini söyledi, oysa geldi işte." - "Evet", dedi Andreas. "Geldi." - Kedennek devam etti: "Şimdi planlarından vazgeçecekler, iyi oldu.. Şimdi iş ciddileşecek, onun gelmesinden belli

bu." - "Evet", dedi Andreas, "iyi oldu". D'kkatle Kedennek'in yüzüne bakmaya devam etti. Nedense tedirgin olmuştu. Kedennek'in onunla, Andreas'la bir şeyler konuşmaya gelmesinden.

"İşler her zaman kötüydü. İki yıldır daha da kötüledi. Herşey azaldı. Paylarımız azaldı. fiatlar duştu. Herşey düştüğündenberi herkes boyuna planlar yapıp duruyor, türlü çıkar yol düşünüyor" — Andreas ancak Kedennek'in omuzlarının küçücük bir hareketinden, o sözünü ettiği herkesin, gelişigüzel yabancılar olmadığını türlü planlar yapan, yol düşünenlerin içinde kendi kendini de saydığını anladı. "Bu Port Sebastian'daki ayaklanma var ya", Kedennek gözlerini kıstı," o sıralarda biz Ternöv Ada'sı yolundaydık." Andreas dikkatle Kedennek'i inceliyordu. Bir kerede bu kadar çok konuştuğunu hiç görmemişti onun. Andreas'a dokundu bu, başka birisinin, düşünülmemiş, kötü sonuçlanabilecek bir işe kendini atması ne ise, Kedennek için de konuşmanın aynı şey demek olduğunu belli belirsiz içinde duyması yüzünden belki de.

"Hull", diye devam etti Kedennek, "bu akşam yukarda, Desak'ın orada balıkçılarla konuştu. St. Blé'ye Wyk'a, St. Elnor'a haberciler yollansın da, bütün balıkçılar bir toplantıya çağırılsın diye."

Kedennek'in son sözleri de öncekilerden değişik çıkmıştı. Andreas heyecandan doğruldu. Simdi Kedennek'in karşısında oturuyordu. - "Toplantının",

diye ekledi Kedennek, "gelecek ayın ilk pazar günü yapılması kararlaştırıldı." - İkisi de bir süre sustular, sonra Kedennek Andreas'ı şaşırtarak yeniden konuşmaya başladı, hem de bambaşka birşeyden anlatarak.

"Eskiden de kötüydü işler, ama şimdi daha da kötü, şimdi yalnız bir tek kumpanya var, o da Port Sebastian'da, ama kolaysa bul bakalım. Eskiden gemi sahibi bir tek adam vardı, görebilirdik onu, evinde otururdu, aşağıda, şimdi rıhtımın olduğu yerde. Benim en küçüğün yaşındaydım ben, bir gemi sahibi vardı o zaman, adı Lukedek, bütün köyü parmağının ucunda oynatırdı. Ama biri daha vardı o sıralarda köyde, adı Kerdhuys, bunun canına tak diyor, o Lukedek'in kaldığı yere gidiyor, evine dalıyor, merdiveni çıkıyor, oturduğu odaya giriyor, soruyor: "Payımı veriyor musunuz benim, vermiyor musunuz?" "hayır", diyor Lukedek, bunun üstüne Kerdhuys bıçağını batırıveriyor ona, tam burasına - " Kedennek işaret parmağıyla Andreas'ın ceketinde bir noktaya bastırdı. "Bir süre aşağıda saklandı. Ama bu Kerdhuys, o hiç olmazsa biliyordu bıçağını nereye batıracağını." - Kedennek birden durdu, sustu. Ekliyecek başka hiç bir şeyi kalmadığı, doymuş birinin boş tabağı önünden itmesi gibi, bütün söyliyeceklerini söyleyip tükettiği okunabiliyordu yüzünden. Birdenbire iskeleye sıçradı sonra bir kere daha arkasına döndü. "Kovaları unutma. Arkadan gel." Ardından ayak sesleri rıhtımın üstünde uzaklaştı. And-

reas gözlerini kapamadan yeniden uzandı. Yağmur durmuş, körfezin çevresindeki ışıklar sönmüştü. Gökyüzünde bir baştan bir başa şikâyet dolu, sarı ışıktan bir çizgi uzanıyordu, dünden arta kalmıştı, ya da doğacak güne aitti.

Meyhaneci Hull'a odadaki ranzayı vermişti. Oda meyhanenin üstünde, çatı aralığındaydı. Desak, aşağıda dükkânda yatardı. Odada Marie uyuyordu. Hull bir kere daha karşılaşmıştı onunla, koltuklarının altından kavramıştı, "şimdi olmaz" demişti kız, çekilmişti, Hull bırakmıştı onu, onun gibi birisi için hiç de iyi değildi bu, bir kız parçasını şöyle bir okşamak için fazlaydı yaptığı. Delikten içeri süzüldü, burasının yalnız bir kapısı vardı odaya açılan, çatı arasında bir girintiydi, deniz hiç görünmüyordu. Müthiş yorgundu Hull, Port Sebastian'daki nisan günlerinden beri hep yoldaydı, hep diken üstündeydi, aldırmıyordu buna, yalnız her geçen gün, önceki on günden daha çok yoruluyordu.

Rahatça uzandı, ayak sesleri duyuyordu halâ, merdivenden çıkan, merdivenden inen, yanıbaşında gıcırtılar, hışırtılar meyhanenin yapısı inceciştı, Marie'nin sarılmalarıyla yalnız yatağın tahtaları sallamıyor, bütün meyhane inildiyordu yukardan aşağıya.

Derken Hull daldı. Hemen ardından uyku gövdesine doğru yumuşak, sıcak bir şey bastırdı. Şaşırmıştı, hiç te umduğu gibi, soğuk değildi Marie, yumuşacıktı, yuvarlacıktı. Sonra Marie kayboldu,

uzaklarda bir yerde karşılaştığı kıvırcık sarı bir şeydi bu şimdi. Hul dokundu, sonra dışarda kapının açıldığını duydu, bırakmalıyım şimdi diye düşündü, elini çekti, ses kesildi birden, Hull yeniden başladı, yeniden duyuldu sesler, kapıyı vuruyorlardı, Hull yine çekti elini, sesler hemen kesildi, Hull'la birbirlerine sarıldılar, yeniden kapı vuruldu hemen, durmadan kulak kabartmaktan zevki kaçmıştı Hull'un vursunlar istedikleri kadar, tam yapacakken bir gürültü geldi kapı açıldı ardına kadar.

Hull ayağa fırladı, kafasını tavana vurdu. Göz gözü görmüyordu, evde çıt yoktu, dışarda deniz çekiliyordu. İnsanı ne uyandırır boyuna böyle, diye düşündü. Şöyle doyana kadar bir uyusam. Sırt üstü yattı, en çok sevdiği şeyi Port Sebastian'ın nisan günlerini düşünmiye çalıştı. "Alessia" daki isyandan sonraydı, Hull'le arkadaşlarını şehirden götürmek istiyorlardı, darağaçları çoktan kurulmuştu. Kedel-Alayı'nın kışlasının avlusunda, Hull fırlayıvermişti, ayağına ateş etmişlerdi, yere düşmüştü, bunun üstüne adamlar gelmiş, yol boyunca uzun, dilsiz sıralar yapıp durmuşlardı, üstünü örtüp götürmüşlerdi onu. Böyle başlamıştı işte, ertesi gün bütün Sebastian'a yayılmıştı; Bredel Gemi Kumpanyası - limanın dörtte üçü onların elindeydi - bürolarını kapattı, aileler gemilere binip gittiler. Liman ve Hal yapıları ölü gibi uzanıyordu. O nisan ayında on yılın birikmiş istekleri gözönüne alındı. Daha sonra, inattan ilk önce Kumpanya vazgeçip, Port Sebastian yatışınca, vali,

Ternöv Ada'lı balıkçılar geri dönmeden, Kedel Alayı'nı Margaret Ada'sına yerleştirdi. Şimdi Hull'u da aramıya başlamışlardı, ama gemide değildi o, adada berikilerin parmaklarının arasındaydı. Ellerini bir çırpması yeterdi, ayaklanma ondan çıkıp yayılıverirdi bütün şehre, şehirden bütün kıtaya, belki de sınıra kadar.

Pek çok geçmiş olmalıydı bunların üstünden, aylar değil de belki yıllar. Kendi de o zaman başka türlü olmalıydı, neşeliydi o zaman daha, ne iyiydi, insan sevinçli oldu mu çarçabuk yoluna koyuverirdi herşeyi, o günden sonra hiç böyle sevinçli olmamıştı, o zaman işin içinden usulca sıyrılmayıp önce doğru St. Barbaraya gitmek gelmişti aklına. Şimdi herşey değişmişti, şimdi çekip gitmek alçaklık olmazdı artık, ne gelirdi o dünkü düşünceleri için elinden, şimdi bambaşkaydı o, bambaşka ve artık sevinçsiz.

Hull doğruldu, kafası ağırlaşmıştı, berbat bir külçe olmuştu. Çizmelerine uzandı. Ama ne uzanıp duruyordu karanlıkta, saçma bir şeydi bu. Birden, sanki kız odanın bir köşesine çömelip te o iyice uyanana kadar beklemekten başka şey yapmamış gibi öyle üzüntü çöktü üstüne, gırtlağına takıldı.

★

Sabahleyin karanın üzerinden denize doğru yağmur tutam tutam sarkıyordu. Denizle gökyüzü bütün parça parçaydı, hava tuz kokuyordu, rüzgâr ba-

lık pazarının üzerinde sarı güneş ışığından parçalar dalgalandırıyordu. Eskiden, St. Barbara daha bütün kıyının en büyük balıkçılık limanı olduğu günlerde, her yerden alıcılar akardı pazara. Ama şimdi Wyk en az onun kadar, Sebastian ise ondan üç kere daha büyüktü. Gemi sahipleri kendileri de o zamanlar pazara bakan dik çatılı evlerde otururlardı. Bugün hâlâ havada süzülen iki kuşun başıboş dalgalanışı gibi, pazarın üzerinde yükseliyordu o çatılar, hatta bütün körfezin üzerinde. Ama evler ne zamandır Nakliyat Kumpanyasına kiralanmıştı. Birleşmiş Gemi Sahipleri Kumpanyası'nın merkezi Sebastian'daydı ve pazar yerinin, Yelkenliler Limanı rıhtımıyla birleştiği yerde yeni yapılan dört köşe küçük evde de bir şubesi vardı. Pazarda artık yalnız dökümtüler satılıyordu kasabalılar ve çevredeki halk için, geri kalan bütün av, daha gemilerden indirilir indirilmez ülkenin içerilerine yollanıyordu.

Akşam geç vakit "Marie Farére" yelkenlisi, beklendiğinden günler, hatta haftalar sonra geri döndü. Artık kaybolduğuna karar vermişlerdi, derken esaslı bir balık yüküyle Rohak'ın arkasında ortaya çıktığı haberi geldi Ada'dan. Gece de gerçekten kıyıya varmıştı. Doldurma boşaltma işinde çalışmak için kadınlar sabahın köründe gemi kumpanyalarının bürolarının önüne dikildiler.

Dört yıldır "Marie Farère"in şansı hiç kesilmemişti. Ne kadar kötü geçerse geçsin yıllar, onun avları hep orta karar, hatta bir keresinde çok iyi gitmişti.

Şimdi gemicinin sesi alanın üstünden ötelere doğru çınlıyordu. Balık sayımı işleminin o yıllık türküsünü okurken hiç yorulmadan uzata uzata söyiüyordu sayıları. Her durakta iki tane yassı, taşlaşmış balığı üst üste koyuyor, sonra onları iki düzinelik tabakalar halinde yığıyordu. Kadınlar rıhtımdan depoya doğru koştular. O sırada Kedennek'in karısı geldi, gebeydi, ama öyle sıskaydı ki karnı, ince gövdeli bir ağacın üstündeki ur gibi ileri fırlamıştı. Kedennek'in karısı da baş örtüsünü, sivri bir çeneden, bir çift elmacık kemiğinden daha iyi şeyler üstüne bağlamıştı bir zamanlar, onun da bir kucağı, göğüsleri olduğu günlerin üstünden çok geçmemişti daha. Gemici son sayıyı, bir türkünün uzatıla uzatıla söylenen son noktasını haykırdı pazara doğru. Kedennek'in karısı bir daha geriye koştu, durdu, bir parçacık olsun bir iş bulmak için çevresine bakındı. Gemici Franz Bruyk, hem komşuları hem akrabaları olurdu, kadına seslendi: "Ee Marie, ne zaman oluyor bakalım?" - "Noele." "Sen de gerektiği kadar şişmansın doğrusu, sakın iki tane olmasın içerde?" - Kadın hiç karşılık vermedi, adama kızgın kızgın baktı. Yürüdü, sonra bir daha arkasına döndü, konuştu: "Bir atasözü vardır bizim orada:: Şans sersemlerin çenesine vurur."

Rıhtımın üstünde bir düzine balıkçı oturuyordu. İkisi ayağa kalktı, beriye Bruyk'a doğru yürüdüler, birbirlerinin pipolarını yaktılar. Biri konuştu: "Hey, Bruyk, doğru mu senin oğlanın bu paskalya

Port Sebastian'daki Denizcilik Okulu'na gideceği?" - "Doğru." - "Kaptan yapmıştır bunu ihtiyar Bredel'e söyleyip." - "Evet, öyle." - "Ben olsam razı olmazdım." - "Hıh razı olmazmış." - "Sen bana baksana, bir şey diyeyim mi ben sana, ne haltlar karıştırdığınızı biliyorum sizin ben, ama ben yokum o işte, kendi başınızın çaresine kendiniz bakın." - "Bak, sana bir şey anlatacağım, Bruyk", dedi balıkçılardan biri, ellerini Bruyk'un omuzlarına koydu, "Şans sana biraz güldü diye, Bruyk, senin sümüklü oğlan okula gidecek diye, bütün iş bozulsun istiyorsun."

"Marie Farère"in tayfaları güvertede ortalığı topluyorlardı. İskeleye indiler. Rıhtımın oradaki balıkçılar da sokuldular. Şimdi aşağı yukarı iki küme olmuş, karşılıklı duruyorlardı. Bruyk balıkçının ellerini omuzundan itti. Balıkçı onun göğsüne bir yumruk attı. Bir an sonra ikisi birlikte, yarıları suyun içinde yarıları iskelenin üstünde, yuvarlanıyorlardı. Kedennek'in karısı sepeti bıraktı soludu, aşağı doğru çeken karnını iki elile tutarak seyretmiye koyuldu. Bürodan koşarak değnekçi yetişti, sövmiye başladı.

Kedennek'in karısı sepetini bir daha bıraktı, bu sefer değnekçiyi seyre koyuldu. Birdenbire değnekçi ona döndü. "Ne bakıp duruyorsunuz bön bön? işinizi bitirmiye bakın siz." - Kedennek'in karısı usulca sepeti aldı. Karnı aşağıya çekiyordu, yüzü düşünceliydi.

★

Pazar yerinde, nakliyat kumpanyasının yanında küçük, yeni badanalı han vardı. Pırıl pırıl sürme pencerenin ardında, kum ve arap sabunu kokan basık tavanlı salonda bir sürü adam oturmuştu masanın çevresinde. Kumpanya her yıl, kaptanlarla anlaşma yapmak için bir adamını yollardı. Bu seferki genç Bredeller'den biriydi, insanlarla bir araya gelmekten hoşlanıyordu. Bir şişe içki ikram etmişti. Adamların çoğu özellikle gençler, ters birşey söylerim, ya da yaparım diye susuyor ölçülü davranıyorlardı. Ama üç dört tanesinin bir şeye aldırdığı yoktu, pahalı içkinin tadını iyice çıkarmak için küçük beyaz ekmek parçalarını çakılarının ucuna geçirip kadehlerin içine batırıyor sonra gözlerini kısarak bunları dilleriyle damakları arasında eziyorlardı. İşlerini konuşup bitirmişlerdi, genç Bredel fıkra anlatmağa başlayınca elleriyle dizlerine vurdular.

Kaptanların arasında, kendini ötekilerden iyice uzak tutan, ne genç, ne de ihtiyar sayılamıyacak birisi vardı. Bu Ursula'dan Adrian Six'di. Bir şey de içmiyordu. Çünkü bir kaç yıldanberi ne içki içmiş, ne sövmüş, ne de kendi karısından başka kadınla yatmıştı. Bredel başka şeylerden konuşsaydı daha hoşuna gidecekti, ama yine de terbiyeli terbiyeli Bredel'in yüzüne bakıyordu. Bredel kendiliğinden başka konuya geçti. Konukları, tek heceli ve dikkatli cevaplar veriyorlardı. Şuradan buradan konuşurken, Bredel bir ara şöyle dedi: her seferinde paskalya bayramında çar çur etmeseler, yaza kadar bol bol yeter."

Six başını salladı, Bredel'in yüzünü daha iyi görmek için kafasını yana eğdi, tam o an sürme pencerenin ardından bir sepet taşıyarak Kedennek'in karısının geçtiğini gördü; kadın sepeti karnının üstüne yaslamıştı. Six sanki görülecek çok değişik bir şey yakalamış gibi yerinden doğruldu, masadan sıyrılıp sürme pencereye gitti. Gördükleri her zaman gördüğü şeylerdi. Açık renk pazar yerinin üzerinde bulutların garip gölgelerini sürüklüyordu rüzgâr. Su bile rıhtımın orada beyaz beyaz lekelerle dolmuştu. "Marie Farère"in flandraları dalgalanıyordu, kadınların entarileri, başörtülerinin saçakları dalgalanıyordu, pazar yerinin üzerinde tuğla evlerin essiz çarpık sivri çatıları dalgalanıyordu. Açık ağzından çıkan buğu olmasaydı, Six dışarda durduğunu, gövdesinde rüzgârı duyduğunu sanacaktı. Değnekçi evine yeni dönmüş kavga sona ermişti, adamlar iki grup halinde karşılıklı duruyorlardı daha. Six arkasını döndü, salona doğru yürüdü. İki gecedir arkadaşlarıyla paylaştığı yukarı kattaki odaya çıktı. Cebinden İncil'ini çıkardı. St. Barbara'dan yarım gün uzaktaki bir köyde büyümüştü. Öteki oğlanlarla balık tutacağına, okumayı seçerdi hep, papaz onu Denizcilik okuluna gönderecek parayı belki de sırf bu yüzden bulup buluşturmuştu. Sevilen bir kaptan olmamıştı, fakat iyi kalpliydi, sofuluğu yüzünden de hor görülürdü. Birkaç yıl önce birdenbire Katolik Kilisesinden ayrılmış, başka bir mezhebe katılmıştı. Denizcilik Okuluna girmesinden, inançla-

rını değiştirmesinden önceki günlerde, içinde bir değişiklik, bir kader, ya da bir sıkıntı, ne olursa olsun, duydu mu her seferinde İncil'i, kafasını genişletip beraklaştıran o aynı yeri açardı. Yine açtı şimdi, uzun işaret parmağı ile bir satıra dokundu. Bu, Belaam'ın içinden eşeğiyle geçtiği iki yanı kapalı dar yolu anlatan satırdı. Six parmağını çekti ve düşünmiye başladı. Düşündü, düşündü, ama kendini ne kadar zorlarsa zorlasın iki yanı kapalı dar yolla St. Barbara'lı balıkçıların arasında bir bağ kuramadı.

II

Kapının tokmağı küçük sarı bir nokta gibi, içinde Kedennek'lerin masa başında oturduğu kışı hatırlatan odanın yarı karanlığında parıldıyordu. Hava, insan soluğu, nem ve toprak kokuyordu. Çocuklar yemeklerini en önden bitirmişlerdi, yan gözle Andreas'ın tabağına bakıyorlardı. İki lokma vardı daha orada, onlarındı bunlar, her zaman yemek bittikten sonra biri sağa, biri sola, onların önüne itiliverirdi. Sabırsızlanarak yan yan Andreas'ın yüzüne bakıyorlardı, gülüp göz kırpmasının zamanıydı artık, ama Andreas başka yana bakıyordu. Şöyleydi Andreas'ın durumu: Son haftalarda bir daha boy atmış, neredeyse Kedennek kadar olmuştu, karnı her zaman açtı, ama bir kaç zamandır başka, yeni bir açlık vardı içinde. İnsanı zayıflatıyordu bu açlık, her şeyi ip ince, renk renk yapıyordu, küçük kıvılcımlar sıçratıyordu şimdi söz gelişi sarı kapı tokmağından bütün öğleden sonra Andreas bu fasulyelerden başka bir şey düşünmemişti, limanda çalışmış, başıboş gezinmiş, hep fasulyeleri düşünmüştü, ağıza nasıl geldiklerini, nasıl göründüklerini, nasıl koktuklarını,

sonunda işte oradaydılar, hayır, bu iki lokma onundu, Andreas'ın. Çabucak kaşıkladı, yuttu. Yemekle sofradan kalkmak arasındaki boşlukta Kedennek'in karısı birdenbire konuştu, - bir kaç haftadır hep bunu söylüyordu: Bu kadar yeter, bütün kış yetecek kadar böldüm ben her şeyi, yağı da, fasulyeyi de, hepsini." Çocuklar annelerine baktılar, Kedennek sert, kaskatı bakışlarını, karadayken çevresine yığdıkları saçmasapan şeylere dikmişti - dört duvar ve şiş karınlı bir kadın ve fasulyeler ve çocuklar ve açlık. Çocuklar yine Andreas'ın tabağına göz attılar, ama boştu tabak, lokmalar gitmişti. Andreas başını çevirdi, ama çocuklar öfkeyle tam gözünün içine baktılar. Andreas irkildi, lokmaları yutmuştu, daha hâlâ açtı karnı, utandı.

★

Ranzanın içi dayanılmıyacak kadar boğucu idi. Bu Cleve berbat kokuyor diye düşündü Andreas, ne diye şişmanlıyor bu kadar, beni dışarı atacak, vardıya zamanı da gelmiş. Doğruldu, denizde değildi, yanındaki Cleve değildi, hami arkadaşı, Kedennek'in çocukların nemli gövdeleriydi. Cız ediverdi içi Andreas'ın: Fasulyeler Böyle bir şey bir daha hiç olmamalıydı. Eliyle çocukların küçüğüne dokundu, çocuk hastalıklı hastalıklı terliyordu uykuda. Andreas kendi çocuklarının başka türlü olacağını düşündü, iki - lokma - fasulye - çocuğu olmıyacaktı onlar. Her

şeyi değiştirmek kolay geldi birden. Ellerini ağzına dayayıp hepsini bir araya toplamak için bağırması yetecekti yalnızca.

Ama Andreas bağırmadı. Herkes uyuduğu için dudaklarını sıktı. Geride, duvardaki girintinin içinde Kedennek uyuyordu, arkasında da dertop olmuş karısı. Hava her saniye beş solukluk daha ağırlaşıyordu. Andreas yeniden fasulyeleri düşündü, tiksindi onlardan, ama açtı karnı. Hem de nasıl. İnsanın bir orasına, bir burasına gidip yapışıyordu bu açlık. Bir kafasına giriyor, oradan oynak, sevinçli açlık düşünceleri emip çıkarıyor, bir kalbine dalıp yakıyor, güm güm vurduruyordu, bir ellerine ulaşıp onları onları tereyağı gibi yumuşatıyor, bir bacaklarının arasından kucağına doğru yayılıyordu insanın.

Andreas dikkatle çocukların üzerinden kaydı, giyindi, rüzgâr içeri girmesin diye kapıyı olduğu kadar az araladı, omuzuyla dayandı ve dışarıya süzüldü. Gece yarısı silah sesi nasıldır, öyle çatlıyordu deniz kayaların üstünde. Tepenin yukarısındaki kulübeler birbirlerine daha çok sokuluyordu. Andreas tırmanmaya devam etti. Meyhaneye vardı, bir kaç kişi oyalanıyordu orada. Andreas yalnız: "Kız burada mı" diye sordu, - "Evet, yukarda."

Sonrası onun düşündüğü gibi olmadı tam, öyle büyütecek gibi bir şey değildi, öyle berbat ta değil. Kız önce yiyecek bir şeyler koymuştu önüne, o ise oturup kalmış gözlerini kırpıştırmıştı; sonra kız ko-

nuşmuştu: "Ne dolanıp duruyorsun sen hep çevremde, ciğerin başında dolaşan kedi gibi?" Ardından kız ona sarılmıştı, kolayca çabucak olmuştu herşey. Boyuna bu işten konuşmayı huy edinmiş olanlar, diye düşündü Andreas bu işi bu kadar büyütenler, mankafadan başka bir şey değilmiş onlar. Sabahları düşündü yeniden, Cleve'le, sonra Kedennek'in çocuklarıyla birlikte uyuduğunu düşündü, kafası karmakarışık oldu, kollarının arasında yatan yabancı, kemikli şeye bakıp güldü. Gitmek için ağırdan alıyordu. Marie ondan hoşlanmıştı, "Hep gel sen," dedi çabucak. En sonunda Andreas'ın gitmesi gerekti, kapıyı açtı, biraz üzülmüştü. Bu, aynı denizden dönmek gibiydi, şimdi bütün eski şeyler yeniden çıkacaktı karşısına, meyhane, kış, sonra çocuklar, fasulyeler. Andreas merdivenden aşağı indi, salonun kapısını açtı. Herkesin arasından geçmekten utanır insan, diye düşünmüştü hep eskiden, ama şimdi aldırmıyordu. Köyden iki kişi duvara dayanmıştı. Önde, pencerenin yanında Hull oturuyordu, Andreas'a sırtını döndü, ama yine tanıdı onu Andreas. Odanın ortasından geçip gitmedi, eli kapının tokmağında olduğu yerde durdu.

★

Hull bir akşam öce, toplantıyı öbür ay değil de, gelecek pazar yapmak için balıkçılarla konuşmuştu. Hull sakin ve tasasızdı. Kimse birşey diyemezdi ona.

İstediği gibi kalabilir, ya da çekip gidebilirdi. Gelecek haftadan sonra Ada'ya yapılan gemi seferlerinde yalnız bir tek aylık posta gemisinin kalacağını duymuştu, ama hiç olmazsa daha bir ay kalmak istiyordu. Bütün gece aşağıda uyumuştu. Sabahın kö-ründe, sınıra kadar bütün bölgelere gidip halkı toplantıya çağıracak iki adam bir kere daha yanına gelmişlerdi. Soracakları bir sürü şey vardı. Adamları yollarsa, diye geçirdi kafasından Hull, bir iki hafta içinde herkes öğrenecekti nerede olduğunu, onu yakalıyacaklardı, her şey bitecekti, ama bitsin istemiyordu o, yalnız St. Barbara değil, bir çok başka şey de istiyordu daha, deniz, sonra arkadaşlar, sonra kadınlar, sonra başka liman şehirleri, sonra daha başkları, daha bir çok nisanlar.

Balıkçılar kasketlerini bacaklarının üstüne bastırmışlar, dişlemesi zor bir lokma çiğniyormuş gibi düşünceli düşünceli çenelerini oynatıyorlardı. Sabırla Hull'un cevabını bekliyorlardı. Hull onlara, Blé, Elnor, Wyk ve öteki yerlerin köylüler'ni her ne olursa olsun, gerekirse bir bahane uydurarak, ilk pazar günü St. Barbara'ya getirmelerini bir kere daha anlattı. Adamlar gittiler.

Andreas hâlâ merdivende duruyordu. Hâlâ dikkatle Hull'un sırtını inceliyordu. Hull başını ellerinin arasına almış içiyordu. Arkasından birinin onu incelediğini farketmedi. İşi yolunda bunun diye düşündu Andreas, sanki bunu Hull'un sırtından okuyabilirmiş gibi, bir daha hiç böyle kış geçirmiyecek ka-

rada. Bir daha hiç böyle meyhanenin ortasına inmek zorunda kalmıyacak benim şimdi yaptığım gibi.

★

St. Blé, St. Elnor ve daha ötede kuzey - doğuda ülkenin sınırına, güney - batıda da Port Sebastian'a kadar uzanan köylerin ahalisi, düşündüklerini tartışmak için pazar günü tam orta yerde bulunan St. Barbara'ya geldiler. Gün doğarken yola koyuldular, bir çoğu, denizden bir kilometre içerde kıyı boyunca uzanan şoseden geliyordu. Kadınlardan da gelmek istiyenler olmuştu, St. Barbara'da akrabaları vardı, fırsattan yararlanacaklardı. Kadınlar çocuklarını da yanlarına almışlardı, evde yalnız ağlardı çocuklar. Yağmurla nemlenmiş kış rüzgârı önden yüzlerine karşı esiyor, arkadan kadınlar, o kötü ağırlıklar geliyordu. Balıkçılar yakalarını kaldırmış, suratları asık, keyifsiz keyifsiz yürüyorlardı. Birisi ötekine birşeyler söylemek istiyor, rüzgâr açık ağızlarına doluyordu. Arkalarında yüksek sesle bir çocuk ağlamıya başladı. Bu benimki diye düşündü Franz Ked. - Bu benim en küçüğü, diye düşündü St. Elnor'lu Franz Ked, yenisi de bahara geliyor, beşte iki değil, en aşağı beşte üç pay almamız gerek, kilo başına yedi kuruş, bir de yeni tarife. - Anton Bruk düşünüyordu: Karının evde kaldığı iyi oldu. En aşağı beşte üç pay, kilo başına yedi kuruş ve yeni tarife. Lânet olası yağmur. - Blé'li Elmar düşünüyordu: Port

Sebastian'daki de ne karıydı hani, St. Barbara'da ne olup bitiyor acaba? Yeni tarife istememiz şart, kilo başına da yedi kuruş, - Jan Dik düşünüyordu: Anam pek yaşamaz artık, şöyle bir parça içki iyi olurdu şimdi. Yeni tarife almamız şart, bir de beşte üç pay.

Kum taneciklerinin arasında küçük bir çukurluk vardı, orada durdular, birer içki içtiler, "St. Barbara'da ne olup bitiyor acaba?" dedi birisi, bir başkası "Ya, oradan bir iş çıkacak mı?" dedi. Yollarına devam ettiler, şose yumuşamıştı, yağmur yoğundu, insanın çene kemikleri donuyordu. "Bir şey geliyor şuradan." dedi birisi. Başlarını döndürdüler. Tarlalardan şoseye doğru, kara tarafındaki köylerden birinden onlar gibi küçük, kara bir grup geliyordu, beklediler, karşılıklı baş salladılar, konuşmadan yola devam ettiler. Derken önlerinde bir daha kara bir nokta belirdi, Wyk'den gelenlerdi bunlar, onları beklediler, hep birlikte yürüdüler. Ta sonsuz çağlardanberi, kum tepeciklerinin arasında herbiri kendi başına uyuyan bir kaç köy uyanmış, ısınabilmek için yağmur altında hep birlikte sürünüyorlardı sanki. Alışmamışlardı bu kadar kişinin bir araya gelmesine, iyice gereksiz bir şeydi.

Yağmur seyrelmiş, ama daha batıcı olmuştu, çocuklar sucuk kesilmişler vızırdıyorlardı. Kadınların çomurda yürümekten öfkeleri burunlarına çıkmıştı.

Grupun önlerinden bir kaç oğlan bir tepenin üstüne koştular, dikkat diye bağırarak kollarını salladılar. Yine yarım düzine insan geliyordu, bu kerre

kıyıdan doğru. "Epeyce olmuşsunuz siz." dedi yeni gelenler. Gerçekten, çevrelerine bakındılar, upuzun bir kafile olmuşlardı. Hemen orada yolu biraz uzatıp Wyk'a doğru uzandılar, oradan da bir kaç kişiyi aldılar, gittikçe uzayan bir kafile olmak hoşlarına gitmiye başlamıştı şimdi. Körfeze doğru yürüdüler. Aşağıda, yayılmış sivri çatılarının kolları arasında St. Barbara uzanıyordu. Karşıdan aynı kendilerininki gibi bir kafile körfeze doğru geliyordu. Bağırışmıya başladılar, öteki kafileyle karşılaşınca boşalmıya başlamışlardı; işte sonunda altlarından uzanıyordu St. Barbara; gerçekten karşılaştılar öbürleriyle, ötekiler de aynı onlar gibi uzaktan gelmişlerdi, yağmurun altında, deniz boyunca yürüyerek. Herkes geldiğine göre boşuna değildi bu, aşağıda, St. Barbara'da bir şeyler olacak demekti artık.

Hepsi balık pazarında toplandı. Pazar limanı açıktı ama, çevresindeki taş duvarlarla bir oda gibiydi. "Demek geldi o" - "Demeyin yahu." - "Gerçekten, burada" - "Vay canına, nasıl da geldi." - "İyi oldu onun burada olması" - "Evet, iyi oldu" - "Gerçekten burada, St. Barbara'da mı?" - "Tabii, burada ya." - "Beşte üç pay ve yeni tarife." - "Sonunda gelmiş." - "Evet, doğru, beşte üç pay, kilo başına yedi kuruş." - "Yeni tarife sonra, sonra beşte üç pay."

Meyhane ağız ağıza askerlerle dolmuştu, dükkân da hemen ağız ağıza doluvermişti, meyhanenin kapısını yerinden çıkarıp kenara dayamışlardı.

★

Hull indiğinde aşağısı kalabalıktı. Gürültü patırdı yoktu - iki üç kişi sağda solda durmuş konuşuyor, bir kaç kişi de onları dinliyordu. Hull konuşanların yanına gitti, o da konuşmaya başladı. Şimdi daha çok kimse kulak vermişti, sonra herkes sustu, ona bakmaya başladı. O'ydu işte bu. Kendinden, "Alessia"dan, Port Sebastian'dan anlatmaya koyuldu, ötekiler bunları bölük pörçük, o da üçüncü ağızdan duymuşlardı. Şimdi kendisinden dinliyorlardı. Hull sonra onlardan son çıktıkları seferlerin şartlarından sözetti.

Ne zamandır bu kadar çok insana karşı konuşmamıştı. Önce kelimeleri yetersiz geldi kendine - koca bir kayanın üstünde minicik çekiç vuruşları -, sonra kaya sarsılmaya ufalanmıya başladı, ötekilerin yüzlerine gittikçe öfke, hırs basıyordu Hull'un ağzının içine bakıyorlardı, o'ydu bu işte, tam onlara gerekli olan şeyi söylüyordu, tam onlara gerekli olan şey fırlıyordu ağzından, dudaklarının arasından kelimeleri koparıp alıyor, tıka basa yutuyorlardı.

İnsan istedi mi yalnız, birazcık gayret gösterdi mi, yirmi kilometre uzaktan geliyordu işte herkes. Birazcık kendini gösterip sesini yükselttin mi, herşey bütün olup çıkıyor, o bilinmedik, ağır kütle yumuşayıveriyordu insanın önünde duvarlar açılıveriyordu.

Hull hemen hemen önünde Kedennek'in yüzünü gördü. Ancak şimdi farketmişti onu, Kedennek'in yüzü kıpırtısızdı, dudaklarını üst üste bastırmıştı her

zamanki gibi. Hull konuşuyor konuşuyordu. Ama Kedennek'in dudakları gittikçe daha inceliyordu.

Hull balıkçılara, karara varmaları gerektiğini anlattı, hepsi bunda görev alacaklar, köylerine döndüklerinde de bunu yazıp duvarlara asacaklardı:

1. Port Sebastian'a peşin para istemiye haberciler gidecekti.

2. Yeni tarife düzenlenecek, kilobaşına yeni satış parası kararlaştırılacaktı.

3. Bu şartların dışında hiçbir balıkçı, hiçbir gemi baharda sefere çıkmıyacaktı.

Balıkçılar geviş getirir gibi çenelerini oynattılar. Hava kararmıştı. Kafa kafaya verdiler, sonra ayrıldılar, kimisi Hull'un yanına geldi, ona dokundu, bazı şeyler sordu. Sonunda herşeyi kabul ettiler.

Şimdi toplantı sona ermişti. Hull'un çevresindekiler daha hep bir ağızdan konuşuyorlardı, arkada bir kaç tanesi içiyordu, duvarların diplerinde oturanlar ellerini dizlerinin üstüne koyup gözlerini önlerine dikmiye başlamışlardı bile.

★

Anton Bruyk'un karısı cama hohladı, silip parlattı, dalgın dalgın dışarıya baktı. "Daha hâlâ gelenler var", dedi arkasına doğru. "Gelsinler bakalım", dedi Bruyk. - "Sen gitmiyor musun?" - "Ne için?" - "Gelin buraya çocuklar." İki kız ayaklarının ucuna kalkmış, pencerenin üstünde duruyorlardı. Ya-

vaş yavaş yaklaştılar. Bruyk birini dizine oturttu, öbürünü kendine çekti. Şimdi yanıbaşlarında babalarının kafası, yuvarlak ve bir garipti. Yuvarlaktı ve pırıl pırıldı ve gülüyordu gözleri, kızlar kıkırdadılar. Ama pırıl pırıl gülen gözlerin tam ortasında noktalar vardı hiç gülmeyen, iğne gibiydi bunlar. Kızlar birdenbire kıkırdamayı kestiler. Ama Bruyk "İyi kızlarsınız siz, ağabeyinize gelince, benim oğlum, paskalyada Port Sebastian'a okula gidecek o." dedi yalnızca.

Kadın içini çekerek pencerenin yanından ayrıldı. Bütün Bruyk'lar bir avuç dolusu bilyeye benziyordu, hepsi içiçe yuvarlanıyordu adeta. Biraz sonra genç Bruyk geldi, o da yusyuvarlaktı, besiliydi. "Neredeydin?" - "Balık pazarında." - "İş açacaksın başına." - Yemeğe oturdular, hava kararmaya başlamıştı. Ama Bruyk'ların ağız şapırtısı karanlıkta sürdü, tabaklarını tıngırdatıyorlar, dibini kazıyorlardı.

Uykuya yattılar. Birkaç saat uyumuşlardı, kapı hızlı hızlı vuruldu. Bruyk açtı. Dışarda köyden bir kaç kişi duruyordu. Onların arkasında, karanlıkta daha başkaları vardı. "E, Bruyk, erkenden yatıyorsun, çabuk ayrıldın toplantıdan." - "Siz gelirsiniz, her şeyi ince ince anlatırsınız diye düşündüm. Neler söyledi şu sizin Hull bakalım?" - "Senin gibi serserileri dövmek gerektiğini söyledi." - rüzgâr kapıdan içeri süzüldü, iskemlenin bacaklarını oynattı. Bruyk kapıyı kapamak istedi, birisi araya ayağını koydu,

bir başkası ensesinden yakaladı onu. Karanlık odadan içeriye daldılar. Kadınla çocuklar uyanmış, ağlıyorlardı. Adamlar Bruyk'u yere yıktılar, vurmaya başladılar.

Kapı açık kaldığı için rüzgâr çok sevinçliydi. İçeriye doldu her şeyi karıştırdı, yerinden oynattı. Genç Bruyk'un elinden birşey gelmiyordu. Babasını bir omzundan yakaladı, o yığının altından çekip çıkarmıya çalıştı. Ama karanlıkta seçemediği birisinden bir tekme yedi. "Çekil bir yana sen, ufak Bruyk, serserinin biri bu senin baban, ne yapalım biz yani."

Adamlar dövmeye doyunca çekip gittiler. Rüzgâr yeniden kapıya yüklendi, ıslık çalarak esmiye devam etti. Kadınla çocuklar bir yandan ağlıyarak Bruyk'u ranzaya sürüklediler. Bruyk inliyor, kıvranıyordu.

★

Tam Kedennek'ler sofraya oturmuşlardı, komşu kadın Katarina Nehr kapıyı vurdu. Kaynanası için ödünç aldığı örtüyü geri getirmişti; bir iki gün önce kaynanası ölmüştü. Kadının önüne bir tabak koydular, hepsi, gerçekten yiyip yemiyeceğini düşünüyordu. Ama yemedi o, anlatmaya başladı. Kaynanası bütün yaz boyunca hiç bir işe doğru düzgün yardım etmemişti. Sonra oğlu ve torunu gelmişti, o zaman büsbütün içine çekilmişti. Erkekler duvarın içindeki bir girintide uyuyorlardı. Katerina Nehr de

ihtiyarla yatıyordu. Eli ayağı tutuyordu ihtiyarın, ama miskin ve aptaldı. Artık konuşmuyordu, yalnız pencere kepengi vurduğu zaman çok öfkeleniyor, ölüme bu kadar yaklaşmış yaşlı bir kadından, sırf bir pencere kepengi yüzünden beklenmiyecek küfürler savuruyordu.

Ama üç gün önceydi, erkekler köye inmişlerdi. İhtiyar durup dururken: "Anna", demişti - "Ne?" - Katarina yiyecekleri pay etmişti muhakkak bütün kış yetecek gibi, onun, ihtiyarın payını da ayırmış olmalıydı, ama o iyice biliyordu pek az ömrü kaldığını, onun payından bir kere de şöyle istediği kadar yese olmaz mıydı acaba, yine de bir şeyler arta kalırdı ötekiler için nasıl olsa. O zaman Katarina Nehr şaşırmıştı çünkü bütün hafta boyunca ihtiyar yalnız bir şeyler içmiş, bir kaşık olsun yemek yememişti, ama Katarina bir tencere çorba yapmış, içine de domuz yağı doğramıştı, bir kolunu ihtiyarın sırtının altına koymuştu, ihtiyar kendiliğinden kaşığı eline almış tencere boşalana kadar yemişti, ağzını silmiş, yatmış, gece de pencerenin kepengine kızmamıştı, sonra sabahleyin kalktıklarında onu ölü bulmuşlardı.

Kadın bunları anlattıktan sonra örtü için bir daha teşekkür etti, gitti. Kedennek'in karısı, bir yerine bir zarar gelmiş mi diye örtüyü alıp silkeledi. Oğlanlar hâlâ sessiz sessiz oturuyorlardı, hikâye hoşlarına gitmişti, hepsini anlamışlardı. Örtüye bir zarar gelmemişti, yemeğe devam ettiler.

Bir ara Andreas konuştu: "Kedennek, hani baharda, Port Sebastian'da, ölen çok olmuş muydu o zaman?" - "Bir düzine kadar diyorlar." - "Kedennek, bizde de öyle olursa, hani geçen bahar Port Sebastian'daki gibi, yine ölenler olur, o zaman en iyisi siz Kedennek, siz ve ben, biz şu domuz yağını Katarina Nehr'in kaynanası gibi yapsak."

Kedennek yerinden fazla kıpırdamadan kolunu uzattı, yumruğuyla masanın üstünden Andreas'ın göğsüne bir tane indirdi. Andreas geri kaykıldı, ama iki eliyle sıkıca masanın kenarına yapıştı. Tabaklar tıngırdadı. Andreas gülerek doğruldu, atıştırmaya devam etti.

Bir hafta sonra Hull, o her zaman oturduğu yerde, pencerenin karşısındaki masada oturuyordu. Önü bıçağından çıkma bir sürü çizikle, çemberle dolmuştu. Desak yanına sokuldu, konuşmaya başladı: "Bugün öğleden sonra, Hull, Margaret Adası'ndan bir gemi geldi, yarın geri dönüyor. Artık ayda bir işleyecek. Diyorum ki, en iyisi sen onunla geri dönsen. Kalmışsın, gitmişsin, benim için bir şey değil, ama git şimdi, şimdi herşey sallantıda burada, çek git, oturup kalma, şu sıra sıkı sıkı aradıkları yok seni kolayca geçersin öteye, bir ay sonra herşey başka türlü olur. Oturup kalma." - Hull sordu: "Ne zaman kalkıyor?" - "Sabah altıda." - "Demek öyle."

Hull ayağa kalktı. Pencereye gitti, kollarını açtı, yine oturdu. İyi gelmişti meyhanecinin aklına, yeni bir şeydi bu, o da aklından geçirmişti, kimsenin

onu tuttuğu yoktu, gidebilirdi. Bir daha ayağa kalktı, bir daha pencereye gitti, şimdi artık boşuna değildi dışarısının o ucsuz bucaksız yayılışı, boşuna değildi rüzgârın güneşten parçalar koparıp denizin üstüne üfleyişi. Bunların hepsi onun olabilirdi, hepsini önüne sürmüşlerdi, onundu bunlar. "Belki de giderim", dedi.

Birden Marie'yle karşılaştı, kız masanın üstüne yayılmıştı. Tam o geçerken kollarını upuzun uzattı, başını üstüne koydu, gözlerini kırpıştırdı, Hull'un aklına geldi, küpeşteye de böyle yaslanmıştı kız, ama Hull yine de elliyememişti onun memelerini, büyük bir kayıp değildi pek, demek boşuna daralmıştı yüreği o zaman, Hull neredeyse hayal kırıklığına uğramıştı.

Şimdi de entarisinin içinde yayılıyordu memeleri, Hull el attı, ama Marie birden ayağa fırladı, silkindi. Kolay işti bunun gibileri masanın üzerinden yanından kend'ne çekivermek, elini de bir soktun mu entariden içeri, artık düğmeleri kendiliğinden çözerdi bunlar. Buna da yanaşmak istiyordu Hull, kız öre doğru eğilmişti bile, ama olmadı. "Yarına." dedi Hull yalnızca. "Olmaz yarın, yarın geminin tayfaları gelecek. Çok iş olacak burada", dedi Marie. Gözlerini kıstı, daha bir kuru ve sivri olmuştu, daha bir sıska ve acı. Şimdi bir daha ona sahip olmak istediğ'ni düşündü Hull, buradan çekip gitmeden önce her şeyi yutmalıydı, dökülmüş sıva izleriyle dolu badanalı duvarı, pencereyi, pencereden görünen - de-

nizin bir karışı olsun gözükmüyordu buradan - kış yağmuruyla darmadağın olmuş kum tepelerini. Pazar günkü gibi keyfi yerinde değildi bugün yeniden yorulmuştu. Bilirdi bu duyguyu, bazan her şey, insanlar, eşyalar kuş olurlardı, uçarken birlikte alırlardı adamı, bazan kurşun külçesi olur, aşağı doğru çekerlerdi. Bir kere dinlendi mi, herkesin, Marie'nin de hakkından gelirdi Hull, yalnız bugün değil. "Gidiyormuşsun, öyle söylediler", dedi Marie. "Olacağı yok o işin", dedi Hull.

★

Ertesi sabah Kedennek'in karısı: "Andreas, oğlanlara göz kulak ol, ben sonra gelip alacağım. Köye kadar bir iniyorum", dedi. - Andreas bir kaç kanca yapmak için takımlarını çıkardı, masanın başına oturdu. Arada bir pencereden bakıyordu. Pencere kulübelerin arasındaki daracık yola açılıyordu. Yolun üstünde bir sürü ayak izi vardı. Gece don olmuş, ayak izleri donmuştu, çatlakların arasında kırağı vardı. Karşıda Nehr'lerin duvarının bir ucu görünüyordu, bütün kül rengi taş kırıklarından örülme. Ucu görünen sağdaki pencere dikmesinin üstünde, böyle taş kırıklarından iki tanesi bir haç yapacak biçimde yanyana işlenmişti. Haçın yarıklarının arasında da kırağı vardı. Andreas bir daha dışarı baktı, sonra küçük taş parçalarıyla oynamakta olan çocuklar da dışarı baktılar ve hep ayni şeyleri gördüler. Oda, du-

manla dolmuştu, hepsinin gözleri kıpkırmızıydı.

Biraz sonra Andreas şöyle bir kapının önüne çıktı, soğuk daha bir nemli olmuştu, yolun üstündeki kırağı kaybolmuştu. Andreas'ın canı birisiyle konuşmak istedi. Ama yol yukarıda tepenin, aşağıda da Nehr'lerin duvarının yanından sapıyordu. Ortadaki parça bomboştu, yalnız araya sıkışmış rüzgâr vınlayıp duruyordu. Andreas iç geçirdi, odaya girecekti, çocuklar içerde bağrışıyorlardı, tam o sırada yukardan ayak sesleri geldi. Biraz bekledi, gelen Hull'du. Hull Andreas'a hiç aldırmadan sürünerek yanından geçti. Andreas kapıyı ardından kapadı, Hull'un arkasından baktı, hayal kırıklığına uğramıştı. Hull'un ona daha hiç bir şey söylememiş olması garip ve anlaşılmaz geliyordu Andreas'a. Hem de tam ona, bunu daha ilk andan beri bekliyen Andreas'a hiç bir şey söylememişti. Son günlerde Hull'un geri döneceği anlatılıp duruyordu. Andreas önce korkmuş, sonra bir daha buna inanmamıştı.

Hull, Nehr'lerin duvarını kıvrılmıştı, önünde yine bir yol parçası uzanıyordu, öyle kül rengi, yine öyle taş kırıkları ve onların arasında alçalmış, parça parça gökyüzü, sonra yeniden bir sapak geliyordu. Hull'un canı, kiminle olursa olsun biriyle konuşmak istedi, önünde kimse yoktu, arkasına döndü. "Kıyı boyuna en çabuk nasıl gidilir" dedi. - Andreas daha yakına geldi. "Bir istimbot var mı körfezi geçen?" - "Hayır, şimdi yok artık, çevresinden dolaşmak gerek." Hull, Andreas'a daha dikkatli baktı, onu

daha önce bir çok kereler gördüğü geldi aklına yeniden, ta en başta, sonra meyhanede, bir de toplantıda. Delikanlı yoldan aşağı onunla birlikte insin, birazcık anlatacaklarını dinlesin istedi Hull. "Kimsiniz siz?" dedi. - Andreas cevap verdi: "Andreas Bruyn, Kedennek'lerdenim. Birbirlerini incelediler, Andreas ekledi. "Elnor'a kadar gitmek istiyorsanız kıyı boyunca yürümenize lüzum yok, kum tepelerinin arasıdan geçen bir yol var, yağmurda daha iyidir. İsterseniz ben de birlikte gelirim." - "Evet, bu iyi olur, burayı bırakabilir misiniz?" dedi Andreas.

Yola çıktılar. Andreas oğlanları düşündü. Kapıyı kapatmıştı - oğlanlar biraz beklediler, onu çağırdılar, aradılar, gitmişti, vızıldamıya başladılar, yokuştan aşağı koştular, Kedennek'in karısı geri döndü, oda boştu. Andreas bir acı duydu. Evini özlemişti. Şimdiye kadar duymamıştı böyle bir şey - ölen annesiyle babasının ardından da duymamıştı, onlarla Kedennek'lerin arasında öyle büyük bir ayrılık yoktu, annesinin babasının kokusuyla dolu odadan ayrıldıktan sonra da duymamıştı, şimdiki oda da tıpkı öyle kokuyordu. Şimdi - ancak üç dakika geçmişti aradan -, geri dönmenin iyi olacağını düşünüyordu, oğlanlar şaşırmışlardı, derken Andreas geri geldi, oğlanlar zıpladılar, gözlerini kocaman kocaman açtılar.

Ama geri dönmedi Andreas, şimdi tepenin altında, son sapaktaydılar. Önlerinde körfez, yanda deniz uzanıyordu. Birkaç gündür, birkaç gecedir dal-

galaların hışırtısı o kadar düzenli, o kadar biteviye olmuştu, hışırdıyan sessizliğin kendisiydi sanki. Yağmur havasıydı, herşey açık seçik görünüyordu: Rohak'ın üstündeki deniz feneri, ta gerilerde Ada, hatta geminin dümen suyu. Hull orada, ötelerde değildi işte, ayakkabısının altında gevşeyen herhangi bir yoldaydı. Andreas fikrini değiştirip geri dönecek ya da bir tanıdığıyla karşılaşacak diye neredeyse ödü patlıyordu Hull'un. Ama Andreas geri dönmedi. Tesadüfen bir tanıdıkla da karşılaşmadılar, pazar yerinde bile. Gevezelik ederek zamanı kısaltmadıkları halde, körfezi oldukça çabuk arkalarında bırakmışlardı. Sonra şoseye, kum tepelerinin arkasına saptılar. Gerçek kum tepesi değildi bunlar, kıyının denize bakan yanı, kayalıkların arasında yenmiş, karadan doğru bir kum örtüsüyle örtülmüştü, bunun üstünde öbek öbek, sivri ve her mevsim yeşil kalan bir cins deve dikeni bitmişti. Kara, iki yana doğru basık tepeler yaparak yayılıyordu. Arada sırada bir parça deniz görünüyordu. Dalgaların hışıltısı burada da vardı, başka, daha yakından bir ses de duyuluyordu üstelik: Rüzgâr, bir rendenin üstünden kayarcasına kayıyordu otların üstünden. Körfez boyunca rüzgâr çaprazlama, yüzlerine doğru esmişti, şimdi arkalarından geliyordu, ikisinin de canı konuşmak istedi.

"Bambaşka bir şey bu, ben de bir gün yapmak istiyorum, şöyle gerçekten bir yere varacak gibi,

gerçekten bir şey görecek gibi yola çıkmak, yoksa bizim yaptığımız gibi değil, hep su, su, su", dedi Andreas. - "Sen de gideceksin başka yerlere, belki de hemen bu yaz", dedi Hull. - "Şu sırada hiç gitmek istemem." - "Bir sevgilin mi var burada." - "Ha evet, ama öyle aman aman bir şey değil. Şimdi ben önce beklemek istiyorum burada işler ne olacak diye." - "Buradaki iş bitince yakamı kurtarıp bir yere kapağı atmıya bakacağım. O zaman sen de gelirsin benimle, olur mu?" dedi Hull. "Olur", dedi Andreas - Hull ötelerden, limanlardan, yollardan, kadınlardan anlatmıya başladı. Andreas hayretle dinliyordu. "Buradakilerden bambaşka bunlar, ah Tanrı'm", dedi. Birden içinde, bir gün önce Kedennek'in onu odadan dışarıya yolladığındaki gibi kocaman bir sıkıntı duydu. Ayakkabısıyla bir tekme sallamalıydı Kedennek'e, kum tepelerine bir tane, bir de denize, yoluna engel oluyorlar diye. Hepsinin olacağı gün gelecek, diye düşündü, belki de hemen bu yıl. Ama hemen olsun istiyordu, beklemek istemiyordu. - Derken Hull "Alessia" dan anlatmıya başladı. Arkasından Andreas değnekçiyle ve kaptanla başından geçenleri anlattı, öyle pek önemli şeyler değildi, ama yine de biraz öğünmiye değerdi. Birden anlatmayı kesti, "İşte Elnor orada", dedi.

St. Barbara'daki o toplantıdan sonra köylüler pazar yerinde birikmişlerdi, sabaha doğru da çoğu yola koyulmuştu. "Bir dahaki sefere kadar!" diye bağırmışlar, sonra aynı geldikleri gibi sağa ve sola

giden aşağı yukarı eşit iki kümeye ayrılmışlardı. Böylece ancak yarı büyüklükte bir küme olmuşlardı yani, hepsi de birbirini tanıyordu, aralarından bir kaçını Wyk'de bıraktıktan sonra yine biraz azalmışlardı sonunda kum tepelerinin arasından geçen uzun, vıcık vıcık yolun üstünde keyifsiz keyifsiz Elnor'a varan ancak bir kaç kişi kalmıştı. St. Barbara pazarında ve yolun ilk yarısında durmadan toplantıdan konuşmuşlardı, sonra kelimeler gittikçe kısalmış sonunda Elnor'a varanlara, toplantı çok gerilerde kalmış gibi gelmiye başlamıştı, sanki onları birbirlerine öyle sıkı sıkıya bağlıyan bir şey değilmiş gibi. Sonra Elnor'lular bir daha bölünmüşler, kulübelerine girmişlerdi; kulübeler St. Barbara'daki gibi tek bir yol boyunca uzanmıyordu, kum tepelerinin arasına sıkışmıştı, sonra yemek yemişlerdi Elnor'lular, iyice doymamışladı, öyleyse en iyisi uyumaktı. Ardından fırtına günleri gelmişti, bayağı zor olurdu kapının önüne çıkmak, hele Blé'ye gitmek bütün bütüne anlamsızdı, karanlık sıkıntılı, boğucuydu odanın içi, açlık adamı günde üç kerre tamtakır sofranın önünde ezip bitiriyordu. Geçen kışların her biri bir öncekinden daha kötü olmuştu, bu kış en kötüsüydü, bir sonraki daha kötü olacaktı, yapacak bir şey yoktu, domuz yağı gittikçe azalıyordu, yılbaşına kadar bile yetişmiyecekti, böyleydi durum işte. Fırtına insanın evinin kapısına yükleniyordu, kapının önünde bir kum tepesi vardı. Arkada başka bir kum tepesi sonra Wyk'a kadar yalnızca kum tepeleri; çok daha

gerilerde St. Barbara uzanıyordu, toplantı yapmak ne işe yarardı?

★

"Bu mu Elnor?" dedi Hull. Önlerinden doğru taş kırıntılarından örülme diz boyu bir duvar uzanıyor, bir avuç kumu geri kalan kumdan ayırıyordu, sonraki kum tepesinin yamacına iki kulübe yaslanmıştı. Elnor, Blé gibi tek bir çizgi üzerinde uzanmıyordu, dağınık kum tepelerinin arasına tıkılmış gibiydi. Düzensiz, toplu olmayan bir görünüş veriyordu bu ona. Andreas kapılardan birini vurdu, bir kadın dışarı baktı, onları şaşkın şaşkın gözden geçirdi. "Erkekler nerede?" - "Ağların başında." Yürüdüler. Öteden birisi iki yabancının geldiğini farketti. Hepsi başlarını kaldırdılar, "Bu St. Barbara'dan Andreas Bruyn", dedi biri. Hemen ardından Hull'u da tanıdılar. Gelmesi hoşlarına gitmedi. Ellerinden işlerini bıraktılar, yaklaştılar. Hepsi Hull'u kısılmış kızgın gözlerle selâmladı. Barbara çok uzaktaydı, kış ilerledikçe, kumun rengi koyuldukça, yağmurun yağması sıklaştıkça daha da uzaklaşıyordu üstelik. Böyle bir işe yaramıyan yolları denemekten daha akıllıcaydı her kış tekrarlanamı yapmak: Ağların başında kalmak ve açlıktan kırılmak. Adamlar Hull'un çevresinde terbiyeli terbiyeli duruyorlardı. Ama gözleri kızgındı. Aralarında anlaşmışlardı işte, çok uzaktı Barbara, *niye geliyordu birisi buraya yine?*

"Buradan geçiyorduk ta, bir daha söyliyeyim dedim", diye konuştu Hull, "Blé'lilerle bir araya gelmelisiniz, bir dahaki toplantıya kadar her şeyi iyice bir konuşmalısınız, ki bilelim durumumuz nedir." Hull bunları söyleyince Elnor'lulara onun sözlerinden önceki kadar uzak gelmedi Blé. "Hiç te düşündüğümüz kadar kolay değil Blé'lileri buraya getirmek", dedi birisi. Herkes söze karıştı. Yağmur başladı. "Sizde meyhane ya da öyle bir şey yok mu başımızı sokacak" dedi Hull. Hayır, öyle bir şey yalnız Blé'de vardı. Birden "Bizim ev boş şimdi. oraya gidelim" dedi birisi.

Andreas'ın kapısını vurduğu klübe onundu. Kadın yine dışarı baktı. Şaşkınlıktan ve meraktan yüzü aptallaşmıştı. Adam sol elile onu kenara itti, sağ elini sallıyarak ötekileri içeri çağırdı. Bir garip el sallayıştı bu, öyle gururla yapıvermişti, içinden çok utanıyordu bütün bu adamları evine getirmekten. Hepsi içeri girdikten sonra çabucak yerleştiler ve konuşmaya koyuldular. Hull'la Andreas gittikten sonra da uzun süre oturdular. Belki de bir daha ömürleri boyunca bir odada hep birlikte oturmaları, canları çektiği kadar konuşmaları hiç mümkün olmıyacaktı.

Blé yolu uzadıkça uzuyordu, kum vıcık vıcık olmuştu. İkisi de susuyordu, Andreas şimdi evdeki oğlanları düşünüyordu, bütün takımları masanın üstünde bırakmıştı, oğlanlar oynamış, karıştırmış olacaklardı, kendinin de değildi takımlar, Kedennek'in-

di. Hull'a yandan baktı, hiç te düşündüğü gibi değildi, oralılardan öyle çok değişik görünmüyordu, keşke onunla gelmeseydi. Saf bir oğlan bu, diye düşünüyordu Hull, niye takıldım sanki ona, tek başıma daha iyiydi.

Blé bir kum tepesinin arkasında, küçük bir çukurluktaydı, sanki yeteri kadar toprak yoktu, öyle içiçe girmişti. Bir dükkân vardı burada, içerisinde de bir içki tezgâhı. Hull kendi çabuk çabuk içti, delikanlıya da bir acele doldurdu. Adamlar kendiliklerinden geldiler içeri, burada iş Elnor'dakinden daha kolay oldu. Şimdi neredeyse ikindi olmuştu, gerçek kıyı kışıydı bu, çukurlar yağmurla doluyordu, az sonra kulübeleri basacaktı. Dönüşte Wyk'dan geçmek için, karadan bir yay çizdiler. Önceleri içmekten ve konuşmaktan içleri sıcaktı daha, sonra gittikçe soğudu, yağmur gövdelerini gevşetti. En sonunda soluk almak için bir çukurluğa sığınmak zorunda kaldılar. Ötekilerin St. Barbara'ya gelirken sığındıkları çukurluktu bu. İliklerine kadar ıslanmışlardı. İnsanın gövdesine işliyordu yağmur, kolası kalmamış, durmayan, tutmayan bir beze dönüyordu. Çukurluğun üstünde rüzgâr inliyor, ne biraz çoğalıyor, ne azalıyordu. En öfkelileri yatıştırırdı bu inilti, en azgınları yorgunluktan bitirirdi.

Andreas'ın sırtı Hull'a dokunuyordu. Andreas ayakta uyuyakalmıştı. Hafifçe Hull'un yanına doğru kaydı. Hull kolunu ona doladı ve kendi de uyudu. Uyandıklarında geceydi. Sabaha karşı Barbara'ya

vardılar, yorgunluktan ölü gibi, sudan uyuşmuş olarak.

★

Noel'den önceki akşam Kedennek'in karısının canı birden kiliseye gitmek istedi. Kilise - Wyk yolunun yarısındaydı - uzaktı, kimsenin canı gitmeyi pek çekmiyordu, hepsi hazırlandılar. Birden kadın örtüsünü yeniden bıraktı, tezgâhtan bir tencere alıp ovmıya başladı. "Eve dönünce temizlersin, bırak", dedi Kedennek. Sonra çocukları alıp önden çıktı. Kedenek'in karısı içini çekti, çanakları ovmaya devam etti. Andreas elini kapının tokmağına atmıştı, baktı, garip geldi bu ona. Sonunda kadın "Katarina Nehr'i bul getir", dedi. - Andreas gitti, Nehr evde yoktu, ama yine buldu getirdi. Kedennek'in karısı ranzaya yattı. Nehr onun yanına oturdu. Andreas her şeyi görmeyi çok istiyordu, ama kadın ranzanın içine iyice büzülmüştü. Andreas kalsın mı, gitsin mi, iyice bilemiyordu, sonunda yine kapının önünde kaldı, eli tokmağın üstündeydi. Pencere kepenkleri vuruyordu, Andreas'ın aklına Nehr'in kaynanası geldi. Masanın üstünde, tam lâmbanın altında Marie Kedennek'in ovup parlattığı tencere duruyordu. Kimsenin ona aldırdığı yoktu, ama o boyuna göz kırpıyordu.

Marie Kedennek deliğinde içini çekiyor, arada bir de bağırıyordu. Andreas, kadın çok daha yüksek sesle bağırsın istedi, ama o en kötü çığlıklarını harcayıp bitirmişti, yeniden içini çekti. Katarina Nehr

Andreas'ı yanına çağırıp çocuğu eline verdi. Kalmakla yine de iyi ettiğini düşündü o zaman Andreas. Çocuğa baktı, aynı kendi annesinin son çocuğu gibiydi, aynı onun gibi kırmızı ve daha olmamış. Andreas bunun da onun kadar kısa yaşıyacağını düşündü, ama bu düşünce hiç üzmedi onu. Bu arada, Katarina Nehr'in gelmesi, Marie Kedennek'in çığlıkları ve çocuğun doğumuyla yine de Andreas'ın düşündüğünden çok zaman geçmişti. Kedennek yine çocuklarla geri döndü. Kedennek çocuğu Andreas'ın ellerinden aldı. Andreas onun yüzünden, çocuk için aynı kendisi gibi düşündüğünü anladı.

★

Yılbaşında kadınlar kapkaçağın dibine el attılar, erkekler yine patlıyana kadar içtiler, sonra farkına vardılar ki bahara kadar, gerektiği gibi bir arada dayanmalıydılar. Haftada iki kere, tuttukları ufak tefeği Ada'daki pazara götürüyorlardı, salı ve cuma günleri orada gümüş rengi, kaygan balık dağları yığılırdı. Bir şeye yaradığı yoktu bunun, ama yine de, insanın kendi sandalıyla bir şeyler yapması gerekiyordu. Yağmur durmadan yağıyordu, su insanın derisinden içeri, yatağına kadar geçiyordu. Hava dışarda yağmur, içerde duman tadındaydı. Kedennek'lerin yanında. Bruyk'larda garip bir şey olmuştu. Bruyk bir gece susayıp bir gerdel suyu dikti, gece bir o yana, bir bu yana dönüp durdu, sabahle-

yin yanaklarında delikler vardı, daha dün top gibiydi, akşam iplik kadar oldu. Komşular bunu görmiye geldiler. Bruyk saçma sapan söyleniyordu. Eskiden geceleri saçmaladığı şeyleri, şimdi güpegündüz söylüyordu. Oğlu paskalyada Port Sebastian'a okula gidecekmiş, Port Sebastian'a okula gidecekmiş. Oğlu okula gidecekmiş. Ayrıca Bruyk çabuk iyileşti. Bir haftada yeniden şişmanlamıştı, ama gerçek cüssesi değildi bu, yiyecek öyle aman aman bir şeyi de yoktu, daha çok havayla şişirilmiş gibiydi, derisi inceydi, kırış kırış oldu. Aynı hafta içinde, aşağı yukarı her evde bir iki kişi halsizleşti, garip bir şeydi bu, bir hastalık olacaktı. Ama çoğunluk sıska olduklarından pek bir şey görünmüyordu. O hafta Desak'ın orası bomboştu. Gelenler her zamankinden biraz başka görünüyorlardı, boyları uzamış gibi, belirsiz. Ayağa kalkabilen geliyordu. Evde, ya da sandalda hep tek ve aynı şeyi düşünemiyordu insan. Gürültü oluyordu sağda solda, ya da çocuk bağrışmaları. Burada insan istediği gibi baharda olacaklara verebilirdi kendini. Her akşam aynı şeyi duymak ve açılmış olarak eve dönmek, iyi ediyordu bu insanı.

Hull gelecek ilk posta gemisine binmek istemişti, sonra bir ötekine. Daha halâ oradaydı. Şimdi bütün kış boyunca orada kalmıya karar vermişti.

III

Paskalyadan bir kaç gün sonra rıhtımdaki ve pazar yerindeki ilk evlerin pencere kepenkleri yukarıya kalktı, hanın kapısında asılı ermiş Barbara'nın kulesi yeni baştan altın yaldızla boyandı, depolar kapılarını açıp kış boyu Sebastian'a giderek yolu uzatan gemileri beklemiye koyuldular. İşçiler kumpanyanın adamları, tüccarlar gelmiye başladılar. Kaptanlardan da gelen vardı, gemilerde çalışmak için tutulmuş adamları eğitmiye geliyorlardı. Kumpanya onlarla anlaşınca hemen hemen hepsi bütün kış aileleriyle birlikte Port Sebastian'ın bir kenar mahallesinde oturmuşlardı. Limanda ve gemilerde bir çalışmadır gidiyordu, her bahar olduğu gibi. Her bahar olduğu gibi rıhtımla dalgakıran arasındaki alan, büyük yıllık panayır için hazırlanmıştı: Hani genç Bredel'in geçen sonbaharda söylediği balıkçıların, peşin aldıkları paraları, içki dans ve piyangoyla yiyip tükettikleri şenlik yapılacaktı.

Yortuya bir şey kalmamıştı. Tek bir sergi bile kurulmamıştı daha, yalnız birkaç sandıkla tezgâhı üst üste yığmışlardı, şuradan buradan şeker, teneke,

kâğıt gibi malların uçları dışarı çıkmıştı, son defa ve ancak St. Barbara'da dağıtılacak olan saçma, vahşi bir sevincin garip parçalarıydı bunlar.

Sonunda tenteler gerildi, çıtalara sarılı kat kat kâğıttan süsler kırmızılı yeşilli çiçek açtı, atlıkarınca atlarının kuyrukları dimdikti, sevinçten kulağa daha bir çılgın, daha bir gür gelen ilk sesler duyulmağa başladı yavaştan.

İnsanlar irkiliyorlardı bir, temizleniyor, bir lokmalık böyle bir sevince susamış, aşağıya iniyorlardı. Kedennek te indi aşağıya, atış tezgâhının önünde durdu, birşeyler asılıydı orada, sarılı kırmızılı armağanlar, Kedennek'in kurşundan kaşları gevşedi. İlk defa gülümsiyerek tüfeği omuzladı, nişan aldı, kimbilir, tahtadan değirmen belki de onun atışıyla tıkırdamıya başlardı, - ateş etti - hiçbirşey tıkırdamadı, yeniden çatıldı kaşları. Kedennek'in karısı, - , yine yamyassı ve kupkuru olmuştu - sergilere doğru sokuldu, bir tezgâhın çevresinde dolandı, tezgâhın üstünde saatler, saksılar vazolar duruyordu, çember atlıyordu bunlara, bu dikine duran, parıltılı şeylerden biri, hiç belli olmaz, kalıverirdi çemberin içinde, bir tedirgin oldu kadın, dirseğiyle ürkek ürkek kocasına dokundu, üç ya da altı çember alınıyordu bir seferinde, kola takılıyordu, ard arda alıp fırlatmak yetiyordu yalnızca. Kadın alçak sesle yalvardı, Kedennek istemiyordu, ya da duymadı onu, tezgâhın önünden geçip gittiler, kadının yüzü büzüldü, daha küçük, daha sarı oldu, güçsüz, öfkeli, şikâyet dolu bir ses yükseldi gırtlağından .

Açıktan geçen bir gemiden bakınca ışıkların yeşil kırmızılı, iplik iplik denize döküldüğü görünüyordu akşamları. Hatta körfezin dışında bile birkaç damla ışık vardı denizde. Su, benek benek ayırıyordu ışıkları, yüzüp uzaklara gidiyorlardı, gemilerin köylerin başka çöpleri gibi açık denizlere belki, kuzeye, ya da güneye, rasgele bir yere.

★

Marie, yanında Ada'dan yortu şenliği için gelmiş iki kız arkadaşı dalgakıranın üstünde sallana sallana geziniyordu. Bir kaç oğlan çevrelerinde dolandı, sonunda kızların ikisini alıp gittiler. Marie yukarıya çıkma zamanının geldiğini düşündü, panayırın en dışından dolandı, orta yerde atlıkarınca dönüp duruyordu, Marie'nin omuzları oynuyordu.

Bredel'lerin en gençlerinden biri, genç bir gemi sahibi, o gece handa yatmıştı - gemiler yola çıkmadan önce Sebastian'dan birisini göndermek adetti. -, şimdi o da ışıklardan hoşlanmış dalgakıranın üstünde dolaşıyordu. Tanrım, ne kuru şey! diye düşündü ve Marie'nin arkasına takıldı. Marie her adımda arkasına dönüyordu, omuzları daha hızlı oynamaya başlamıştı. Genç Bredel iyice burnunun dibine sokuldu Marie'nin. O da buralı öteki erkeklerle aynı cinstendi, uzun boylu, gücü yerinde çenesiyle iki elmacık kemiği uzunca bir üçgen yapıyordu. Marie daha hızlandı, kulübelerin arasındaki dik yola geldi-

ler, genç Bredel onun sırtına dokundu, kandırmak için bir şeyler söyledi, Marie hiç karşılık vermedi, gittikçe hızlanıyordu, genç Bredel ricasını tekrarladı, Marie gülerek arkasına döndü, gülen gözlerinin orta yerinde küçücük, kıpırtısız iki noktacık vardı, Bredel'in hoşuna gitti bunlar, istek işareti sanmıştı çünkü. Şimdi klübeleri geçmişlerdi, yol çırçıplak, tepeye doğru çıkıyordu, aşağıda bir deniz vardı, o kadar, tepelerinde gökyüzü günle gece arasında kararsızdı, bu kadar çok yağmuru taşımaktan yorulmuştu. Marie daha hızlı koşmaya başladı, bir süre yanyana koştular. Bredel ileriye doğru, baktı, yolun ucundaki meyhaneyi ancak şimdi gördü. Tam o sırada Marie çömeldi, ter oluk oluk akıyordu üstünden, gözleri kor gibi yanıyordu. Bredel'in canı aydınlık, sıcak bir yerde olmak istedi, artık varmışlardı, Marie kapıyı hızla açtı. İçersi aydınlık ta değildi, sıcak ta, tavanda lamba asılıydı, sıraların üstünde ve masaların ardında bir kaç kişi yavılmış oturuyordu, belki de daha çok kimse vardı, Bredel ayıramadı. Marie onun önünden yürüyüp geçmek istedi, Bredel aydı, öfkeyle kızı kolundan yakaladı. Marie gülerek dizleriyle onu itti, birdenbire gülmesini kesti, öfkeyle kendinden geçmiş konuştu: "Defol, geldiğin yere dön, Bredel, o senin şehir sineklerinden bul bir tane kendine, hani her pisliğe konan."

Çepeçevre güldüler, artık farkına vardı Bredel, pek çoktular, ancak şimdi ayılmıştı iyice, insanın içine işliyen bir koku duydu, çocukluğundanberi bi-

lirdi bunu, Sebastian'da da vardı, St. Barbara'da da, bütün limanlarda ve gemilerde, yalnız daha az olurdu, ama burada bütün keskinliğince yayılıyordu, sanki bu dört duvarın arasındaydı kaynağı. Bredel öylesine korkunç bir iğrenme duydu, çıkıp gitmek istedi. Tam o sırada kapı açıldı, St. Barbara'lı birisi girdi içeri, Bredel'i gördü, duraladı, hemen sırtını kapıya verip durdu, eli tokmağın üstündeydi. Adı Nyk'di adamın, ufak tefek ve kuruydu, birbirinin üstünde kavuşturduğu uzun kollarının acı kuvveti - lastik şeritlerin dışardan belli olmayan sağlamlığı ve sertliği vardı onlarda - bakınca anlaşılmıyordu. Bredel, bu adamın onunla alıp veremediği bir şey olduğunu hemen anladı. Yine de ona aldırmayıp pencereden dışarı bakmıya çalıştı, iki tane büyük, onların üstüne iki tane daha küçük dörtgen ve gök parçası vardı pencerenin içinde, insan aşağıda panayırın orada durdu mu gece oldu sanırdı, ama olmamıştı daha. Herşey hafiften sarıya boyanmıştı. "Peşin aldıkları parayı, panayırda kafa çekerek tüketmezlerse açlıktan ölmelerine lüzum kalmaz balıkçıların, diyen sen miydin sonbaharda?" dedi Nyk. Bredel'in taze, genç yüzü nefretle buruştu. Hiç karşılık vermedi, pencereye baktı, Nyk gözünü dikmiş ona bakıyordu, o anda Bredel'in gördüğü aynı şeyi gördü. Bredel'in göz bebeklerinde sarımsı suyla gökyüzünün dörtgenlerini gördü Nyk, minicik, ama iyice belirgin, Nyk bir adım yaklaştı, Bredel birden umutsuzca konuştu: "Ben değildim o, başkasıydı." - "Ona bu

kadar şeytanca benzediğin için", dedi Nyk, kolunun birini uzattı ve yumruğunu bir kayışın ucuna bağlanmış bir kurşun parçası gibi Bredel'in omzuna indirdi. Bredel sallandı. Ama Nyk, yerinden hiç oynamadan, sırf kolunun uzunluğuyla bir daha, bir daha vurdu. Bredel yıkılırken durmadan tekrarlıyordu: "Ben değildim onu söyliyen, başkasıydı.'

★

Nyk içeri girdiğindenberi hiç ses çıkmıyordu, genç Bredel yerde yatıyordu. Daha sonra da sessizlik bir süre devam etti. Sonunda meyhaneci tezgâhın üstüne çıkıp ışığı çoğalttı. İçersi biraz daha aydınlandı, genç Bredel yerde yatıyordu, göğsüne bir yumruk yemişti, bir tane de şakağına, biraz kan akmıştı. Kolları şimdi uysal uysal yeniden içine çekilmiş olan Nyk, iyice yanına yaklaşıp, yerde yatan Bredel'i aynı demin ayakta dururken yaptığı gibi inanmıyan bir bakışla baştan aşağı süzdü. Sonra yine kapıya yaslandı.

★

Genç Bredel'in karanlıkta şöyle bir gördüğü başların arasında Hull'un başı da vardı. Bredel nereden bilebilirdi hemen arkasında, karanlıkta oturan birinin aynı kendisi gibi o garip olayı beklediğini, hani onun, Bredel'in başına gelecek olayı. Hull yalnızca

o son dakika değil, bütün son haftalar boyunca beklemişti. Ama daha fazla beklemek imkânsızdı artık. Hull genç Bredel'in içeriye girdiğini görmüştü. Nyk arkadan gelmişti, bir adım yaklaşmış, kolunu kaldırmıştı, Hull bilmişti, şimdi olacaktı, ardından olmuştu. Hull bir rahatlık duydu, kabına sığmıyan bir sevinç. Ayağa kalktı, ışığın altına gitti. "Tut." dedi. Nyk sanki bir buyruk almış gibi isteksiz isteksiz eğildi, ama başka biri onu yana itti, genç Bredel'i kalçalarından tuttu. İki kişi birlikte Bredel'i kaldırdılar, omuzlarına aldılar, dışarıya taşıdılar. Geri kalanlar onların arasından gitti, hemen hemen bir düzine kadardılar. Kulübelerin arasından geçtiler, kimse evinde değildi, burada, açıklıkta gece hâlâ tam çökmemişti, direkler daha seçiliyordu, külahlar, haçlar. Yolun köşesine geldiklerinde rıhtımın bir ucunu gördüler aşağıda, renkli ışıklarla nokta noktaydı, atış pavyonundaki patlamalar da duyuluyordu.

Hull, Nyk'in arkasında yürüyordu. Nyk'in çökmüş, kuru sırtından aşağı genç Bredel'in bacakları sarkıyor, sallanarak onun omuzuna vurup duruyordu. Bredel'in ayaklarında bağlı çizmeler vardı, topukları Hull'un bilmediği bir şeyden yapılmıştı. Hepsi ellerinde olmadan rıhtımdan tarafa kulak verdiler.

Aşağıda yolun üstünde Kedennek'le karşılaştılar. Kedennek baktı, karısını eve yolladı, onlara katıldı. Pazar yerine vardılar. Büroların önünde durdular, ama büroların hepsi karanlıktı. Han pırıl pı-

rıl aydınlanmıştı, baştan başa, kumpanyanın adamı, memur, tüccar adına ne varsa St. Barbara'da bütün hepsi oradaydı şimdi. Kapının biraz önünde durdular, sonra beklemekten sıkılan birisi kapıyı açtı, bir kaç kişi arkasından içeri daldı. İçerden birinin ne oluyor diye bağırdığı duyuldu. Nyk genç Bredel'i ağır ağır omuzundan indirmiye başladı. Kumpanyanın adamlarından gelişigüzel biri ortaya çıktı. Balıkçılar ona bağırarak kumpanyadan birilerini yollamasını söylediler. Nyk şimdi önceki adamın sırtından genç Bredel'in bacaklarını iyice indirmişti. "Bunu istemiyoruz biz, başka birini gönderin." dedi.

(Sonradan, Nyk bu sözleri söylerken güldü dendi, ama doğru değildi bu. Tersine, iyice hoşnutsuz çıkmıştı sesi.) Bredel'i Nyk'in önünde taşıyan adam bağırdı: "Başka birini gönderin! Kilo başına yedi kuruştan beşte üç pay istiyoruz biz!"

Genç Bredel'i eve aldılar. Sonra içerden kapılar sürgülendi, pencere kepenkleri indirildi. Balıkçılar bağırıyordu: "Beşte üç pay!" Önce karmakarışık bağırıyorlardı, ama sonra bir düzen geldi bağırışlarına. Bütün seslerin arasında en yüksek Kedennek'in sesi duyuluyordu. Evin en dipteki odasından bile Kedennek'in sesini duymuş olmalılardı. Güçlü ve hiç zorlanmadan çıkıyordu göğsünden. Balıkçılar şaşırdılar, Kedennek'in sesini hiç bilmiyorlardı. Hull hâlâ Nyk'in arkasında duruyordu. Hava iyice kararmıştı, orada olsa bile Bredel'in topuklarını artık se-

çemezdi Hull. O da bağırıyordu. Panayırın en dışından geçen birkaç delikanlı bağırmaları duydular, pazar yerine geldiler. Kalabalık gittikçe büyüyordu. Panayır boşaldı. Bağırışlar kısa, eşit aralarla, kapısı bacası kapalı eve çarpıp duruyordu. Ama ev hiç cevap vermiyordu, bağırışlar boğuklaşmıya, birbirine karışmıya başladı. Pazar yeri insanlardan kapkara kesmişti. Karmakarışık haykıran kaynaşan adamlar, kadınlar.. Şimdi birşeyler yapması gerektiği geldi Hull'un aklına. Korktu. Ötekilerin arasında kalsaydı ne iyi olurdu, göze batmadan. Nyk'in sırtına tırmandı. Hemen bir çember oluverdi Nyk'in çevresinde, Hull bacaklarını onun boynuna dolamıştı. Hull konuşmıya başladı. Daha önce toplantıda söylediklerini söyledi: Birbirlerine bağlı kalmak, hiçbir gemiyi sefere bırakmamak. Herkes çıt çıkarmadan dinliyordu onu. Tek istekleri buydu, böyle sözler duymak. Hull'un da boyuna aynı sözleri tekrarlamaktan başka isteği yoktu. Hull'un sesi, söz gelişi Kedennek'in sesi gibi çarpıcı değildi. Ama duyan herkesi heyecanlandırıyordu, herkesin içinde umuda benzer birşeyler uyandırıyordu. Hull'a, kendi de aşağıdaki bir sürü insanın arasında durmuş, heyecanla Nyk'in omuzlarındaki o adama bakıyormuş gibi geldi, kendinden geçmiş, tasasız, işin sonunu düşünmeden.

Aynı gece Andreas odada, incecik ipinin ucunda kamaranın tavanına asılmış gibi hafif hafif sallanan lâmbanın altında oturuyordu. Kışın sonuna doğru çocuklar hastalanmıştı. Bebeğe gelince, Kedennek'in

karısının memeleri öyle acınacak durumdaydı, öyle tahta gibiydi ki, bebek birşeyler emebilse bir mucize sayılacaktı. Zaten bu mucize de olmadı. Bebek şimdi, beyaz kundağının içinde sarı ve ufalmış, insanı şaşırtacak kadar annesine benziyordu. Andreas bebeği, belirli bir nedene dayanmadan - çünkü ona karşı öyle büyük bir sevgi duymuyordu - her ne pahasına olursa olsun hayatta tutmayı kafasına koymuştu. Daha en başta, o en kötü haftalarda, herkes kendini düşünürken, Andreas bebek için olmadık mamalar bulmuştu. Bebek her ay bir kere ölümün eşiğine kadar geliyor, ama Andreas da gayretini çoğaltıyor ve aileye karşı bir çeşit zarar verme zevki duyuyordu.

O akşam Kedennek'in karısı deli gibi panayıra koşmuştu; Andreas'a evde kalmasını söylemişlerdi, bu akşam öyle önemli bir şey olmıyacaktı, asıl patırtı ancak ertesi gün kopacaktı. Andreas öfkeli öfkeli saatlerce onların geri dönmesini bekledi. İki katlı utanç duyuyordu, hem kalsın diye ona buyruk verebildikleri için, hem de gerçekten kaldığı için. Oysa St. Blé'den gelmiş bir kız görmüştü, şöyle tombul, kumral bir şey, onu bulmak istiyordu, insanın sürekli bir sevgilisi olması iyiydi. Ama çek'p gidemiyordu. Asıl eğlencenin ertesi gün başlıyacağı doğruydu, ama daha bugünden yaşanacak çesit çeşit sey vardı, hepten kaçırmıştı bunları, çalmışlardı bütün gecesini, onlar, ihtiyarlar ne yapacaklardı panayırı, onun içindi panayır, gençler için. Bekledi. Yoldan aşağı inen

ayak sesleri duydu. Meyhaneden gelenler olacaktı, geç dönerlerdi. Ayak sesleri geçip uzaklaştı, Andreas daha yalnız kaldı, daha öfkelendi. Gece olmuştu, Kedennek'lerin hâlâ dönmemelerine şaştı Andreas, amma da aç gözlüydüler, nefret etmiye başladı onlardan. Kapının önüne çıktı, o zaman farketti, rıhtımın üstü sessizdi, pazardan doğru yabancı bir gürültü geliyordu, ne olabilir bu diye kulak verdi. Aşağıda neler geçtiğini sezdi. Neredeyse umutsuzluğa düşecekti. İşin en başında orada olamamıştı demek, hem de o, herkesten çok orada olması gereken. Hull'u düşündü, oradaydı muhakkak, ama o da ona Andreas'a haber göndermeyi düşünmemişti. Andreas yine odaya girdi. Damdan nefret ediyordu, uyuyan hasta çocuklardan nefret ediyordu, onların yüzünden evde oturmak zorunda kalacağı çocukları olsun istemezdi ömrü boyunca. Yine dışarı çıktı, sonunda köşebaşında bir gölge görmüştü - Kedennek'in karısı. Başlarıyla selâmlaştılar, Andreas hemen yola devam etti.

Aşağıya indiğinde her şey bitmiş, herkes dağılmıştı. Andreas koca beyaz pazar yerinin ortasında aç ve şaşkın durdu. Karanlığa gömülmüş evin pencere kepenklerinin aralıklarından ışık sızıyordu. kendini uyuyor göstermek istiyen biri gibiydi ev. Daha çok ışık, daha çok sevinmek çekti Andreas'ın canı, şimdiye kadar çektiğinden çok çok fazla. Geri döndü, tepeden yukarı koştu. Yukarısı yeniden ağız ağıza dolmuştu. Sesler bir oradan, bir buradan yük-

seliyordu, arada bir neredeyse yorgunluktan bitmiş bir sessizlik oluyordu. Gece iyice ilerlemişti. Andreas daha eşikte üzüntüsünü unuttu. İstediği her şey vardı burada, biraz aydınlık, arkadaşlar. Geliş'güzel bir yere sıkıştı, kulak verdi. Ertesi gün balıkçılar peşin para istiyeceklerdi. Sonra eski şartlarla sefere çıkmaya hep birlikte karşı koyacaklardı. Kıvılcımlar saçan, çocuksu bir sevinç vardı Andreas'ın yüreğinde, hani beklenen büyük bir şenlik en sonunda gerçekleşiyormuş gibi.

Her şeyin sonu olacaktı bu şenlik. Kafayı çekip sabretmeliydi insan o zamana kadar. Andreas sessizce oturuyordu. Başı soluna doğru düştü, düştü, sonunda yanındaki adamın omzuna dayandı. "Veronika"dakilerden biriydi bu, kuru, asık yüzlü bir adam. Andreas hoşlanmıştı ondan şimdi. Sonunda Andreas ayağa kalktı. Canı itişmek, tepinmek istiyordu. Bu geceyi Marie'nin yatağında bitirecekti. Merdiven başında başka genç bir oğlanla burun buruna geldi. Birbirlerine sövdüler, kavgaya tutuştular. Andreas onu biraz gayretle aşağı attı. Böyle bir gecenin başında çatmak için bula bula onu bulan oğlana güldü. Marie onu çabucak savmak istedi, ama Andreas aldırmadı.

İyice sabah olmuştu, Andreas rıhtıma koştu. Gözünün önüne getirdiğinden daha güzeldi burası. Ne hafif koşuyordu, hafifcecikti kafası, Marie'de biraz fazlaca yorulmuştu, cebinde yalnız birkaç kurusu kalmıştı, daha ilk atışta tıkırdamıya başladı de-

ğirmenin çarkı: üç bedava atış: çemberler elinden kolayca uçuyor, armağanları buluyordu; söyle bakırdan yapma garip bir şey kazandı, bu yıl sevgilisi olacak yavruya armağan etti, kız yuvarlacık ve kumraldı, fındık gibiydi, öyle de kokuyordu, ama Andreas çekemiyordu onu, şimdi, belki de gövdesi sevgiye doymuştu, onun için. Çevresindekiler de onun kadar heyecanlıydılar. Aşağı yukarı koşuşuyorlar, tüfek atıyorlar, oyun oynıyorlardı alınları kırışık. Aşağıda Barbara'da, olay iyice başlamış, diye yayılmıştı, Sebastian'la Barbara arasında herkes oraya buraya koşuşuyor, haber bekliyordu. Şu sırada bile bir düzine adam hanın önüne toplanmış, "Beşte üç pay!" diye bağırıyorlarmış. Andreas'ın aklına üç gündür Kedennek'i görmediği geldi. Kalktı o da pazar yerine koştu, oradaki kalabalık daha artmıştı. Andreas uzaktan Kedennek'i gördü, sesini de duydu, hemen anladı o sesi olsa olsa Kedennek'in olacağını, şaştı. Akşam ışıklar yeniden rıhtımdan suya dökülmiye başlamıştı. Andreas bütün yıl kamaranın, ya da meyhanenin, ya da Kedennek'lerin odasının tavanından sallanandan başka ışık görmemişti. Yüzü ve sırtı, kırmızılı yeşilli ışıklarla benek benek, şaşkın ve mutlu oradan oraya koşuyordu. Ne zamandan beri kaburgalarının arasındaki belirli bir yerde duyageldiği sevinç dürtüklemiye başlamıştı onu.

Ertesi sabah "Veronika"nın balıkçıları, kaptanlarına sefere çıkmama kararlarını bildirdiler. Geri

kalan balıkçılar da o sırada durumlarını açıklamışlardı. "Ursula"nın kaptanı Adrian Six'di. Adamlarının arasında üç dört tane aynı yaşlarda oğlan vardı bunlar en hoşnut olmuyanlardı, hoşnutsuzluk ve kızgınlık her zaman vardı Adrian'ın gemisinde, Adrian Six bu huysuzluk ve sıkıntı tohumlarını, gereğinden çok uzun ve sıkılgan boynunu çevreleyen yakanın içinden çıkartıyor gibiydi. Bütün mürettebat Adrian'ı bugün her zamankinden daha asık yüzlü, daha sıkıntılı göreceklerine seviniyordu. Ama umduklarını bulamadılar. Adrian ne zamandır bu açıklamayı bekliyordu çünkü. Sakin ve akıllı bir şekilde, bu açıklamayı üstlerine ileteceğini anlattı, ona gelince, kendi payını mürettebatla birlikte ayarlamıya hazırdı. Aslına bakılırsa, "Marie Farère"in başındaki moruğa yapıldığı gibi söz gelişi, Six'i pataklıyamadıkları için mürettebatı üzdü bu. Six o gün bile asık suratlı ve sıkıntılıydı.

Limanda hayat başka sefere çıkma günlerindeki gibiydi aynı. Çevre köylerden, erkeklerini gemilerine kadar uğurlıyan kadınlarla çocuklar bu gün de gelmişlerdi. Aşağı yukarı iki güne kadar sefere çıkılıcağını hesaplıyordu herkes. Erkekler, tayfaların çevrelerinde küçük küçük guruplar yapmış, isteklerini anlatıyorlardı. Kadınların başörtülerinin saçaklarını yanaklarına çarpan, açıkta, denizde dalgaların uçlarını geriye, geldikleri yöne doğru uçuran batı rüzgârı, erkeklerin düşüncelerini, sözlerinin arasından alıp körfezden açığa sürüklüyordu. En geç iki

güne kadar yeni tarifeye göre sefere çıkacakları söylentisi yayıldı. Sınırın öbür yanındakiler de gelecek yıl onlar gibi yapacaklarmış.

Öğleden sonra St. Barbara'da ilânlar asıldı, her geminin mürettebatı bir kişi seçecek, anlaşma için kumpanyanın bürosuna gönderecekti. Balıkçılar bir araya geldiler, seçimi çabucak yaptılar, pek karşı duran olmadı. Kapının önünde toplandılar. Seçilenler içeriye girdi. Kumpanyanın adamı bir yabancıydı, yaşlıca, gözlüklü bir adam. Masasının arkasında doğruldu, konuşmıya başladı, terbiyeli terbiyeli ve öyle alçak sesle konuşuyordu ki, anlayabilmek için ona doğru yaklaştılar, seslerini, soluklarını kesmek zorunda kaldılar. Birleşmiş Bredel Gemi Sahipleri Kumpanyası onlarla görüşmeye hazırdı. Genç Bredel'in karıştığı olay, onları St. Barbara'ya bir sözcü göndermekten alıkoyuyordu. Ama Sebastian'da anlaşmıya varılana ve sefere çıkılana kadar birkaç gün daha geçeceği için, bu arada komşu köylerin balıkçıları evlerine dönmeliydiler.

Adamlar arkadaşlarının yanına döndüler, aralarında konuştular. Bazısı önce yukarda toplanıp Hull'a sormalarını söyledi, ama çoğu, arası soğumasın diye, hemen orada seçmek istiyordu. Böylece üç kişi seçtiler, bunlar hemen hemen akşam kalkan gemiyle Ada'ya, oradan da Sebastian'a gittiler. Daha sonraki günlerde gemicilerden bir kısmı St. Barbara'dan ayrıldı. Her şey yeniden yatıştı.

★

Kedennek'lerin sofrasındaki çorba öyle suluydu ki, ayıplıyarak bakıyordu evin iki erkeğine hani neredeyse.

Dışarda kulübelerin ardında batan güneş, çocukların tepelerinde, duvarın üstünde ve döşemede kırmızı lekeler yapıyordu. Bebek uyuyordu, her şey sessizdi, yalnız kaşıklar ses çıkarıyordu. Demin, Kedennek komşusu Bruyk'la eve dönmüştü, "Kedennek, böyle bir şeye katıldığın için yine de en kurnazlardan biri sensin", demişti Bruyk. Kedennek hiç karşılık vermemişti. Bruyk devam etti: "Böyle şeyler hep iyi başlamıştır, kötü bitmiştir. Port Sebastian mı? Hadi canım! Bak bakalım, gelecek kışa kadar bir şey kalır mı." Kedennek birdenbire olduğu yerde durdu ve gürültüyle güldü. Bruyk'un ödü patladı. Başka bir şey demedi, evlerine girdiler. Daha sofradan kalkmamışlardı, Andreas birden ayağa fırladı. Aynı anda kapı vuruldu, gelen Hull'du. Kedennek'in karısı kâsenin üstüne eğildi, çocuklar gözlerini Hull'a diktiler, Andreas gözlerini öbürüne, Kedennek'e dikti. Oturabilir miydi acaba? Evet, oturabilirdi. Yiyecek verdiler - tencerede daha biraz çorba vardı - Hull almak istemedi, bu sefer Kedennek kabaca, yemesini söyledi, Hull yedi, sonra odada uyuyup uyuyamıyacağını sordu. Yüzüne baktılar, "Hep orada, yukarda çöküp kalmam iyi bir şey değil", dedi Hull, "Orada olduğumu biliyorlar şimdi, iş bizim aramızda kalmaktan çıktı, onun için belki biraz burada barınırım." "Evet, neden olmasın?" dedi Kedennek.

işte yine sonunda onların arasındaydı. Kedennek gözlerini Hull'a dikmişti, yine de onun içinden sırtının arkasında kalan bir noktaya bakıyormuş gibiydi. Ama öyle değildi, işte sonunda yine benim evimde, soframda o, diye düşünüyordu Kedennek. Kedennek'in karısı kuşkuyla Hull'un ceketini inceliyordu.

Çocuklar anneleriyle babalarının yanına, Andreas sıranın üstüne yattı, Hull'a ranzayı verdiler. Işığı söndürdüler: Sanki bütün sesler şimdi sıraya girmiş gibi, bebeğin inceden ıslıklı nefesi ancak şimdi duyuldu, dışarda da öyle sert değil, ama yine de düzenli aralarla bir tahta parçasını duvara vuran rüzgârın sesi. Sonra çocukların soluduğu duyuldu, Andreas'ın, sonra büyüklerin. Burada uyumak iyiydi. Hull daldı, daha dalarken kendi soluğunun ötekilerinkine karıştığını duydu.

★

Yukarıda meyhaneci, her zaman içki, şeker ve kahve siparişlerini yaptığı genç bir tüccarı Hull'un deliğine yatırmıştı. Şenlik sona ermişti, ardından gelen sakin günlerde Desak alacaklarını, verecekleri hesaplardı. O, Desak, küçük yaşında denize çıkmıştı, sonra ötelerde bir yerde, bir liman kulübesinde tıkılıp kalmıştı. Sonra kıyıda oturmuştu, bir orada, bir burada. Karısı o köydendi; kadının ilk kocası dükkânın bir ucunu meyhaneye çevirmişti. Sebasti-

an'ın batısındaki bir limana, Docrere'e yaptığı bir geziden dönerken, Marie'yı meyhaneyle dükkâna yardım etsin diye bir tanıdığının yanından alıp birlikte getiren de yine bu kadın olmuştu. O zamandan beri Marie, daha iyi bir şey bulamazsa, kışları burada barınırdı. Pek yoksul kalmıştı, gövdesinin yapılması için kullanılmış olan bir iki avuç et ve kemik ona daha hâlâ yetiyor olmalıydı. Desak dükkânını yerleştirdikten, hesaplarını da yazdıktan sonra Marie'nin her yılki gibi bir şeyler çaldığını keşfetti. Aşağıya çağırdı, Marie her yılki gibi geldi, gözlerini kırparak, çenesi ileriye çıkmış, hemen Desak'a küfür etmiye başladı. Desak onu saçlarından yakaladı, dövdü, Marie hemen inlemiye başladı, bambaşka bir iniltiydi bu, yılda yalnız bir kere, bu durumda böyle inlerdi. Yumuşak ve kısık bir iniltiydi, vuranın canı daha çok duymak isterdi. Desak vurdu, vurdu, iyice kaptırmıştı kendini, ancak Marie'nin iniltileri hafifleyip can sıkıcı olunca durdu. Marie içini çekti, yutkundu, bir köşeye büzüldü, kendini olduğundan daha yoksul göstermiye çalışıyordu. Desak gülerek onun kürek kemğinin üstüne tak tak vurdu, bir şey çıkıntı yapıyordu orada, tam o yerin üstünde bulüzün tüyleri dökülmüştü biraz, Desak homurdandı, tüyleri yolmıya başladı. Sonunda sabaha kadar birlikte kaldılar, derken genç tüccar aşağı indi, ve kahve istedi. -

Daha ertesi akşam, gidenlerin yeni bir anlaşmayla Sebastian'dan geri dönmekte oldukları yayıl-

Çocuklar gözlerini dikmiş Hull'a bakıyorlardı, işte oradaydı sonunda, dışardan gelen yabancı, konuk. Andreas yandan baktı ona, gözleri parlıyordu, mıştı. Erkekler karılarına, gelecek bütün kışların o güne kadar olanlardan başka türlü geçeceğini, anlatıyorlardı. Bu başka türlünün ne olduğunu söylemiyorlardı, ama duyan herkes, kadınlar, çocuklar, erkekler kendileri, herkes kendine göre, değişik şeyler anlıyordu bundan. Herkes yeni anlaşmadan konuşuyordu, Ada'nın pazarında küçük balığın kilosu iki kuruş yükseldi hafta içinde, çocuklar da sevinçliydiler. Bir ara, gidenleri yeni gemi geri getiriyor dendi, herkes rıhtıma doldu. Ama kimse gelmedi, hafta habersiz geçti, çorbalar daha sulanıyor, kadınlar daha sabırsızlanıyordu, erkeklerin sefere çıkma zamanıydı artık, nasıl olsa açıkta en iyi balık tarlaları kapılmıştı. Yavan yaz yağmurunu, karadan doğru önüne katıp getiren rüzgâr, kendinden daha zorlu olduğu belli, gözle görünmez gizli bir kuvvetin limanda tuttuğu gemilerin üstüne şaşkın şaşkın abanıyordu.

Meyhaneci siparişi, başka zaman yalnız kışları yaptığı gibi geniş tutmuştu veresiye veriyordu, sanki bütün köy, karşı durmak için bir parça içmek gereken gizli bir derde tutulmuş gibi, meyhane her akşam doluydu. Hull çoğu zaman Kedennek'lerle eve gidiyordu. Andreas elleri dizlerinin üstünde, dayısının yanında oturuyordu; esmer yüzüne bakınca biraz daha sakin, biraz daha yorgun görünüyordu, belki

yine bir kaçamak yapmıştı, belki yine St. Blé'deki yavru ona bir avans vermişti.

Bir sabah komşu kadın Katarina Nehr geldi, kapıyı vurdu, oturdu. Ama Katarina Nehr bir süre hiçbir şey söylemedi, sonra: "Franz Nehr geri gelecek mi acaba?" dedi. - Marie Kedennek ona sert sert baktı. Katarina Nehr gençti daha, canlıydı, ötekiler gibi güçten düşmemişti; bu yüzden de Marie Kedennek onu hiç kaldıramazdı. Böyle bir şeyin insanı kapıyı çalıvermiye, oturup, ağzını açmıya nasıl ittiğini de anlıyamıyordu. Ama bunlar alışılmamış günlerdi. Cevap verdi: "Neden gelmiyecekmiş yine?" - Katarina Nehr başını salladı, sonra gitti. Besbelli aslında yalnızca korkusunu açıklamak için gelmişti. Akşam Marie Kedennek onun geldiğini anlattı. Kocasına hiçbir şey anlatamazdı, ama Andreas vardı. Andreas limanda arkadaşlarına anlattı. Az sonra köyde: Bir şeyler oldu herhalde, demiye başladılar. Döneceklerse neden daha geri gelmemişlerdi? Bütün bir hafta geçti. Bir cumartesi, hiç kimse beklemezken, gönderilenlerden üçü sabah postasıyla geri döndüler. Giderken dört kişiydiler, İkisi St. Barbara'dan ikisi çevre köylerden. İki yabancı durmadılar, hemen yayan yola devam ettiler. Üçüncüsü, St. Barbara'lı Michel Pedeck, ailesinin yanına gitti. Daha yolda arkadaşlarıyla karşılaştı, onlara her şeyi anlattı.

Gider gitmez düşündüklerinden bambaşka karşılanmışlardı. Oraya vardıktan biraz sonra hepsini sorguya çekmişlerdi. Son günden bir gün önce Franz Nehr tutuklanmış, başkente götürülmüştü. Genç

tı yapmışlardı ama, neden olduğu bilinmez, bir sonuca varamamıştı bu. Açıkçası işi yoluna koymadan geri dönmüşlerdi.

Yumuşak, kül rengi bir gündü, rüzgâr karadan esiyordu, dilinin üstünde tuz tadı duymayı özlüyordu insan. Kara da, deniz de tozla kaplanmıştı, bir yerlerde toprağa gömmüşlerdi rüzgârı, insanların canı gürültü yapmak istemiyordu. Yalnız yağmurun kayalıkların arasına ittelediği kuşların sesi çıkıyordu. Aşağı limanda her şey dünkü gibiydi, iş öyle fazla değil, yine de bir koşuşma, öğle sularında üç dört gemi; kırmızı boyalı, yağmurdan yol yol akmış sandıkları balık pazarından geçirip, rıhtımdan depolara taşıyorlardı. Depolar ağızlarını açıyor, içerden her deponun ruhu görünüyordu - halat inildiyerek iyi yağlanmamış makaranın üstünde dönerken, karanlık dikdörtgenin içinde çıplak bir gövdenin üst yarısı bir ileri - bir geri, bir ileri - bir geri gidip geliyordu.

Akşama doğru birkaç balıkçı yukardan aşağı indi, az sonra hemen hemen hepsi aşağıdaydı, sanki o akşam özel iplerin uçlarına asılı özel sandıklar boşaltılacakmış gibi. Sonra paydos oldu, işçiler istimbota yürüdüler, istimbot onları Ada'ya geri götürdü, yalnız pek azı St. Barbara'da kaldı. Onlarla balıkçılar arasında çok az tanışıklık vardı, işçiler aşağıda, körfezin kıyısındaki kendi meyhanelerine giderlerdi. Şimdi balıkçılar gözlerini onlara dikmişlerdi, sanki onlardan da bekledikleri özel bir şey varmış gibi.

Alanın çevresinde ışıklar yanmıya başladı. Bürolarda daha çalışıyorlardı. Balıkçılar dağılmadılar. Birbirlerine öyle sokulmuş duruyorlardı ki, büyük beyaz pazar yerinin ortasında küçük bir yığın gibi görünüyorlardı.. Bürolardan birinin kapısı açıldı, o gözlüklü memur karşıdaki handa akşam yemeğine gitmek için dışarı çıktı; pazar yerine doğru bir parça yürüdü, koyu, sıkışık bir şey gördü, ancak ondan sonra balıkçıları farketti, duraladı, yine geri döndü. Balıkçılar onun arkasından baktılar, biri birden fırladı, Six'in tayfalarındandı, ihtiyarın ardından koştu. Öbürü hızlandı, büronun kapısına vardı, içerden sürgüledi, pencere kepenklerini indirdi. Genç oğlan yumruklarıyla kepenklere vurdu, arkadaşlarına işaret etti, onlar da vurmaya başladılar, kepenkler çatırdadı, hepsi birlikte bürodan içeri yuvarlandılar. İhtiyar, masasının arkasına kaçmıştı, beri çektiler, tartakladılar, bağırdılar: "Arkadaşlarımızı Sebastian'a sen yolladın!" O, her zamanki hafif, şimdi biraz tıslıyan sesiyle karşılık verdi: "Bana ne söylerlerse onu yapmak zorundayım."

Duvara doğru ittiler onu, unuttular, saldırmıya devam ettiler. Hemen masayı, kepenkleri, dolapları kırmışlar, kâğıtları parçalayıp yakmışlardı. Umutsuzca, inatla, yılmadan parçalıyor, didik didik ediliorlardı, sanki bir şeyleri çalınmıştı, önemli, yeri doldurulamıyacak her ne pahasına olursa olsun bulmaları gereken bir şey. Bir kadın, kör gibi, umutsuzca nasıl karıştırır çekmecelerin hepsini, bütün evi,

sonunda nasıl yalnızca karıştırmak için karıştırır, öyle dağıtıp paraladılar göz açıp kapayıncaya kadar mobilyaları, kitapları ve insanları - En aşağı yarım saat geçtikten sonra, masanın altına büzülmüş ihtiyarı farkettiler. Her şeyparamparçaydı, balıkçıların üstleri başları da yırtılmış, pislenmişti, ama ihtiyarın üstü tertemizdi, yakası, sakalı, gözlüğü. B'risi onu omuzlarından yakaladı, bir başkası elini açmıya çalıştı. Avucunda bir şey vardı, çoktan paralanmış bir dolabın anahtarı. Öteki bastırdı, kolunu çekti, ihtiyar yavaştan gülmiye başladı; gülmesi öyle tiksindiriciydi ki, onu tutan balıkçıların iki'si birden ellerinden bıraktılar, başka bir şeyi çekiştirmiye başladılar. Şimdi yerde öteki eşyaların arasında ihtiyarın gözlüğü duruyordu. camının biri minicik parçalara ayrılmıştı, öteki nasılsa sağlam kalmış, aşağıdan aptal, parlak, tasasız bir göz gibi havaya doğru bakıyordu.

Ancak yorulunca durdular. Kırık lâmbadan kâğıt yığınının üstüne bir damla ışık damladı, depolara doğru aktı gitti, yerden çatıya kadar yükseldi. Kül renkli, biteviye hava, bu kadar çok kırmızıdan kudurmuş, bol bol içine çekti onu. Ateş kendi kendine söndü, hem sivri çatılı evlerin taş duvarları arasında sıkışıp kaldığı için, hem her zamanki gece yağmuru daha hızlı yağdığı için.

Erkeklerin çoğu, karanlıktan yararlanıp balık avlamak için sandallara gitti - ertesi gün Ada'da pazar vardı -, geri kalanlar yukarıya çıktılar. Keden-

nek de yukarıya çıktı, Hull onun arkasından yürüdü, birbirleriyle hiçbir şey konuşmadılar, bir tek söz etmeden yattılar. Hull daha hâlâ Kedennek'de kalıyordu. Daha hâlâ aramamışlardı, bütün köy çevresini sarmış, kapatmıştı, saklamışlardı onu. Kedennek hemen uyudu, çok bitkindi, Hull sırt üstü uzandı, pazar yeri göz kapaklarının arasında gelip oturmuştu, dev gibiydi, korkunç beyaz - yalnız pazar yeri beyazdı, çevreye akşam çökmüştü çoktan - geride bürolar, ışıklar, indirilmiş kepenkler, hepsi bir daha geçti kafasından, bir tâkın altından geçer gibi, bir daha bağırdı: "Devam!" ? bir daha yumruklar, ve uğultular, ve cam kırıkları, ve iniltiler, ve devam sesi, ve kızıllık, ve durmadan devam sesi, ve ateş. Sonra geçti bunlar, sesler azaldı, en son yanında, yokuştan yukarı doğru çıkan Kedennek'in karanlık, düzenli adımları kaldı. Sonra içinde de, dışarda da sesler bütün bütüne kesildi, karanlık bastı. Hull düşünüyordu: Nasıl da tutuyor beni bu, hep burada, körfezde, hep bu deliğin içinde, aylardır. Hull doğruldu. Çekip gitmek istiyorsa şimdi gitmeliydi, düşünmeden. Sabaha kadar beklerse artık hiç gidemiyecekti, hiç, anlıyamıyordu bunu, olmuyordu.

Kapı açıldı, Andreas geldi, yola ilk kendisi çıksın istemişti, yattı. "Andreas!" dedi Hull. - Evet." - "Ne kadar çekiyor yol?" - "Beş saat." - "Hemen yola çıkamaz mısın, benim de gitmem gerek." - "Evet, neden olmasın." Bir süre sustular, Andreas karan-

lıkta Hull'un yüzünü seçmiye çalıştı. Neler saçmaladım ben, diye düşündü Hull. Andreas'ın koluna yapışmak istedi, sonra masaya, duvarlara, kimse onu oradan koparmasın diye. - Kim söyledi demin karanlıkta, diye düşündü, benim gitmek istediğimi.

Birisi daha dokundu eliyle, Kedennek'di. "Sen kal, Andreas", dedi Kedennek, "ben Nyk'le gidiyorum. Bir kişilik daha yer var. O da gelebilir." - "Boş ver, gittiğim yok benim, zamanı var daha, başka bir sefere giderim", dedi Hull. Kedennek durakladı, bir şey daha sormak istedi, ama hepsi de çok yorgundu uzun uzun konuşmak için.

★

Herkesi pazar günü bir toplantıya getirmek için Blé'yle Elnor'a haber yollandı. Birkaç günden beri Sebastian'dan gelen polisler oradaydı, altı, ya da yedi tane gençten adam, kumpanyanın memurları kimi gösterdiyse şehire yollamışlardı. Bu olay köylülerin üstünde pek az etki yaptı. Son hafta boyunca ağlamaktan şişmiş suratıyla dolaşıp duran Katarina Nehr, kendininkinden az sonra, daha birçok kadının da başına gelen bir olayı bu kadar dert edindiği için utandı, zaten öteki kadınlar da kocalarına er geç kavuşacaklarını umuyorlardı.

Pazar sabahı, herkes pazar yerinde - bürolar yeni baştan kurulmuştu - çevre köylerden gelecekleri bekliyordu. Kış toplantısına sabahtan gitmişlerdi,

şimdi neredeyse öğle olacaktı. Çok uzun sürünce arada yukarıya çıktılar. Oradan buradan konuştular, öğle oldu. O zaman anladılar, yabancılar gelmiyecekdi. Meyhanenin ön kısmına sıkış sıkış oturmuşlar, dükkânı, merdiveni, ve en arkayı yabancılar için boş bırakmışlardı. Yine de birbirlerinden açılmıya karar veremiyorlardı. Bir küme insanın bir köşesine sebepsizce yığıldığı bu boş, aydınlık salonda sıkıntılı bir şey vardı. Önce, gelemiyecek kadar tembel, ya da korkak olan öbürlerine sövüp açıldılar. Sonra sustular. Hava aydınlık ve sıcaktı. Hull adamların arasındaydı. Birdenbire, sanki tavandan tam o noktaya inmiş gibi, korkuyu tepesinde duydu, onu aşağıya bastıran bir yumruk gibiydi. Geçen gece, Kedennek'lerde, utanmıştı korkusundan, şimdi artık utanmıyordu. Korku yüreğinden gelmiyordu, içerden dışarıya doğru kemiriyordu onu, kendiyle bir ilgisi yoktu korkunun, bambaşka bir yerden geliyordu. Korku, ona elle dokunacak kadar yaklaştın mı, uğursuzluğu insanın üstüne çökerten gölgeydi.

Herkes susuyordu, sessizlik elle tutulur gibi olmuştu, böyle bir sessizliği, araya girip bozmak gerekti. Hull konuşmaya başladı. Onlara, bir arada kalmaları ve hiçbir gemiyi sefere bırakmamaları gerektiğini söyledi .Adamlar iyice yanına sokuldular, onu dikkatle dinlemeğe başladılar. Hâlâ oradaydı demek, demek hâlâ aynı şeyi söylüyordu, onlara gerekli olan şey, değişen bir şey yoktu. Adamlar sevinmiye başladılar. O sustuktan sonra da sevinçleri

Bredel'in başından geçen olaya karıştırılmıştı. O gece yukarda, meyhanedeymiş. Yapmasına bir toplandevam etti; yortu şenliği sevinci değildi bu, parlayıp sönecek bir sevinç değildi, yalnızca bir kerelikti bu, ne önce, ne sonra. Yabancılar dışardaydı, bunları ortada bırakmışlardı, iyiydi bu, şimdi kendi kendilerine kalmışlardı. Konuşmıya başladılar, türkü söylüyorlar, bir şeyler içiyorlar, ellerini çırpıyorlardı. Kadınların da orada, yukarda olmaması iyiydi, yoksa sorarlardı: Ne oluyor? Artık işler düzelecek mi? Artık her şey yoluna girdi mi? Sefer ne zaman? - Ne de çok sorardı şu kadınlar.

★

Gemiler daha başka huzursuzluklardan korktukları için Ada'yla St. Barbara arasında seferler biraz azaldı. Ama hayat bütünüyle daha oldukça canlıydı. Yelkenliler Limanı'ndaki balıkçı sandalları balıkçıların paskalyadan sonraki gün bıraktıkları gibi öyle yatıp duruyordu. Artık pırıl pırıl değildiler, o güçlü gövdelerini uyuşuk, donuk bir şey içten içe yoruo bitiriyordu sanki bir hastalık, ya da bir üzüntü gibi.

Bir gün kumpanyanın bürosuna bir ilân asıldı, Birleşmiş Bredel Gemi Sahipleri Kumpanyası, Wyk, Bló, Elnor ve öteki yerlerin balıkçılarıyla, tarifenin eskisi gibi kalması, ama balığın perakende fiatının yükseltilmesi için uzlaşmıya varmıştı. St. Barbara'lı ba-

lıkçılar da bu tarifeye uymıya çağırılıyordu. Kâğıt, balıkçıların kırdığı kapıya yapıştırılmıştı. Kapı şimdi içerden tıpkı bir kasa gibi, demir lâtalarla beslenmişti, burolara da kumpanya gücü verinde adamlar göndermişti. Balıkçılar kâğıdı yırtıp attılar. Hiçbir şey konuşmadılar, ne aile içinde, ne kendi aralarında; ne yapılan teklif, ne ötekilerin sözlerinden dönmeleri üstüne. Akşam, ötekilerin ertesi sabah gelecekleri ve iki gün içinde sefere çıkacakları yayıldı. Ertesi gün St. Barbara'lı balıkçılar bir eksiksiz pazar yerinde göründüler. Dışardan gelenler hepsi birlikte tam zamanında köye vardılar. Belki de St. Barbara'nın tarifeye uyduğunu ummuşlar, işin aslını yolda öğrenmişlerdi. Görünüşleri aynı St. Barbara'lılar gibiydi, çıkacakları sefer asık yüzlerini yumuşatmamıştı. St. Barbara'lıları başlarıyla selâmladılar ve konuştular; kendilerine katılmamak, inat etmek onların bilecekleri işti. Dışardan gelenler gemilere gitmek istediler, St. Barbara'lılar aralarında bir yol açtılar, dar bir yol, pazar yerinden rıtıma kadar. Dışardan gelenler ancak teker teker geçebilecekleri di. Çevrelerine bakındılar, bakışları ağırlaşmış katılaşmıştı. Gittikçe rıhtımdan yola, yukarıya kulübelere doğru itiliyorlardı. Artık yumruklarıyla yol açmak zorundaydılar. St. Barbara'lıların da yumrukları vardı; o zaman dışardan gelenler onların arasında kadın bulunmadığını, bıçakları olduğunu farkettiler. Dışardan gelenler duraladılar, bakıştılar, birbirlerine sokuldular. Ardından St. Barbara'lılar da onların çevresinde toplandılar, gittikçe daralan,

içinde yumruklarla bıçakların işlediği demirden bir çember oldular. Dışardan gelenler buna karşı dayandılar, çember daha daraldı. Her şey sessizce olup bitiyordu, bir tek soluk, bir hırıltı duyulmuyordu. Sonunda St. Barbara'lılar bıraktı. Çabucak, çevrelerine bakınmadan, tek bir gurup halinde yukarı doğru gittiler. Ancak bundan sonra pazar yerinin ortasından imdat sesleri, sövmeler duyuldu.

Ertesi gün sefere çıkılmadı. Dışardan gelenlerin büyük kısmı bıçaklanmış ve dayak yemiş olarak St. Barbara'da kaldı. Geri kalanlar yine yerlerine döndüler.

Aşağıda hiç durmadan yük yüklenip boşaltılıyordu. Zaten balıkçı kulübeleri kayalıkların öbür yanındaydı, aşağıda St. Barbara'da kendi alıştıkları biçimde çalışmak, uyumak, acımak ve yemek yemek istiyenlerin oturdukları yerlerden epeyce uzakta.

★

Engel olunan seferden üç gün sonra pazar yerine Port Sebastian polisinin damgasını taşıyan yeni bir ilân asılmıştı, bunda St. Barbara'lılardan, Sebastian'da hüküm giymiş ve St. Barbara'da oturuyor olması gereken Johann Hull'u haber vermeleri isteniyordu. Hull, Desak'ın orada oturuyordu, yukarı geldiler, anlattılar; Hull ne zamandır bundan korkuyordu, şimdi çok ferahladı, artık iş oraya gelmişti. Aynı gün dört balıkçı tutuklandı ve gönderildi,

la saldıranlar olarak tanımışlardı onları yine. Şimdi, seferin kesinlikle pazartesi yapılmasının kararlaştırıldığı ve bunun ne olursa olsun uygulanacağı yayılmıştı.

★

Önce kadınlar biraz veresiye yağ, şeker ve kuru fasulye almışlardı son anda, ama üç gün önce Desak dükkânını kapatmıştı. Geceleri azardan tuttukları balıkların getirdiği birkaç kuruşu sandallarla takımlar yine yutuyordu. Pazarda bu balıkları insan hani heınen hemen bedava alabilecekti; yağsızdı, üstelik neredeyse tuzsuzdu balık çorbası yavan, pis kokusu masaların, hattâ damların üzerine çökmüştü, bazı çocukların hiç ateşleri, ya da bir ağrıları olmadan birşeyler dökmelerine şaşıyordu kadınlar. Bu da Nehr'in tutuklanması gibiydi. İlk kadın korkmuştu. Ama başkaları da aynı böyle olunca artık dert edinmedi kendine.

Günler uzundu, alışılmamış uzunlukta, aydınlık kara günlerdi. Ama askerler sofradan ve yataktan kalkmakta hep acele ediyorlardı, sanki zaman onları sıkıştırıyormuş, sanki bu karmakarışık şeyle uğraşmanın bir anlamı yokmuş gibi. Kararlarını büroya bildirmişlerdi. Yeni şartlar olmadan sefer yoktu.

Bu arada Kedel Alayı Margaret Adası'ndan St. Barbara'ya getirilmişti. İlk gece depolar boşaltıldı, sonra askerlere, kum tepelerinin arasına barakalar yapma işi verildi. Alayın gelmesiyle limanın işleri de

Elnor'dan bazıları, arkadaşlarının üzerlerine dışarı daha artmıştı. Paydostan sonra pazar yeri insan, ışık ve gürültüyle kaynıyordu.

Hull, Kedennek'in karısıyla bir başına sofrada oturuyordu, hep erkeklerle birlikte çalışıyordu, eve geç dönmüştü. Ötekiler daha dışardaydı, çocuklar uyuyordu. Marie Kedennek yemekte konuşmadan Hull'u seyrediyordu, Hull başını kaldırdı ve kadının ona nefretle baktığını farketti. Belki de ayaklanmanın başı olarak gördüğü için nefret ediyordu ondan; ama böylesine kemikli, üzüntüden derisi kurumuş bir kadından beklenmezdi bu; belki birisinden nefret etmek zorunda olduğu için, bebek yakında öleceği, oğlanlar da hasta olduğu için nefret ediyordu ondan belki de hiç sebepsiz, belki başka bir zaman başka bir yerde ondan yine nefret ederdi. Yine de kadının nefreti yalnız gözlerinden, gözlerinin içinde yalnız iki minicik noktadan belli oluyordu. Ne Hull'un, ne Kedennek'in, ne Andreas'ın, ne de başka birinin önünde hiç bunu ortaya vurmıyacaktı nefretini.

Hull'un işi tamam olunca kadın ayağa kalktı, başörtüsünü çözdü, başka zaman yalnız ranzanın içinde yapardı bunu; ayakta, odanın orta yerinde böyle yapması için içinde bir şey gevşemiş olmalıydı. Hull, Marie Kedennek'in yaşlı bir kadın olduğunu düşünmüştü hep, saçları kırlaşmış, oysa gür ve kahverengiydi saçları. Hull korktu ve Marie Kedennek'e böyle bakmaktan gerçekten utandı. Şimdi ka-

dın da toparlanmıştı, örtüsünü başına çekti, uykuya yattı. Hull dışarıya çıktı.

Yolda Desak'ın Marie'yle karşılaştı. Onun çoktan gitmiş olduğunu sanıyordu, geçen yazki gibi. "Neden gideyim? Kum tepelerine kadar uzanmak yettikten sonra? Esas olan askerlerdi, onlar da işte burada St. Barbara'da." - "Nah işte, böylesin sen. Kışın da sanki mataḥ bir malmışsın gibi davrandın; o Bredel'le de, iyi tuttun yükünü o zaman." - "Tabiî tutarım, ne olacak, şimdi de boş kaldım yeniden", dedi Desak'ın Marie; "söyliyecek sözüm yok benim, karnım da senin paranla doyacak değil."

★

Sabah erkenden bütün köy, erkek, kadın, çocuk, "Marie Farère"in sefere çıkmasına engel olmak için limanda birikmişti. Kumpanyalar valiye baş vurup, "Marie Farère"i her ne olursa olsun sefere çıkarmak için anlaştıklarından gerekirse gemiyi korusunlar diye Kedel Alayı'nın askerleri de getirilmişti. Rıhtım boyunca duruyorlardı. St. Barbara'lılar kalabalık bir yığın halinde pazar yerindeydiler. Güneş doğmuştu, rüzgâr keskindi, deniz yükseliyordu. St. Barbara'lılar ne kadar kalabalık olursa olsun, suyun hışırdadığı duyuluyordu. Rüzgâr ne kadar keskin eserse, rüzgârın limana ve damların üstüne serptiği ışıklar ne kadar sevinçle hoplarsa, o kadar umutsuzlaşıyordu sessizlik. Birden limandan bir ses "Marie

Farère"e doğru bir tehdit savurdu. Buna, berrak sesleriyle birkaç oğlan da katıldı, seslerini çıkarabilmekten sevinçli.

Balıkçılar limana doğru ilerlediler, öteden keskin bir ses bağırdı: "Durun!", durdular. Ama ardından balıkçılar yığını bir araya kapandı ve ağır ağır ilerlemiye devam etti. Ne olursa olsun, "Marie Farère"in kalkmasına engel olmıya karar vermişlerdi. Aslında bambaşka bir plânları vardı - rıhtımdan doğru, sandallarla -, şimdi yaptıkları saçmaydı. "Marie Farère"in iskelesi daha yukarı alınmamıştı, güvertede bitmemiş bir iş vardı daha. İskelenin tam önünde iki tane asker duruyordu, ikisi de bir boyda, ikisi de dimdik, kardeş gibi. Onların sağında ve solunda, aşağı yukarı geminin boyunca, ardarda daha birkaç sıra asker duruyordu. Bu askerlerin bir çoğunu tanıyordu balıkçılar, Margaret Adası'ndan, mayhanelerden. Yüzleri şimdi donup kalmıştı, yabancıydı. Belki hiçbir şey gerçek ve doğru değildi, belki balıkçılar bu askerlerle hiç kafayı çekmemişlerdi, ama onların karşılarında durduğu gerçekti, doğruydu. Bir daha: "Durun!" Şimdi yığın olduğu yerde durdu. Aralarında Kedennek de vardı. Tam o sırada tüfeğini omuzlıyan şu iskelenin oradaki askerden gözünü hiç ayırmamıştı. Tanıyordu onu muhakkak. O, Kedennek, bu kumral, taze yüzü daha önce bir kere gördüğünü de iyice biliyordu, Kedennek, kararlaştırdıkları gibi ağır ağır değil, garip, küçük hafif adımlarla yürüdü. İlerlerken içinde bambaşka,

çıplak bir şey duydu, anladı ötekilerin geride kaldığını, kendisinin tek başına gittiğini, askerin üstüne ateş edeceğni de anladı. Askerlerle balıkçıların orta yerinde, balıkçıların aşağı yukarı sekiz metre ötesinde devrildi. Bütün ömrünce yalnız yelken ve motor, balık avı ve tarife düşünmüştü Kedennek, ama sonunda bu sekiz metre boyunca ne varsa hepsini düşünmiye zaman bulmuştu. Onları alsın diye insan kafasının yaratıldığı bütün düşünceler geçti kafasından. Tanrı'yı da düşündü, olmıyan bir şeyi düşünür gibi değil, yok, insanı orta yerde bir başına bırakmış her şeyi düşünür gibi.

★

"Marie Farère'dekiler tedirgin olmuşlardı. Karaya geri dönmek istediler. Askerler onlara güç kullanarak engel olmıya kalktılar. Ama gemiciler fikirlerini değiştirmişlerdi, olayların bu gelişmesi içinde yararsız ve anlamsız bir dik kafalılıkla isteklerini kabul ettirdiler. Kaptan - burada hiç tanımadıkları, sınırın öte yanından birisiydi, buralılardan daha az konuşgandı, kelimelerin harflerini bile tam söylemiyordu, yalnızca sesli harfleri çıkartıyordu dişlerinin arasından - susuyordu, yoksa tayfalar üstüne atılacaklardı. Askerler az da olsa karışmışlardı. "Marie Farère"in önündeki askerler korkusuzca insan sıralarının arasından pazar yerine dağıldılar. Dışardan gelenlerden birisi - Elnor'lu Franz Kerdek, Hull'la

Andreas ı kışın evinde konuk oldukları adam - birden hızla arkasına döndü. Bütün gözler elde olmadan onun yaptıklarını izlemiye başladı. Çok saçma bir şey yapıyordu. Üstünde bir şey arıyormuş gibi ceketiyle pantolonunu yukarıdan aşağıya eliyle yokladı. O genel şaşkınlığın içinde hâlâ boş geminin önünde nöbet tutan askerler bile onun yaptıklarını izliyorlardı. Birden, sonunda Kerdek'in ne aradığını kavramış gibi, bütün yabancılar geri döndüler ve askerlerin üstüne öyle hızla ve çabucak atıldılar ki, askerlerin hepsi daha ne olduklarını anlıyamadan yere yuvarlanıp rıhtımdan denize atıldılar.

Birkaç dakika geçti, ancak ondan sonra iki el ateş edildi, sonra ard arda yarım düzine. O kadar. Bu arada rüzgâr daha da hızlanmıştı. Öyle hızlı ve dizginsiz esiyordu ki, orta yerde bir yumak gibi kıvrılmış olanlar bile tepelerinde duyuyordu onu, ilk vurulup sonradan düşenlerin bacaklarına dolanmış olanlar bile biraz olsun duyuyordu. Her şeyi seyredebilmek için sivri çatılı evlerin en üst basamaklarına çömelmiş küçük oğlan çocukları birden bire sıçradılar, keskin, rüzgâr kadar berrak ıslıklar koyverdiler. Öyle kolay ve şendi ki rüzgârın gücü - ağır güneşten küçük parçalar koparıp nasıl önüne katıyorsa, katı, tiz silâh atışlarını da ağır, karanlık bir şeylerden koparmış da hiç zorlamadan önünde sürüklüyor gibiydi.

Andreas gecenin yarısıyla bütün günü sandalda geçirmişti, alıştığı gibi yapmış, sandalla limana

gitmemişti, kayalıkların arasındaki minicik bir körfezciğe doğru kürek çekmiş, oradan yukarıya tırmanmıştı. Evdekilerin hiçbiri yoktu, yalnız bebek sepetinde yatıyordu, sessiz, büzülmüş, ama yaşıyordu. Andreas hemen onu sepetinden aldı, merakla inceledi. Evde kimsenin olmamasından memnundu, bebeği iyice inceliyebileceği için memnundu, sanki kendinin bebekte ötekilerin olmaması gereken bir payı varmış gibi. Sonra bir toparlandı, kimsenin, hatta çocukların bile evde olmamasına şaştı. Bebeği sepete koymak istedi, bir şey engel oldu ona, yine kucağında tuttu, kapının önüne çıktı.

Yolla kulübelerin donup kalmış sessizliği, havadaki sözle anlatılmaz bir ağarlık, bir hışırtı, ya da bu gibilerden bir şey işte, Andreas'ı, aşağıda, köyünün göğü altında önemli bir şeylerin olduğuna hemen inandırıverdi. Burun delikleri açıldı, kalbinde bir acı duydu - yine orada olamamıştı! Bebeği bırakmak için odaya girdi, tam o sırada yıldırım gibi gelen küçük ayak sesleri duyuldu, Kedennek'in çocukları içeriye daldılar, soluk soluğa konuştular: "Babayı getiriyorlar."

Andreas başını salladı, şimdi başkaları da gelmişti, birkaç balıkçı Kedennek'i getirdi, karısı da yanındaydı. Marie Kedennek ranzanın perdesini çekti, onu yatırmalarına yardım etti. Adamlar kenara çekildiler, ama hemen çekip gitmek de yakışık alamıyacağı için kapının yanında durup beklediler. Birkaç tane de kadın geldi içeri, teklifsizce masanın ba-

şına oturdular. Marie Kedennek masayı sildi, onların yanına oturdu. Andreas hâlâ kucağında bebekle ayakta duruyordu. Şöyle neşeli, pırıltılı bir şey istiyordu canı çok. Marie Kedennek birden ayağa kalktı, bebeği öfkeyle çekip aldı ondan, sepetine yatırdı. Sanki bu bir davranma işaretiymiş gibi hepsi birden ayağa kalktılar, gittiler.

Marie Kedennek yemeği ve tabakları masaya koydu. Andreas ona yardım etti. Umursuzdu, ama delikanlılığı gereği kalbindeki o ağır, karanlık sıkıntıya kızıyordu, oradan çıksın gitsin istiyordu, kalbi yeniden bomboş, tasasız olsun istiyordu. İşten sonra Marie Kedennek ranzanın içine süzüldü, dün ve daha önceki her gece yaptığı gibi kocasının yanına yattı.

★

"İyi oldu St. Blé'ye değil de Barbara'ya gelmiş olduğun, yoksa onlar seni çoktan ele vermişlerdi, gayet sıkı aranıyorsun şimdi, her yere ilânlar asmışlar."

Hull güldü. "E, ne var bunda böyle gülecek. Sen körfezden çıkmaya bak. St. Barbara'lılar işi sensiz de sürdürebilirler, zaten bitti ya artık. Benim tanıdıklarım var, seni gece Rohak'a götürürler. Oradan sonra yoluna devam etmiye bakarsın. Ne diyorsun - Elnor'lularla Blé'liler caymamış olsalardı herşey işi gidecekti; ama caydılar işte, onlar Blé'li işte, Babara'lı değil. Ama sen şimdi gece Rohak'a

git." Herkes heyecanla Hull'un ağzına bakıyordu, o hiç karşılık vermedi, Pencerenin yanındaki masanın üstüne uzandı. Pencerenin haç biçimi kayıtları, sevmek için ne varsa yeryüzünde, hepsinin üstüne mühürünü basıyordu. Dışardan ışık denize gömülüyor, bulutlar zıplayıp duruyordu, bir gemi uzaklara doğru süzülüyordu, Cezayir'e gidiyordu herhalde. Hull arkasına döndü, tırnağıyla masanın üstüne bir çizgi çekti. Adamlar heyecanla onu seyrediyorlardı. Dışarda yeni yaz, suyun üzerinde koşturup duruyordu, üzülüyordu Hull, ama kendinin olan bir avuç kıyıdan ayrılıp gidemezdi. "Kalıyorum!" dedi. Adamlar azdan içlerini çektiler, kalması iyiydi işte, her şey tamamdı.

Hull yukarıya çıktı, Marie'yle karşılaştı, yakaladı onu: "İstiyor musun, istemiyor musun?" - "Hayır!" - "Neden istemiyorsun?" - "Öyle işte!" Sesi incelmişti, Hull'a sürünerek yanından dolandı; bir iki kere kavradın mı, tamam, alırdın altına, boynu, sesi, kalçaları hazır bekliyordu. Ama, yürüdü geçti Hull. Bugün pek iyi değildi, o bir iki kavrayışı yapamıyacaktı elleri, iki yanından çaresiz çaresiz aşağıya doğru sarkıyorlardı.

Hull erkenden yattı, yine eski deliğine. Uyumadı, bitişikte geçenlere kulak verdi. Marie yine geldi, çizmeler gıcırdadı, döşek gacırdadı, kapı çarptı, Hull umutsuz, sevişmenin bütün seslerini dinledi. Bazen ölümü düşünürdü, bazen çok korkunç gelirdi ölüm ona, bazen hiç aldırmazdı, bazen insanın gençken ve

tam tamına hiç yaşıyamıyacağı değerli bir macera gibi gelirdi, ama şimdi ölüm ona, bir kadınla bir kere daha yatmanın imkânsızlığından başka bir şey değilmiş gibi göründü. Hull birden döndü. Şimdi belki ötede, Rohak'daydı eğer gitmiş olsaydı. Hull kulak verdi, artık bitişikte ses yoktu. Ev, içi sessizlikle dolu, bu günlerde denizin çekilme zamanında bile esen rüzgârla sallanıp duruyordu kum tepesinin üstünde. Birdenbire, "Marie Farère"la yola çıkmıya St. Barbara'da kim hazırdır acaba, diye aklına geldi. Sonra uykuya daldı.

★

Akşam geç vakit, balıkçılardan aşağıda gezinen hiç kimse kalmayınca, Franz Bruyk hana geldi ve Kumpanya'nın sözcüsüyle konuşmak istedi. Kendisinin, oğlunun ve karısının kardeşinin bir sefere katılmıya hazır olduklarını söyledi. Köyden birkaç kişi daha getirebilirdi, bir mürettebatlık. Bu işte yolu açmak gerekti önce, adamlar çıkmaza girmişlerdi bir kere, artık isteseler de çıkamıyorlardı. Sözcü onu şaşkın şaşkın inceledi, anlattıklarını Port Sebastian'a ileteceğini söyledi. Bruyk sevinerek eve döndü. Tabiî Bruyk ailesi de son haftalarda aynı ötekiler gibi sıkıntı çekmişti, yine de daha top gibiydiler, yalnız oralarında buralarında çukurluklar belirmişti.

★

Kedennek iki gün sonra gömüldü. Mezarlığın bir herkes için, bir de ayrıca denizde ölenler için özel bölümü vardı - gerçek mezarlar ve anma taşlarıyla. Ama bu bölüme gömmediler Kedennek'i; çünkü denizde ölmemişti. Akşam yine birçok balıkçı geldi kulübeye, kadınlar da geldi, masanın başına oturdular. Hull da geldi kulübeye. Marie Kedennek'in kendini görmemesine dikkat etti; yine de kadın onu gördüğünde gözleri boş ve kuruydu. Marie, Hull'un kendi babasını kaybetmişçesine başını eğmiş olmasına şaştı. Bir kulübeyle, bir karıyla ve çocuklarla ne işi vardı Kedennek'in, bir türlü anlıyamamıştı Hull. Kedennek onunla, Hull'la karşılaştırınca yaşlı bir adamdı. Ama çok görmüş geçirmiş değildi, Hull'un sözleri kadar da hiçbir şey aydınlatıcı gelmemişti ona, evet, ilk fırsattan yararlanıp karısından, kulübesinden, çocuklarından kaçsa mı, karar verememişti bir ara. Oda iyice karanlık olmuştu, içerdekiler seçilmiyordu, yalnız kadınların başörtüleri havada öyle yüzer gibiydi.

★

Aşağıda, büronun orada, adamlardan "Marie Farère"ın çıkacağı sefer için baş vurmalarını istiyen bir kâğıt asıldı. Kâğıdı yırttılar, sonra bir yenisi asıldı, onu da yırttılar. Ötede kum tepelerinin arasında askerler daha barakaların içiyle uğraşı-

yorlardı. Bütün alayın Ada'dan St. Barbara'ya getirileceği söyleniyordu. Rüzgâr dönmüştü, gökyüzü alçalıyordu, yağmur denize doğru yağıyordu.

Kedennek'in çocuklarının boyunları son günlerde ipince olmuştu, başları kendiliklerinden sallanıp duruyordu. Anneleri önlerine yemek koydu mu kaşıklarını ters çevirip sapını kemiriyorlardı. Anneleri söz söyledi, dövdü, çocuklar acınacak boyunlarıyla oturuyor, kaşıklarını dişliyorlardı. Akşam önlerine tabak konduğunda ağlamıya başladılar, ertesi sabah da, öğleyin de. Kadın, içi dolu kâseyi kaldırdı, kaşıkları da götürmek istedi, ama çocuklar kaşıkları sıkı sıkı tuttular, dişlerini geçirdiler. Marie Kedennek, Andreas eve gelsin istedi, o böyle durumlarda birşeyler yapardı. Andreas şimdi bütün gün sandalda oluyordu, eve dönünce - hemen yukarıya meyhaneye gidiyordu. Adamlar iç içe girmiş oturuyorlardı. Şimdi çocuklar istedikleri kadar vızıldasın, kadınlar tabakların dibini kazısınlar, onlar burada hepsinden uzaktaydılar, bir kamaranın içinde gibi, burada kendi aralarındaydılar; bazısı vaz geçmişti, artık gelmiyordu, hekiz on kişi kadar. Ayaklanmadan konuşuyorlardı, daha ne kadar sürebilirdi, gelecek yıl, ya da birkaç yıl içinde ötekiler de ayaklanacaklardı, çünkü bu seferkinin kaybedildiğini inkâr etmiyorlardı burada kendi aralarında. Hull'a kaçmasını salık veriyorlardı, daha yakalanmamış olması bir mucizeydi, Hull gülüyordu, ona bağırdıkları zaman seviniyordu, çünkü o zaman gülebiliyordu.

Geç vakit, çoğu gittikten sonra - yalnız kalkıp gitmiye bir türlü karar veremiyen birkaç kişi masaların üstüne yayıldılar -, Hull kolunu Andreas'ın omuzuna koydu. İksi yan yana çömeldiler, kışın bir kere o çukurluğun içinde yaptıkları gibi. Hull delikanlıya usul usul bir şeyler anlattı. Seferden, St. Barbara'dan söz etmedi; başka yerleri anlattı, birlikte bir limana gittiler, Sebastian yanında minicik ve yoksul kalırdı. Hull aceleyle anlatıyordu, insanın hiçbir şeyi unutmıyayım diye çabuk çabuk konuştuğu gibi. Andreas'ın dinlemek için çok yorgun olduğunu pek âlâ görmüştü, yine de anlatmıya devam etti.

★

Andreas genç Bruyk'la bir sandalda gidiyordu. Neşeli bir oğlandı, Andreas hiç sıkılmazdı ondan. Ne hikâyeler, şarkılar bilirdi, Andreas'ın hoşuna giderdi bu, gülerdi. Genç Bruyk Andreas'ın arkasında konuştu: "Hey, gelecek hafta sefere çıkılacak, ben varım, babam, başkaları. Sen de gel, daha bir kişi eksik." Andreas hemen anlamadı, biraz düşündü. Kürekleri deli deli savuruyordu. Ama cevap vermedi. Arkasına da dönmedi; böylece ne genç Bruyk, ne de yeryüzünde başka biri Andreas'ın yüzünün bu teklifle ne hâle girdiğini göremedi.

★

Andreas eve döndüğünde Marie Kedennek tam çorbayı sofradan kaldırıyordu. Çocuklar kaşıkları kemiriyorlardı. Marie Kedennek Andreas'a: "Bir şey getirdin mi?" dedi. - Andreas şaşkın şaşkın: "Ne getirecektim ki?" dedi. - Çocuklar kaşıkları bırakmış, gözlerini ona dikmişlerdi. Ama Andreas onların önünden geçip sepete gitti, işaret parmağıyla küçüğe dokundu. Arkasına baktığında üç tane yüz ona dönmüştü, gözleri kuyular kadar karaydı. Böyle bir odada kalmayı canı çekmedi Andreas'ın. Yukarıya seğirtti. Ama orada da hiçbir şey yoktu. Pazar yerine gitmek istedi, Nehr'lerin evinin köşesinde, yolun kum tepelerine doğru uzandığı yerde birkaç kadınla burun buruna geldi. Oraya çömelmiş gevezelik ediyorlardı. Marie Kedennek de aralarındaydı. Andreas, çarşambaya çıkıyorlar sefere", dedi, sesi çok kısık çıkıyordu, - çok korkunç buldu bunu Andreas, nını kırıştırdı ve Kedennek'ten gördüğü gibi kadını kenara itti. Marie Kedennek başını eğdi, Andreas yürüdü geçti, o ara kadın bir daha seslendi: "Andreas!" - Bu sefer Andreas durdu. "Duyuyor musun, Andreas, çarşambaya çıkıyorlar sefere", dedi, sesi kısık çıkıyordu, - çok korkunç buldu bunu Andreas, bir kız sesi gibi, belki yorganın altında böyle konuşurdu Kedennek'le, - "daha bir kişi eksik - sen de gidebilirsin." Andreas dirseğiyle kadının göğsüne bir tane indirdi. "Siz aklınızı mı kaçırdınız, Marie Kedennek", diye cevap verdi. "Cehenneme kadar yolunuz var, girin şeytanın donunun içine bütün zır-

valıklarınızla birlikte." - "Ama çocuklar", - diye devam etti Marie Kedennek o kısık aptalca kız sesiyle. "Bana ne bundan", diye bağırdı Andreas, "nasıl olsa evdeki bebeğinizden daha çok yaşadı onlar." Yürüdü. Marie Kedennek birden ağlamıya başladı. "Duydunuz", diye ağlıyordu, "gitmiyor işte, gitmez diye hemen söylemiştim ben." Andreas bir daha arkasına döndü. Marie Kedennek'e aldırmadan kadınlara sordu: "Çarşamba mı gidiliyor?" - "Evet!" - "Marie Farère mı?" - "Evet." Andreas gitti. Akşam eve zamanında geldi. Kedennek'in takımlarını çıkardı, ağ örmiye başladı. Marie Kedennek yanına oturdu, ona yardıma koyuldu. Birbirleriyle hiç bir şey konuşmadılar. Andreas peşin para almak için bir daha büroya gitti. Parayı eve getirdi ve o akşam burnu bir kere daha şöyle esaslı bir yağ kokusuyla doldu.

Gemi yola çıkarken askerleri dizmişlerdi, ama onların bekliyeceği hiçbir şey yoktu. Hiç kimse gelmemişti, kumpanyanın adamları bile, köylülerden korkuyorlardı. St. Barbara'lılar, geminin sanki onlarla hiçbir ilgisi yokmuş gibi davranıyorlardı, ona aldırmıyorlar, sözünü etmiyorlardı. Şu günlerde yolda sefere çıkanların çocuklarıyla karşılaştılar mı, ayaklarına kedi yavrusu dolaşmış kadar bile yüz vermiyorlardı.

★

Gemiyle bütün mürettebatın yok olmaktan kıl payı kurtulduğu kaza olduğunda "Marie Farère" daha Rohak'ı geçmemişti. Gemi sonunda, çok umutsuz durumda da olsa, emniyete alındı, üç dört kişi kurtarılabildi. Aradan birkaç saat geçtikten sonra bile daha kimse kazanın nasıl olduğunu bilmiyordu, makina mı dayanamamıştı, yoksa başka bir şey mi olmuştu. "Marie Farère"in o noktada böyle bir kazaya uğramasının imkânsız olduğunu iddia edenler de vardı, bu işte birisinin parmağı olacaktı. Akşam bütün köy bunu konuştu, kazaya uğrayanların karıları umutlarını kaybetmişlerdi. Kocalarını kötü önseziler içinde yolcu etmiye alışmışlardı çoktan. Ama sonra yaz gelmişti, ön-sezileri sürüp uzaklara götürmüştü. Bu sefer bir şey olacağı daha akşamdan belliydi. Dedikodulara en çok bu kadınlar kulak veriyordu. Umudunu kaybetmişler, Tanrı'dan daha elle tutulur bir şeyi her zaman tercih ederler. Kaderin, köy adına üstlerine yıktıkları bir silleyi kendilerinin de yemiş olması, köye karşı da bir başka türlü oluyordu ayrıca.

Kurtarılan üç kişinin arasında Andreas da vardı. Kedennek'in karısı kazayı duyduğu zaman Andreas'ın öldüğüne inanmıştı. Gerçekten korkunç bir alçaklıktı bu kaza. Kendi çocuklarından daha çok sevdiği delikanlıyı kaybetmişti. Böyle beş para etmez bir gemide. Oğulları ve kocaları gemide olan kadınları düşündü. Kimseden nefret etmiyordu şimdi bu kadınlardan nefret ettiği kadar. Çocukları ko-

valayıp ranzaya soktuktan sonra kapıyı sürgüledi. Masanın başına oturdu, iki eliyle baş örtüsünün uçlarını tuttu, gözünü önüne dikti.

Akşam Andreas'ı getirdiler. Perişandı, nöbet içinde kıvranıyordu, ama yaşıyordu. Marie Kedennek onu ranzaya yatırdı, her yanını içkiyle ovdu. Sonra yine çıplak masanın başına oturdu. Andreas tek bir söz söylememişti. Arada bir ayağını ranzanın kenarına çarpıyordu. Marie Kedennek yeniden başörtüsünün uçlarını kavradı. Şimdi, kaza geçip gittiği için, daha yakıcı geliyordu alçaklığın tadı.

Gece birdenbire Andreas konuştu: "Kalk takımlarımı yağla, elinde ne varsa toparla, domuz yağı, içki, Kedennek'in elbiselerini de, gitmeliyim artık." Kedennek'in karısı korkuyla kulak verdi. Andreas yeniden başladı: "En baştan beri aklımdaydı. Kolaycacık oldu. Çok daha zor sanmıştım, ama bir tornavida yetti, bir de testere. Kolaycacık oldu. Bana yalvardığını hepsinin duyması iyi oldu, hani o zaman, birdenbire cesaretini kaybettiğinde. - Sonra hepsinin önünde ağlaman, bu, ben sonradan razı olmuşum gibi oldu, iyi oldu. Akıllıca mı bu iş, yoksa değil mi hepsi bir, aramızda konuşmuştuk, yukarda Hull'un yanında, hiçbir gemi dışarı çıkmıyacaktı, öyle yaptım ben de. Benim kurtulmam garip bir şey, bunu hiç hesaba katmamıştım, ama madem şimdi böyle oldu, aşağıya kayalıklara gidiyorum, Kerdhuys'un o zaman yaptığı gibi, çabucak bulacaklar beni tabiî, asacaklar, ama belki bir iki hafta daya-

nırım deniz birden yükselmezse. Sen de yukarıya, Marie'ye git, kimse ona dikkat etmez, söyle ona, bir iki gün sonra oyun Deliği'nin üstündeki yuvarlak yarığa - bilir o - yiyecek bir şeyler koysun, sonra da hep yapsın bunu; kurnazdır o, belki benimle bir daha yatar da, Moruk'tan içki de çalar, - ver çakını bana.'"

Karanlık çok koyuydu, el yordamıyla öte beriyi topladılar, canları ışık istememişti. Andreas. Marie Kedennek'in, her söylediğini anladığını gayet iyi biliyordu, aptal, sersem değildi kadın; kendi yerinde olsa o da aynı böyle yapardı belki. Ama kadının Andreas'a duyduğu sevgi yok olmuştu. Onun gibi birisi sevilemezdi artık. Onun gibi birinin karşısında kulübenin dört duvarı geri çekilirdi masanın üstündeki tabaklar. Marie'nin küçük çocukları, onların minicik yumuşak göbekleri, küçük, büzülmüş bebecik, hepsi, hepsi geride kalmıştı artık. Böyle bir şeyin tam da onu bulması çok korkunçtu. Ne kadar da neşeliydi her zaman, belki şimdi de hâlâ öyleydi. Islık çalmasını, gülmesini severdi, güldüğü zaman başkalarının yüzlerine yumuşak bir şeyin yayıldığını da fark etmişti; kendi gülüşünün sesini duymaktan kendi de hoşlanırdı, yayıldıkça yayılırdı. Onu sevmelerinden çok hoşlanırdı, belki de annesi çok erken öldüğü için, bazen Marie Kedennek hafifçe kulağını çekerdi - büyükleri okşamak olmaz. Onun kulağını çekmesinden hep hoşlanmıştı Andreas; aslında hâlâ da hoşlanırdı ya. Şimdi artık kimse onu istemiyordu, zor bir şeydi bu.

Andreas gövdesini bir kere daha içkiyle uvdu, giyindi. Marie Kedennek çıkını düğümledi, masanın üstüne koydu. Andreas onu oradan aldı, kapının sürgüsünü usulca açtı. "Hoşça kal çocuklarınla birlikte, Marie Kedennek", dedi üzüntüsüyle, "annemle babam hayatta olsaydı, son yıllarda sizin ikinizin davrandığından daha iyi davranmazlardı bana. Sana soracak olurlarsa, uyuduğunu, benim gittiğimi hiç duymadığını söylersin."

Bir an rüzgâr bir kapı kasası dolusu bahar gecesi üfledi odadan içeriye. Andreas dışardan dikkatle kapıyı kapadı.

Marie Kedennek yine çıplak masanın başına oturdu. Yine başörtüsünün uçlarını tuttu. Ranzanın içinde bebek vızıldamıya başladı. Marie Kedennek başörtüsünün uçlarını bıraktı, yumruklarını kulaklarına bastırdı.

★

Andreas karşısına ilk çıkan barınakla yetinmeseydi, herhalde kaçıp kurtulmayı başaracaktı; çünkü ilk korkuyla düşündüğü gibi öyle hemen ardına düşmediler. Gerçek, göyün yoğun, kül rengi havasında yayılana kadar bir haftadan daha çok zaman geçti. Köy her şeyi kalbine gömüp sakladı, bir ailenin ayıbını, üzüntüsünü dışarı vurmaması gibi. Bir soruşturma açılmıştı, vali kalkıp St. Barbara'ya gelmişti. Yaşlı Kedel'e bütün yetkileri vermişti. Kedel

bir yasak çıkardı. İşi olmıyan hiç kimse akşamları pazar yerine gidemiyecekti. Böylece kayalıkların üstündeki üçgen kısım, aşağı St. Barbara'dan kopmuş oluyordu.

Geceye doğru üç tane balıkçı pazar yerine gitmek istedi. Giriş yerinde askerler tarafından durduruldular. Karşı koydular, bir tanesi sakat kalacak gibi dayak yedi. Öteki ikisi bağırarak arkadaşlarını çağırdılar. Berikiler yataklarından fırladılar. Kadınlarla çocuklar karanlıkta kulak kesilmişledi. Az sonra erkekler bitkin, perişan geri döndüler. Öğle üzeri, erkekler dışardayken, yeniden bir düzine asker yukarıya geldi. Evleri aradılar. Bir cebi aramak, böyle boş, tam takır bir odayı aramaktan daha uzun sürerdi, yine de hırslı, öfkeli bir inatla her köşeyi didik didik ettiler. Sonra daha uzun süre gevezelik ederek, gülüşerek yollarda oyalandılar.

Şimdi deniz gem vurulmuş at gibiydi, en iyi, en uysal dalgalarını ta derinliklerinden yukarılara çağırmıştı sanki. Taşların üstündeki güneşin bir garip, yalnız bu saatlerde duyulabilen bir güneş-kokusu vardı. Koyunlar, orada burada, pencere köşelerinde, alçak saçakların altında bitmiş ot tutamlarına yetişmek için uzanıp duruyorlardı.

Bütün kayalığı bilen Andreas, deniz yükseldiğinde geçit vermiyen, deniz çekildiğinde de insan boyundan yukarda kalan bir yarık bulmuştu kendine. Duruma çabuk alıştı. Ertesi sabah delikte yiyecek bir şeyler buldu. Memnun olmıya başlamıştı. İkin-

ci gün Marie'yle buluştu. Marie onun önceden umduklarını doğruladı. Kimse onu aramıyordu, yalnız imkân olduğu kadar uzun süre saklansın yeterdi. Hull'un olanlara ne dediğini sordu. Marie bunu bilmiyordu. Birlikte bir de yattılar. Sonra, Marie, ıslanmış, yırtılmış elbiseleri yüzünden bir şey sorarlar korkusuyla arka yollardan eve döndü.

★

Kedennek'in ölümünden beri Hull pek az aşağıda uyumuştu, bazı Desak'ta, bazı komşularda, ya da dışarda kalıyordu. Öğle olmuştu, tam o sırada Marie kapıyı vurdu: "Kaçmıya bak, Desak'ı alıp ihtiyar Kedel'e götürdüler, bütün dükkânı da alt üst ettiler. Şimdi yine gelecekler." Hull güldü: "Nereye gideyim bundan sonra? Burada da kalsam aynı şey artık." - "Hadi oradan, kaçmıya bak."

Hull, üstünde ne varsa öylece evden çıktı. Son zamanlarda korku yakasını hiç bırakmamıştı. O an da daha artmış değildi, bunun için sessiz, sakin karşıladı. Kum tepelerinin arkasından geçti, sonra kayalıklardan aşağı doğru gelişigüzel biraz indi. Hiç tanımadığı küçük bir koya vardı. Kumun üstünde bir sandal yatıyordu, komşu köyden birkaç oğlan taşların üstüne yüzükoyun uzanmış yosunları karıştırıyorlardı. Hull onları seyretti. Birden arkasında sesler duydu ve oğlanların sandalla bir ilgisi olmadığını anladı, kıyıda amaçsız dolanan, şehirliler gibi gi-

yinmiş genç iki adam vardı. Hull onlarla konuştu, bir süre oradan buradan gevezelik ettiler; Hull onların Rohak'dan geldiklerini ve oradaki fenere yapılacak bazı onarımlara bakan bir kuruldan olduklarını öğrendi. Eğlenmek için kürek çekmişlerdi, o gün onlar için yolunu uzatıp Rohak'dan geçen gemiyle Margaret Adası'na dönmek istiyorlardı. Hull kendisini de yanlarına alıp alamıyacaklarını sordu; üçü birlikte sandalı kumun üstünde kaydırdılar, küreklere asıldılar. Tam zamanında varmışlardı. Gemi onları aldı, beş ya da altı kişi, Hull da birlikte. Baştan beri Hull en ufak bir korku duymamıştı. Şimdi, gemiye biner binmez korkmıya başladı. Bütün bu insanların, işçilerin, tüccarların, gemicilerin arasında onu tanıyan bir sürü kimse olmalıydı. Çevresine hiç bakınmadan güverteyi bir baştan bir başa geçti. Onu çağıran olmadı. Ama merdivende sarı keten gömlekli küçük bir adamla burun buruna geldi, adam korkuyla geri çekildi. Hull onun yanından geçip kamaraya girdi. İçerde de sepetleri yanlarında birkaç kadın oturuyordu, St. Barbara'lı olacaklardı. Hull yüzünü duvara dönüp oturdu. Hiç aşağıya inmemeliydi. Sarı gömlekli küçük adam aşağıya gelecek olsa, kaçamıyacaktı. Başını ellerine dayadı. Kaçıp kurtulma ihtimali daha hâlâ vardı. Gelecek ay öbür tarafta olacağına dair minicik bir umut vardı içinde. Belki iş zor, güneş de zehirleyiciydi. Ama deniz yanıbaşında onu hep daha ötelere götürmek için hazır bekliyordu; her geçen gün yeni arkadaşlar getiri-

yordu ona, yeni yeme içme derdi ve yeni sevecek bir şeyler.

Birisi omzuna vurdu. Gömlekli küçük adam. Hull'la konuşmıya başladı. Hull korktu, büzüldü. Ama öteki, Hull'u başka biriyle karıştırdığını farketti. Hull'da küçük adamın ona yabancı olduğunu farketmişti şimdi. Karşılıklı konuştular, sonra Hull yukarıya çıktı. Küpeşteye yaslandı, şimdi artık Ada görünüyordu, dalgakıranın üstündeki kelle şekeri gibi sivri kule de. Hull birden neşelendi. Daha ilk anda insanı parmaklarının ucuna kadar sıcacık yapan öyle bir neşeydi bu. Arkasına döndü. St. Barbara artık incecik kahverengi bir şerit olmuştu - önceden hiç dikkat etmemişti, yaz ikindisinin mavi olduğunu, güneşin deniz, denizin güneş koktuğunu farketti şimdi - başka yerlerde ardında bıraktığı bütün kıyılar gibi kahverengi bir şerit, sonra hava üstünü örttü, şerit sırf bir çizgi oldu, sonra hiçbir şey kalmadı. Artık dalgakırandaki kule elle tutulacak gibiydi, şimdi her şeyin birbiri ardınca çabucak geçmiye başladığı, karanın gemiyi kendine doğru çektiği o an gelmişti. Yanaştılar, birer birer iskeleye çıkmaları gerekti artık. Birdenbire kalbindeki bütün neşe uçup gitti, içinde yalnız hayal kırıklığı kalmıştı.

Kaldırımların üstünde gezine gezine şehrin içerlerine doğru gitti. Akşam, geçen yaz onu barındırmış olan meyhanecinin yanında yer buldu.

★

Daha Marie kapının önüne yeni çıkmıştı, Kedel'in askerlerinden bir kaç tanesi geldi. "Hull nerede?" - "Ne bileyim ben, entarimin altı çok dar, sen de görüyorsun!" Askerler aradılar. Marie dolaba dayandı, bir püskülü baş parmağına dolamıya başladı. Adamlar her yeri alt üst ediyorlardı. Marie hiç kımıldamıyor, püskülü doluyor, doluyordu. Adamlar paldır küldür merdivenden yukarıya çıktılar, orasını da karıştırdılar, sövdüler. Marie püskülü başparmağında çevirdi, kulak verdi; yukarda bir an seslizlik oldu, Marie kaşlarını kaldırdı, bir an püskülü dolamayı bıraktı, yukarsı yeniden başladı. Marie dolamıya devam etti. Adamlar yine paldır küldür aşağıya indiler, dükkânı ve dolapları alt üst etmiye başladılar. Marie hiç kımıldamıyordu, yalnız sandığın kapağı parçalandığı ve şişe kırılıp beyaz boyalı duvar lekelendiğinde şöyle bir parlak dişlerini gösterdi.

Askerler gitti, biri yeniden geri döndü, Marie'nin kolunu çimdikledi: "Nerede?" Bir daha çimdikledi: "Nerede?" Marie usulca gözlerini kırpıştırdı, asker birazcık daha okşadı, arkadaşları ıslık çalıp çağırdılar. Marie gözlerini kırpıştırmayı bıraktı, öfkeyle, sert sert kapıya doğru baktı. Sonra içini çekerek en diptéki köşeden odayı toplamıya başladı.

★

Ne üşümekten, ne aç kalmaktan korkusu olmamasına rağmen, yaptığı işle övünmesine rağmen,

yalnız başına olmaktan hoşlanmasına rağmen Andreas yine de üzüntü duymıya başlamıştı. Bir gün Marie'yle bir ikinci ve üçüncü kere buluştu ve onu sorguya çekti. Desak'ı ihtiyar Kedel'in önüne çıkarmışlardı, ihtiyar Kedel kurnazdı, neyle karşı karşıya olduğunu biliyordu. Kedel'in askerleri köyü yukardan aşağıya taramışlardı. Kedennek'in karısına da gitmişler, onu sorguya çekmişlerdi. Ama kapının üzerindeki kül rengi taş küre bile eve kimin girip çıktığını Marie Kedennek'ten daha iyi haber verirdi. Hull çekip gitmişti, ama nasıl, kimse anlıyamamıştı. Sonra bir süre Marie gelmedi. Dördüncü gelişinde: "Şimdi artık esas av için zaman geçti", dedi. "Ama son av için sefere çıkmak zorundalar. Duvarlardaki taşları yemiye başladılar bile. Bu Kedel kurnaz. Sonra Marie Kedennek'in küçüğü var ya, o da öldü şimdi." Andreas bu habere ağlamıya başladı. Boşana boşana ağlıyor, saklamıya çalışmıyordu. "İnsan benim gibi bu kadar zaman kayalıklarda kalır, günlerce kimseyle konuşmazsa, böyle her boka ağlar işte sonunda."

Bundan sonra Marie bir daha gelmedi. Bahar hiç bu kadar bereketli olmamıştı. Andreas, kafasında kurduğu gibi, sonunda onu arayıp bulmalarını hep sabırsızlıkla bekliyordu, - bütün kapıların önünden geçirip, yoldan aşağı, pazar yerine götüreceklerdi. O burada yatar, zaman geçip giderken, yukarda, köyde belki her şey eskisi gibi kalmış, belki de bu arada baştan başa değişmişti.

★

Birleşmiş Bredel Gemi Sahipleri Kumpanyası, balıkçıları iki şeyden birini seçme durumunda bırakmıştı: Ya kumpanyanın St. Barbara'da yatan gemileri yabancı mürettebatla sefere çıkacaktı, ya da St. Barbara'lılar eski şartlarla sefere çıkacaklardı. Balıkçılar sefere hazır olduklarını bildirdiler. Kısa bir toplantı yapıp bu karara vardıktan sonra ne kadınların yanında, ne de kendi aralarında bu dönüşten söz etmediler. Sefer üstüne konuşmak gerekince, her başka seferde olduğu gibi konuşuyorlardı. Kadınlar masanın üstünden kocalarının gözlerinin içinde, ta aşağılarda yeni, sert, karanlık bir şeyler görüyorlardı, aynı boşalmış kapların dibinde olduğu gibi. Her kadın, bu yalnız kendi kocasının ya da oğlunun gözlerinde var sanıyordu. Ama her erkekte vardı bu.

Şimdi yukarda konuşmadan yan yana oturuyorlardı, tek tek eller dizlerde. Aynı sıkış sıkış bir kalabalığın arasında kalan ve birden bire daha boş yerin olduğunu, rahat rahat yayılabileceklerini farkeden insanlar gibi.

Hull'un gemisi ancak ikinci haftanın sonunda kalkacaktı. Hull canının çektiği gibi dolaştı durdu bu kıyıda. Artık başına hiçbir şeyin gelemiyeceğini biliyordu. Şanssızlık bir parça olsun uzaklaşmıştı ondan, şöyle gölgesinin dışına çıkacak kadar. Öğle üzeri, kıyıdan daha ileriye fırlamış gibi, St. Barbara gözle seçilebiliyordu. Sanki yolda geçen saatler,

yılların gücüne sahipmişcesine, bir önceki yaz gözüne pek uzakta kalmış göründü. Yurdunu özlemişti.

St. Barbara'da sefere çıkış tarihi kesin olarak kararlaştırılmış diye anlatıyorlardı dalgakıranın üstünde. Hull "Marie Farère"ın batışının bütün ayrıntılarını da ancak şimdi öğrenmişti. Andreas köyde değildi, köyün kapatılmasından önce kaçıp kurtulmuş olacaktı. Bütün bu haberleri duydukça Hull yalnız üzülmekle kalmıyordu, içi de yanıyordu. Orada olmamıştı. Sokaklarda dolaştı durdu, Andreas'la karşılaşabilirdi belki şurada, ya da burada. Ama onu bir daha göremiyeceğini gayet iyi biliyordu. Bu bir sürü insanın arasında yoluna bir başına devam etmek zorundaydı. Niye Marie'nin kendisini yollamasına izin vermişti sanki? O gece Kedennek'lerin odasındaki gibi içi bir tuhaf oldu şimdi. Ama o zaman yalnızca: Gitmek istiyorum! demişti, şimdiyse gerçekten gitmişti. Çok uzakta kalmıştı bunlar, çok gerilerde, sağında solunda evler, renk renk pencereler, arabalar, atlar, insanlar vardı.

Hull gemiye gitti, kaptana kâğıtlarını verdi. Bir kere daha karaya çıktı, şehirden geçip dalgakırana gitti. Hava bulanıktı, St. Barbara'dan bir şey seçilmiyordu. Birkaç güne kadar sefere çıkılacağını düşündü - haberi sanki o an almış gibi -, yine bir üzüntü duydu, alçaklık kadar acı. Sonra kendini yatıştırdı. Onu, Hull'u tutan yoktu ki, hürdü, kimse tutmuyordu kolundan. Hiçbir zaman oradan ayrılma-

yı ciddi olarak düşünmediğini anladı. St. Barbara'ya kalkacak ilk gemiyi sordu. Daha birkaç saat gezindi, sonra gemiye bindi. Yol boyunca aşağıda bir yere ilişti kaldı. Yanına kimse yaklaşmadı, gelirken olduğu gibi kimse tanımadı onu. Hep önüne bakıyordu. Canı kadın çekti, sonra Ada'dayken istediği kadarına sahip olabilecekken, anlaşılmaz bir biçimde boş verdiğini hatırladı. Karaya çıkarken de kimse durdurmadı onu, köyden geçerken de. Akşam olmuştu, yol boştu. Ama yine de birkaç kadının, genç bir oğlanın önünden geçti. Ona bir şey söylemelerine kalmadan hızlı hızlı yürüdü. Berikiler toparlandılar, arkasından bakakaldılar, yüzlerinin üstünde yeni bir deri bitmişti, çatladı bu deri, alttan eski yüzler göründü, Hull yukarıya meyhaneye gitti.

Meyhane dolu değildi, seferin hemen arifesinde balıkçılar evlerinde pinekliyorlardı. Ama yine de birkaç tanesi oradaydı, gözlerini kıstılar bunlar, yakına geldiler. Hull daha yeni oturmuştu, Desak dükkândan çıkıp geldi. Duraladı: "Neden geldiniz?" dedi. Hull güldü, Desak devam etti: "Hiç bir anlamı yok geri dönmüş olmanızın. Sizi burada bir şey de yapamam, aşağıda mahkemenin önünde, sizden hiç haberim olmadığını, benim yanımda kalmadığınızı söyledim." Hull başını eğdi, Desak'ın haklı olduğunu biliyordu, Desak onu her zaman fazla bir şey sormadan barındırmıştı. Balıkçılar düşünüyorlardı: O yine burada, burada işte, iyi bu. Hull oturdu. Şimdi her şey her zamanki gibiydi. Balıkçılara arkadaş-

larını yukarıya çağırmalarını söyledi. Kadınlara kulak asmamalıydılar, bir arada kalmalıydılar, hiçbir gemiyi sefere bırakmamalıydılar. Balıkçılar daha yaklaştılar, heyecanla dinliyorlardı. Birkaç dakika her şey eskisi gibi gitti. Derken Hull'u dışardan çağırdılar. Kedel'in askerleriydi, onu alıp götürdüler. Sonradan onu kimin haber verdiği anlaşılamadı, balıkçılardan biri miydi, Desak mıydı, yoksa askerler mi Hull'u tanıyıp peşinden gelmişlerdi.

O birkaç balıkçı bir süre daha konuşmadan masanın başında oturdu. Ama hiçbir şey yoktu fenerin ışığından başka, iki uzun çizgi, bir kısa. Balıkçılar birbirlerinin ardı sıra çıktılar. Artık ev bomboştu, rüzgârın durmadığını anlıyordu insan, rüzgâr tahtaların arasında gıcırdıyordu. Marie şimdi yalnız başınaydı. Hull onu hiç farketmemişti, ama o, onun, içeri girdiğini ve gittiğini görmüştü. Hep kısık gözlerle dolabın yanında oturmuş, sarı örtüsünün püsküllerinden birini baş parmağına dolayıp durmuştu. Şimdi ayağa kalktı, lâmbayı çevirip söndürdü ve yukarıya çıktı. Daha merdivenin üstündeydi ki kapı yeniden vuruldu. Marie aşağıya indi, salon askerlerle dolmuştu bile. Desak'ı sordular, yoktu, bunun üzerine dükkânı aramıya başladılar, bu ay içinde üçüncü kere. Ama çabuk vaz geçtiler. Neşeleri yerindeydi, bir kısmı önceden içmişti, yeniden içmiye koyuldular. Marie çoğunu kum tepelerinin oradan tanıyordu. İçerlerden gelme bir sürü adamdı bunlar, bir çoğu deniz kıyısına ilk bu yıl gelmişti, bütün kış

Ada'da pinekliyerek geçirmişlerdi. Marie, şimdi onu koltuğunun altından tutup duvara doğru bastıran dik saçlı, uzun adamı da tanıyordu. Yüzü, ne kadar içkiden kıpkırmızı kesmişse de, öyle körpeydi ki, iyi kalpli bir anlamdan başka bir şey taşımaz gibi geliyordu insana. "Hey, sen", dedi adam, "sen Bredel'i yukarıya aldın o zaman, Hull'u da buraya getirdin, aşağıdan küçük Bruyn'u da." Bir şeyler daha geveledi ağzında. Ama canı birde kötü bir şey yapmak istiyordu. Baş parmaklarını kızın omuzlarına, dizini de karnına bastırdı. Marie ona dik dik baktı, birdenbire kendini bıraktı, adamın kolunun altından sıyrılıp kurtuldu. Askerler güldüler, onu yakaladılar, Marie yine sıyrıldı. Kulak kesildi, acaba Desak dükkândan çıkıp gelir mi diye, ama Desak gelmedi. Kafası kızan dik saçlı delikanlı, Marie'yi masaya dayadı, gövdesinin üst yarısını masanın üstüne yatırdı, sıkı sıkı sarıldı ona. Marie, Kedel'in askerlerinin neden tam da şu sırada, birdenbire ve hep birlikte onun sıska, yoksul gövdesine böylesine bir hırs duyduklarını anlamıyordu. Ayrıca bu umrunda da değildi. Önce elbiselerinin, sonra derisinin, saçlarının koparılması da umrunda değildi. Hattâ bu garip, cam gibi kesici, gerçekten dayanılmaz acı bile umrunda değildi. Umrunda olan şey sarı eşarbıydı, bu ara onu boynundan çözmüş, kendinden uzakta tutmuştu. Hull'un Margaret Adası'nın kıyısında gördüğü, gemideyken de yine tanıdığı aynı eşarptı bu. Nedendir bilinmez, belki ondan çok hoşlandığı için, belki şimdi

işler değişir, eşarbı hediye edenler gelir şimdi, diye düşündüğü için, Marie bu eşarba delice bir umut bağlamıştı. Adamlardan biri onun parmaklarını gevşetmiye çalıştığında, yerinden çıkmış, kuru kollarının ucundaki yumrukları, başının üzerinden umutsuz, inatçı, ama sonunda zafer dolu bir savaş verdiler.

Sabah Desak geri döndüğünde ev boştu. İhtiyar Kedel onu gece boyunca içerde tutmuştu. Bundan birkaç gün sonra Desak meyhanesini kapatıp oradan gitmiye zorlandı. Şimdi olduğu yerde kalakalmıştı. Tabak çanak kırıklarının, içki birikintilerinin arasında Marie yatıyordu, masadan aşağıya kaymıştı. Başını Desak'a doğru çevirdi, bacakları hâlâ gövdesine doğru çekikti, ama sarı eşarbı göğsüne bastırıyordu, bir annenin çocuğunu bastırdığı gibi.

★

Balıkçıların sefere hazır olduklarını bildirmelerinden ve yeni tarifeye boyun eğmelerinden sonra St. Barbara'ya giden yol yenibaştan açılmıştı. Başka önemli bir şey geçmemişti, - yalnız sessizlik, patlıyacak bir olayın kurşun ağırlığındaki basıncıyla tepenin üstüne yükleniyordu.

Hull önlerinden geçince kadınlar aceleyle kulübelere girdiler. Genç oğlan kayalıklara tırmanıp, sandalların oradaki arkadaşlarının yanına gitti, hepsi birlikte yeniden yukarıya tırmandılar, yolda birkaç kişi toplanmıştı, onlara katıldılar, kapıları

vurup başkalarını da çağırdılar, aşağıya indiler. Pazar yerinin çevresinde her zamanki gibi ışıklar vardı, sonra kepenkler indi, evler korkudan gözlerini sıkı sıkı yummuş gibiydi. Her şey yolundaydı işte, niye yerlerinde kalmıyordu ki bunlar, yarın sefere çıkılıyordu işte, tarife kabul edilmişti, şimdi akşamdı, akşam yemeğinin, ışıkların sırasıydı.

Balıkçılar ilerlemiye devam ettiler. Belki de bir an için, kendilerinin bile anlıyamadığı, aptalca bir şey yapmayı kurmuşlardı, belki sırf gurup halinde daha ilerilere gitmek istiyordu canları. Aşağı St. Barbara'yı geride bıraktılar, kum tepelerine doğru saptılar. Port Sebastian şosesine çıkan yeni yolda ilerlemiye devam ettiler. Yolun barakalara doğru çatal yaptığı çıkurluğa gelince Kedel'in askerleriyle karşılaştılar. Hava kararmıştı, çukurlukta iyiden gece bastırmıştı. Bir taraf yalnız koyu renkli bir kütle gödü, onun önünde dümdüz, parıldıyan bir çizgi: Askerler. Öbür taraf koyu renkli bir kütle gördü, onun içinde sözle anlatılmaz, beyaz noktalar: Balıkçılar. Birkaç metrelik uygun bir aralıkla, ne bir adım fazla, ne bir adım az, iki küme de karşılıklı durdu. Askerler, balıkçıların arasında kadınların da olduğunu farkettiler, beyaz başörtüler. Çok değillerdi, yalnız kocaları şehirde kalmış olanlar, ya da orada bulunmıyanlar gelmişti. Balıkçılarla askerler karşılıklı durmıya devam ettiler, şimdi hepsi gecenin daha da ilerlediğini farkediyordu. En ön sırada Katarina Nehr'in genç, beyaz, meraklı yüzü

vardı. Başörtüsü biraz geriye kaymıştı, alnıyla başörtünün arasında bir tutam açık renk saçı vardı Katarina Nehr'in, yumuşak, içe işliyen bir parlaklıktaydı bu, yalnız çok genç kadınların saçlarında olduğu gibi. Gece ilerledi, hava yeniden aydınlandı. Balıkçılar ileri gitmiyorlar, geri gitmiyorlardı. Yalnız duruyorlardı. Askerlerin önündeki parlak çizgi dümdüz değildi artık, balıkçıların arasındaki beyaz noktalar birazcık dalgalandı. Yılmadan karşılıklı dikilmiye devam ettiler, hepsi bitmişti.

Katarina Nehr'in yüzü bitkinlikten solmuştu. Alnının üstündeki saç tutamı bile bitkinlikten donuklaşmış gibiydi.

Marie uzun süredir Andreas'e gitmemişti. Artık durmadan ortalıkta dolanan askerlerden birinin arkasından geldiğini farketmişti. Andreas yeni haberler alamıyordu ama, kararlaştırılan yerde, ister Marie getiriyor olsun, ister köylüler ona yardım ediyor olsunlar, yaşaması için gerekli birşeyler buluyordu. Şimdi saklandığı yeri bırakması gerekecekti. Ama neden, bunu bilmiyordu Andreas. Şimdi artık sevinçli değildi. Burada kayalıklarda yattığı sürece yalnız korku duyuyordu, sürekli, insanı bitiren bir korku, hemen burnunun dibinde, işte orada tepenin üstünde - biraz dışarıya çıkmayı göze alabildi mi, bir kasketin üstündeki düğme gibi Bredweg'lerin damını görebiliyordu - yeniden onun kaçırabileceği bir şeyler olabilirdi. Uzun zamandan beri hiçbir şey yaptığı yoktu. Gemide olanlar çok geride kalmıştı;

neredeyse kendi bile unutmuştu onları. İlk başta ona çok korkunç, çok önemli şeylermiş gibi gelmişti, birisi böyle bir şey yaptı mı artık ömrünün sonuna kadar yalnız kalmak zorunda olmalıydı. Ama şimdi Andreas'ın, pazardan Bredweg'lerin evine kadar yolda sallana sallana yürümekten başka bir istediği yoktu. Gemiler daha sefere çıkmamıştı, bu kadarının farkındaydı.

Bir kere Andreas gün ortasında uyandı, rüzgâr dönmüş, gök yüzü alçalmıştı, bütün kökleriyle topraktan uğursuzluk emiyor, yutuyor, sonra yine aşağıya damla damla geri veriyordu. Andreas başka günlerden daha tedirgindi. Çevrede gezindi, her zamanki turunu yaptı, tırmanmaya devam etti ve birden tepenin yolunu tuttu. Hava, yağmurdan kararmıştı. Önce kimseyle karşılaşmadı. Dosdoğru, hiç düşünmeden, Kedennek'lerin kulübesine koştu. Vurmasına kimse cevap vermeyip, kapı da şöyle bir itilmeyle açılmayınca, öyle hızla yüklendi ki, kapı kırıldı. Kapının kilitli olduğunu hiç farketmedi. Oda karanlıktı, pencereler bir şeylerle örtülmüştü, boğucu bir koku vardı. Kapıyla ocak arasındaki ezbere bildiği yolda - burada masanın kenarından kıvrılacaksın, şurada taburenin üstüne basacaksın -, bir sürü öteberiye çarptı; eşyalar mı karışmıştı, kendi aklı mı acaba? Aklı darmadağın olmuş dışarıya çıktı, yanında bir pencere gıcırdadı, hemen ardından Katarina Nehr çıktı dışarı. "Ne arıyorsun sen burada? Akıllıca bir iş değil geri dönmek." - Baş örtüsü yağ-

murdan gevşemişti; ne kadar kolalı, sert olsa da Katarina Nehr'in elbisesi, yine belli oluyordu göğüsleri biraz, hattâ daha da fazlası. Andreas konuşmaya başlamadan önce farkında olmadan elini uzattı, bir an parlak, genç dişlerini göstererek gülümsediler birbirlerine, sonra Andreas sordu: "Ne oldu içerde?" - "Ne olacak ki? Hiçbir şey, çekip gittiler, o kadar." - Nereye?" - "Ee, burada beklemekten ne çıkacaktı? Şehire gitti Marie. Biri söyledi ona, bir yerde adam arıyorlarmış, o da kalktı gitti." - "Ya oğlanlar, onlar da mı?" - "Evet, asıl onlar için gitti ya." Andreas hiç karşılık vermedi, "Hava kötü sefer için", dedi Katarina Nehr. - "Ne zaman yola çıkacaklar?" - "Yarın. Erkeklerin hepsi aşağıda. Kaçmıya bak şimdi, kötü olacak senin için." - Andreas karşılık verdi: "Hayır, ben de aşağıya gidiyorum." - "Ne yapacaksın orada?" - "Bilmiyorum daha, sefere çıkmamaları gerek." Katarina Nehr yeniden başladı: "Bak, Andreas, kaçmıya bak." Ama Andreas onu orada bıraktı. Sonra hemen yine arkasına döndü, kadın eve girmişti bile.

Andreas hızlı hızlı yürüdü. Köşebaşında, geceleri yolda bir aşağı bir yukarı gidip gelen askerlerden biriyle burun buruna geldi. Bir an ikisi de, alınları kırışmış, duraladılar. Andreas daha hızlı yürüdü. Hemen arkasında bir ıslık sesi duydu, bunun kendisiyle ne ilgisi olduğunu anlamadı. Limana gitmek istiyordu. Ama yakalandığında yolun alt başına gelememişti.

Andreas ilk başta hiç karşı koymadı. Kaburgalarının üstüne bir darbe yiyince, sanki suda başıboş bir tekne üstüne gelmiş gibi hafifce dizlerinin üstüne çöktü. Ayrıca solundaki askerin de - ıslık çalanla, ıslık sesine koşup gelen başka birinin arasında yürüyordu - ona pek vurmak istediği yoktu. Andreas'ı sıkı sıkı tutmuyor, yandan süzüyordu. Bu sessiz, dertli askerin ıslık çalmış olması garipti. Dört asker onlara doğru geldi. Andreas çevresine bakınmadan sabırla ortalarında yürüdü, gövdesini gevşetmiş, yeni darbelere hazırdı.

Ama açıklık pazar yerine geldikleri zaman, belki kepenklerin ardındaki ışıklar, belki rıhtımdan doğru gelen seslenmeler yüzünden, Andreas birden işin ne olduğunu anladı. Başını kaldırdı, yerinden fırladı. Kaldırımı koşarak geçti, sola doğru keskin bir dönüş yaptı, evlerin arasından kum tepelerine doğru yöneldi, sonra taşlık toprağa erişmek için bir dönüş daha yaptı. Askerler ilk anda onu kaybettiler, ama çabuk yetiştiler. Artık yakalıyacaklardı onu. Koşmanın hiçbir anlamı yoktu, ama yine de iyiydi. Bu kadar uzun zaman sonra gerçekten koşabilmek güzel şeydi, bütün gün, evet, kayalıktaki günler boyunca kafası durmuştu, ancak şimdi koşarken her şey yeniden aklına geliyordu. Hull bilememişti: Öyle çok genç değildi o, her şeyi biliyordu, annesinin ölümünü, Kedennek'in ölümünü, denizi ve arkadaşlarını, Marie'nin, kendininkilere sarılan esmer kollarını, bacaklarını; daha başka ne isterdi ki insan?

"Dur!" diye bağırdılar, bir daha "Dur!" - O zaman Kedennek kurşunları önünden yemişti, Andreas'ın önünde sivri uçlu kayalar, kıpırdıyan hava vardı.

Andreas bir daha "Dur!" sesi duydu, daha hızlı koştu, bir de patlama duydu, bir el çırpışı gibiydi bu: Devam etti - koşmıya - Andreas düşmüştü, kurşunu yemişti, taşların arasında asılı kalmıştı, yüzü tanınmıyacak gibi parçalanmıştı, - ama içinde bir şey daha hâlâ koşuyordu, koştu, koştu, sonunda her yöne doğru anlatılmaz bir sevinç, bir hafifleme saçıldı.

Hull St. Barbara'ya getirilmiş ve valinin önünde yargılanmıştı. İhtiyar Kedel de oradaydı. Aynı gün birkaç asker Hull'u Port Sebastian'a götürdü. Gemiye binmemişlerdi, kara yolundan tenteli küçük bir arabayla gidiyorlardı. Tepelerin arasındaki kumlu şose bitmek bilmeden uzadı durdu, o gün, o gece ve ertesi günün de bir kısmı boyunca. Küçük araba kumda tökezleniyordu. Hepsi yorgundular, araba, Hull, askerler, atlar. Başlarda Hull daha birçok şey düşünüyordu. Belki geçmiş günleri, başka yolları ve kıyıları, denizi, gemileri, arkadaşları, güneşi; belki de ta uzaklardan geldiği, bu küçük arabanın içinde kıyı boyunca yuvarlanıp gidene kadar yaşayıp kaldığı St. Barbara'yı. Kumda arabayla giderken olan yumuşak, sürekli sarsıntılar gövdeleri de düşünceleri de g'ttikçe yumuşatıyordu. Sonunda Hull'un tek bir istediği kaldı: Çok yakında, bir kaç adımlık yol-

da, sol yanında olması gereken denizin bir parçasını olsun görmek. Ama kum tepelerinin basık yuvarlak kamburları öyle çabuk ve yumuşak durmadan birbiri üstüne geliyordu ki, istediği bir türlü olmadı.

★

İlk gemi olarak "Marie Farère" limandan çıktı. Yağmur kadınların yüzlerini kamçılıyor, yeni bağlanmış başörtülerini ıslatıyordu, başkalarının arkasında topladıkları saç örgüleri örtülerin altından belli oluyordu. İstimbot "Marie Farère"i dalgakıranın burnundan geçirirken küçük bir gurup kadın ötekilerden ayrılıp, çocuklarıyla ıslak, ağırlaşmış eteklerini ellerinde tutarak dalgakıranın en ucuna kadar koştular. Şimdi kocalarının yüzlerini, öğle yemeğini yedikleri masanın arkasından gördükleri kadar belirli seçebiliyorlardı bir kere daha. Hattâ bir dakika süreyle her kadın kocasının gözlerinde, geçen kıştan kalma o sert, koyu renkli şeyi gördü. Sonra yalnız yüzler kaldı, sonra yalnız erkekler, sonra yalnız bir gemi. İstimbot zincirini çekti ve geriye döndü, "Marie Farère" yelkenleri faça edip yavaşladı. Daha yola yeni koyulmuştu ki, haftalarca içinde boğulmuş duran gizli isteği kendini gösteriverdi "Marie Farère"in. Gemi inanılmıyacak kadar hızla ilerliyordu. Şimdi çocuklar onun yelkenlerinin üstünde Bredel Kumpanyaları'nın numaralarını okuyabiliyorlardı daha, sonra yelkenler parlak, kırmı-

zı yapraklar oldular. Gemi gittikçe hızlanarak, yakınları uzaklardan ayıran o gözle seçilebilen çizgiye doğru ilerliyordu. Limanı unutmuştu, karayı düşünmüyordu.

Dalgakıranın üstündeki kadınlar yağmurun içlerine geçtiğini farketmiye başladılar.

S O N

ÖNEMLİ DÜZELTME

Baskı sırasında meydana gelen teknik arıza dolayısıyle aşağıdaki düzeltmelerin gösterilen sayfalara işaretlenmesini rica eder, özür dileriz.

74. sayfanın en başına, 76 ci sayfanın ilk 3 satırı,

84. sayfanın başından 2 satır yazı,

78 ci sayfanın baş tarafına,

88 ci sayfanın baştan ilk satırı,

87 ci sayfanın başına alınarak okunacaktır.

anna seghers

st. barbaralı balıkçıların ayaklanması

türkçesi : hasan kuruyazıcı

ANNA SEGHERS (asıl adı Netty Reiling Radvanyi' dir) 19 - XI - 1900 yılında Mainz'da doğmuştur.

Sunduğumuz (Aufstand der Fischer von St. Barbara) St. Barbaralı Balıkçıların Ayaklanması adlı romanıyla ünlü Kleist ödülünü aldı.

Yazar ilk yapıtlarından itibaren bütün eserlerinde toplumsal-devrimci olaylara eğilmiştir. Umutsuz durumları gerçekçi bir açıdan canlandırırken erkekçe üslubunun yanına kadın duygululuğunu da koymasını bilmiştir. St. Barbaralı Balıkçıların Ayaklanması'nda bunun açık ve belirgen pek çok örneği vardır. 1933 yılı Faşist ve Nazi baskısının güçlü olduğu bir dönemdi. Bir çok Alman yazarı gibi ANNA SEGHERS de yurdundan ayrılmak zorunda kaldı. İkinci Dünya savaşı yıllarında Meksikada yaşadı. Şimdi Berlin'de oturuyor. Demokratik Alman Cumhuriyeti Alman Edebiyatçılar Birliği Başkanıdır.

Hitler Almanyası terrörünü (Das siebte Krieuz - Yedinci Haç, 1941) adlı romanında - ki bu eser filme de alınmış bir süre yurdumuzda gösterilmiştir - anlattığı gibi, gene Nazi'lerin kovaladığı insanların kaderini - bunların arasında kendisi de vardır - (Transit, 1947) adlı romanına konu almış ve birinci dünya savaşından bu yana toplumsal-siyasal gelişimleri de (Die Toten bleiben Jung - Ölüler Genç Kalır, 1949) adlı büyük romanında dile getirmiştir. Daha bir çok hikâye, uzun hikâye ve romanları vardır.

FAHİR ONGER YAYINLARI, bu günümüzün en güçlü kadın yazarını Türk okurlarına tanıtmakla mutludur.

fahir onger yayınları
cağaloğlu, ceridehane sk. 11/10 - p. k. 918 - İstanbul

BOZAK Matbaası — İstanbul — 22 57 26 **Fiatı 5 Lira**